

Täysistunto

Torstai 3.4.2025 klo 16.00—2.02

5. Välikysymys hallituksen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen

Välikysymys VK 2/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt jatketaan 2.4.2025 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä hallituksen lisäleikkauksia soteen ja koulutukseen koskevan välikysymyksen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kokko.

Keskustelu

19.25 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys, jota nyt käsittelemme, on noussut siitä tarpeesta, että pääministeri Orpo on tässä salissa luvannut, että ne lisäleikkaukset, mitä sosiaali- ja terveystalouteen on tulossa, tullaan kertomaan julkisesti Suomen kansalle sekä eduskunnalle vielä ennen aluevaaleja. Mutta nyt näin jo toisena ennakkoon vastauspäivänä emme edelleenkään ole saaneet tietoa siitä, mihinkä nämä leikkaukset konkreettisesti tulevat kohdistumaan, ja kuten näkyy, ministeriäitiöstä tuskin myöskään tänään vastausta tulee, sillä siellä ei pääministeri eikä myöskään vastuuministeri ole paikalla.

On selvää, että nämä leikkaukset tulevat kohdistumaan ennen kaikkea yhteiskunnan heikompiosaisiin, niihin, joista meidän pitäisi erityisesti pitää huolta. Itse asiassa tänään on tullut julki selvitys, jossa kansalaisilta on kysytty sosiaali- ja terveystaloudesta ja muun muassa siitä, että jos joitain ryhmiä, väestöryhmiä, pitäisi priorisoida ohitse muiden, niin mitä ne olisivat. Ensimmäisenä ovat lapset, sen jälkeen ikääntyneet ja kolmantena vammaiset — juuri ne kolme ryhmää, joihin hallituksen leikkaukset ovat nyt eniten kohdistu-
massa. Tämä on siis se kanta, minkä suomalaiset ovat esittäneet.

Otaen huomioon sen, että tässä on useita kertoja nyt toivottu sitä, että hallitus ilmoittaisi, mistä se on leikkaamassa, olemme ensisijaisesti saaneet vain entistä enemmän epäselviä vastauksia. Pääministerin mielestä minkäänlaista listaa, selvitystä, ei ole edes olemassa, kun taas vastuuministeri Juuso toteaa, että lista on olemassa. Tänään soppaa on hämmennetty vielä sen verran, että ministeri Juuso on itse medialle todennut iltapäivästä: ”Minulla on se paperi tässä laukussa, mutta en nyt sitä voi kaikille tässä jakaa.” Kuitenkin nähtävästi sitten eduskunnan kyselytunnilla jo jaettiin jonkinlaista paperia sieltä laukusta. Oliko siinä ne leikkaukset? No, siitä ei ole ihan täyttä varmuutta, joten ehkä tämä nyt osoittaa sen, että nyt olisi hyvä pääministerin olla paikalla nimenomaan vastaamassa tähän kysymykseen, että onko ministeri Juuson paperi oikeasti se, mistä leikkauksista hallitus on päättänyt, vai mikä on se hallituksen linja. Mielestäni tämä olisi sekä eduskunnan että kansalaisten kannalta hyvä kuulla, varsinkin kun pääministeri on tosiaan antanut lupauksen, että leikkaukset tullaan kertomaan vielä ennen alue- ja kuntavaaleja. Toivoisin tätä siinä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

mielessä, että tämä selkeyttäisi tilanteen, koska nyt emme oikeasti voi tietää, luotammeko nyt pääministerin sanaan vai vastuuministerin sanaan, koska ne eroavat nyt erittäin suuresti.

Tässä kyselytuntikeskustelussa ja myös välikysymyskeskustelussa eilen on paljon nostettu esille sitä, että me nimenomaisesti haluamme, että kotiin tuotavia palveluita vahvistetaan ja että ne hoitajat oikeasti käyvät siellä ikääntyneiden luona tarpeen vaatiessa. Meistä se ei ole ramppaamista, että ihmiset käyvät siellä ilman ikäihmisten halua vaan oikeasti tuovat sitä hoivaa ja turvaa heille.

Ja jos tätä nyt ollaan erilaisilla teknologisilla ratkaisuilla, digitalisaatiolla, tavallaan kompensoimassa, niin tavallaan siihen, että olemmeko sitten teknologiavastaisia: no, emme ole — nimenomaisesti se, mihinkä sitä teknologiaa käytetään. Kyselytunnilla hallituspuolueiden edustajilta tuli hyviä näkökulmia siihen, että muun muassa lääkäreiden saneluun, sen työn tukemiseen, tekoälyyn, muut ratkaisut ovat aivan erinomaisia. Ne säästävät työaikaa siitä byrokratian pyörittämisestä itse siihen hoitotyöhön. Tässä suhteessa myös SDP:kin on esittänyt, että muun muassa matalan kynnyksen digitaalisia mielenterveyspalveluita lisätään sosiaali- ja terveyspalveluissa: 24/7-digipalvelut, etävastaanotot ja liikkuvat palvelut käyttöön jokaisella hyvinvointialueella. Tässä muutama konkreettinen esitys siitä, mitenkä me toivoisimme, että sitä digitalisaatiota hyödynnettäisiin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kuitenkaan tämä ei ole pois siitä, etteikö nimenomaan niihin kotiin tuotaviin palveluihin pitäisi panostaa.

Kuten kuulumme kyselytunnilla, ministeri Juuso lopulta myönsi sen, mistä nimenomaan tämä paljon puhuttu 16 miljoonan euron säästö oikeasti tullaan ottamaan, ja se oikeasti tullaan ottamaan niistä kotihoidon käynneistä, niistä palveluista, jotka käyvät siellä ikääntyneen kotona. Laskelmien perusteella yhteensä 700 000 käyntikertaa vähenee tämän 16 miljoonan leikkauksen johdosta, mikä voitaisiin kompensoida vaikka sillä, että hallitus peruisi viime vuonna tehdyn kaljaveron alennuksen. Siitä taitaisi jäädä vielä useampikin miljoona euroa käytettäväksi hallituksella johonkin muuhun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Suhonen.

19.30 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeri totesi eilen kotihoidon tilanteesta seuraavaa: ”Korostan vielä sitä, että eivät kaikki ihmiset ja ikääntyvät ole yksinäisiä. Joku voi arvostaa sitä, että hänen luonaan ei juokse neljä kertaa päivässä aina eri hoitaja tekemässä jotain, vaan kunnioitettaisiin hänen yksityisyyttään, ja hänkin saisi jonkun rauhan siellä.”

Arvoisa rouva puhemies! Sain tänään kotihoidon ammattilaiselta viestin, jossa hän kertoi, että oli seurannut ministeri Juuson vastauksia liittyen kotihoidon leikkauksiin, ja hän totesi, että ministeri Juuso ”laukoo uskomattomia juttuja”. Eli siellä kotihoidossa ollaan nyt todella pöyristyneitä ministerin näkemyksistä, että hoidettavien luona ei tarvitse juosta useita kertoja päivässä.

Ja voin vielä todeta sen, että olen itse viime valtuustokaudella Varkaudessa käynyt tutustumassa kahden työpäivän ajan kotihoidon tilanteeseen, ja se, mitä hoidettavat kertoivat, oli se, että he toivoisivat, että hoitajilla olisi paremmin aikaa, ja että he ovat yksinäisiä. Toivon, että sosiaali- ja terveysministeri tutustuisi vielä lisää kotihoidon tilanteeseen ennen leikkauksia. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

19.32 **Paula Werning sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämänpäiväinen kyselytunti osoitti jälleen sen: kun vastuuministeri Juuso avaa suunsa, sammakko loikkaa sieltä ulos. Ministeri Juuson käsitys kotihoidon toimivuudesta Suomessa on täysin vääristynyt, ja herää kysymys, kuinka kaukana todellisuudesta vastuuministeri oikein on. Ministeri paljasti tänään, että kotihoitoon kohdistuvat yli 16 miljoonan euron säästöt saadaan vähentämällä kotihoidon fyysisiä käyntejä ja korvaamalla ne etäkäynneillä. Eli ministeri Juuso sanoi, että apua tarvitsevilta kotihoidon asiakkailta leikataan kotihoidon käyntejä. Aivan käsittämätöntä. Nyt täällä tulisi olla pääministeri Petteri Orpo paikalla kertomassa, onko hän samaa mieltä asiasta, mutta kuten eilenkin kuulumme, pääministeri Petteri Orpo ja vastuuministeri Juuso puhuvat eri suilla.

Arvion asiakkaista ja kotihoidon asiakkaiden palvelutarpeesta tekee tehtävään koulutettu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen. Tehdään tämä nyt selväksi: jokainen käynti perustuu ammattilaisen arvioon. Jos arvio on, että asiakas tarvitsee viisi käyntiä vuorokaudessa, niin silloin se tarvitsee viisi käyntiä vuorokaudessa, ei neljää eikä kolmea vaan viisi fyysistä käyntiä. Elikkä tämä säästö on täysin epäoikeudenmukainen.

Kuvitteleeko ministeri Juuso, että tällaisessa tilanteessa, jossa kotihoito on äärettömän kuormittunut ja jossa kotihoidon työntekijät ovat uupuvia ja käyvät äärettömän väsyneenä työssään, näistäkin vähäisistä resursseista sitten käytettäisiin aikaa turhiin käynteihin? No, eipä näin ole.

No, keitä siellä asiakkaan luona sitten käy? Siellä käyvät rautaiset hoitoalan ammattilaiset, kuten lähihoitajat ja sairaanhoitajat. Oli todella pöyristyttävää eilen kuulla, kun sairaanhoitajataustainen vastuuministeri kuvasi näitä ammattilaisia ramppaajiksi. Voiko yhtään halvemmin hoitajakollegaa enää kutsua? Ei voi.

Arvoisa puhemies! Ministeri kertoi saaneensa eilen välikysymyskeskustelun perusteella kaksi yhteydenottoa ikääntyneiltä, joissa hän sai toimistaan kiitosta. Hieno homma, mutta miksi ainoastaan kaksi yhteydenottoa? Minäkin sain yhteydenottoja, ja täytyy sanoa, että monin-, monin-, monin-, moninkertaisesti enemmän, ja yhdessäkään näistä ei kehuttu ministerin aikaansaannoksia, päinvastoin. Niissä todettiin näin: ”Miten pihalla ministeri voi olla?”

Ministeri toistelee täällä, kuten tänäänkin kuulumme, kuinka paljon teknologialla saadaan säästöjä kotihoidosta aikaiseksi. No, ministerin on varmaan hyvä ymmärtää se, että nämä käytössä olevat digitaaliset vaihtoehdot ja palvelut ovat jo käytössä niillä, jotka niistä hyötyvät ja keillä niitä voidaan käyttää. Eli näistä ei tule yhtään ainuttakaan säästöä.

Rouva puhemies! Uskallan väittää, että ministeri Juuso on erittäin lämpimästi tervetullut tutustumaan moneen kotihoidon yksikköön, tutustumaan kotihoidon tämänpäiväiseen arkeen ja siihen, minkälaisilla resursseilla käytännössä töitä tehdään, minkä kuntoisia asiakkaita siellä kotihoidossa hoidetaan, kuinka autettavia ne ovat, kuinka yksinäisiä ne ovat ja kuinka onnellisia ne ovat siitä, jos ministerikin kävisi ramppaamassa yhden päivän ajan ja tapaamassa näitä yksinäisiä vanhuksia. Tässä asiassa on ministerillä paljon petrattavaa. — Kiitän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

19.37 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut uskoma-tonta kuunnella näitä kolmea ensimmäistä puheenvuoroa. Kuulostaa ihan kuin ette olisi olleet täällä kyselytunnilla, jolloin pääministeri ja ministeri Juuso olivat keskustelemassa kanssanne näistä asioista lähes 50 minuutin ajan.

Ikäihmiset ovat jokainen yksilöitä, ja heidän määränsä tulee kasvamaan tulevaisuudes-sa, ja on tärkeää, että heitä myös kohdellaan yksilöinä. Tälläkin hetkellä osana palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmajärjestelmän arviointia, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata mahdollisesti teknologisuilla ratkaisuilla esimerkiksi kotiin vietävien palveluiden osalta. Jos kotihoidon asiakas tarvitsee viisi käyntiä päivässä, hänelle ne järjestetään. Jos pärjätään neljällä käynnillä ja lääkkeenjakokoneella, niin se on silloin neljä käyntiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning, vastauspuheenvuoro.

19.38 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Juurikin näin. Olette kanssani samaa mieltä: jos kotihoidon asiakas palvelutarpeen perusteella tarvitsee viisi käyntiä, niin se on silloin viisi käyntiä, eikö vain? [Oskari Valtola: Kyllä!] — No niin, me olemme tästä samaa mieltä. Mutta mitä ihmettä puhuu ministeri ministeriaitiossa? Ministeri sanoo, että jos viisi käyntiä on, niin voidaan mennä neljällä. Tehän olette eri mieltä kuin mitä ministeri ministeriaitiossa puhuu.

Toisekseen vielä sitten: Me eilen kävimme täällä 12 tuntia tätä keskustelua välikysymyksestä ja näistä haasteista ja näistä näkökulmista. Jos kerran teillä, edustaja, oli erilaisia näkökulmia, niin missä ihmeessä te olitte silloin sen 12 tunnin aikana? Minä olin 12 tuntia salissa — kävin syömässä ja kävin vessassa, mutta muuten olin täällä — mutta missä te olitte tuomassa näitä teidän näkökulmia esille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.39 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on todella kovaa tahallista väärinymmärtämistä ministerin sanoista ja omista sanoistani. Itse olin täällä eilen neljä tuntia keskustelemassa asioista sekä kuuntelin keskustelun tämän lisäksi. Näitä teknologioita on laajalla käytöllä hyvinvointialueilla, ja pääasiassa ne eivät edellytä mitään isompia investointeja. Meillä esimerkiksi Etelä-Savossa hyvinvointialueilla on käytössä 300 lääkeautomaattia ja sähköisiä avaimia ja muita keinoja, joilla olemme pystyneet säästämään 3 miljoonaa euroa ja 50 000 käyntiä laskennallisesti vuoden aikana. Näissä etähoivapalveluissa meillä on ollut esimerkiksi edellisen vuoden aikana yli 8 prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista.

Siis käytännössä nämä lakiuudistukset varmasti tulevat tarkoittamaan sitä, että palvelutarpeen arviointia tehdään tarkemmin asiakassuunnitteluprosessin yhteydessä, jolloin ihmiset saavat palvelut, [Puhemies koputtaa] jotka he tarvitsevat, on se sitten fyysinen käynti tai sitten teknologian käyttö.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

19.40 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan erittäin suuresti sitä, että tämä keskustelu nyt tässä salissa käydään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Ministeri Juusohan sanoi eilen, ja hän toisti sen tänään, että kyllä useiden vanhusten luona rampataan liian usein, rampataan useammin kuin mitä nämä vanhukset haluaisivat. Ja juuri niin kuin te sanoitte, jokaisen vanhuksen käynneistä on tehty hoidon tarpeen arviointi, mutta ministeri Juuso tässä tänään meille sanoi, että kyllä näistä neljästä hoidosta, käynnistä, voidaan esimerkiksi yksi jatkossa hoitaa etänä.

Tämä kysymys, mitä täällä on yritetty jauhaa monta kertaa: Te vähennätte kuusitoista ja puoli miljoonaa euroa sen teknologian siivellä, joka meillä on jo käytössä. Kertokaa nyt, hyvänen aika sentään, mitkä ovat ne uudet teknologiset ratkaisut, joilla tämä kuudentoista ja puolen miljoonan euron säästö voidaan tehdä nyt ja tässä paikassa eikä vaikka vuosien päästä, kun teknologia on edistynyt? Meillä on ollut käytössä lääkkeenjakorobotti 15 vuotta ja 80-luvulta asti turvarannekkeet. Mitkä ovat ne uudet teknologiset ratkaisut, [Puhemies koputtaa] joittenka perusteella te vähennätte kuusitoista ja puoli miljoonaa [Puhemies: Aika!] vanhusten kotihoidosta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

19.42 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikanaan puolalainen tieteilijä Kopernikus sanoi, että maa kiertää aurinkoa eikä aurinko maata, ja sitä vastustivat aika monet teknologian ajatusten vastustajat, joille uusi oli jotenkin vaarallista ja vierasta. Kuulostaa siltä, että tuleva teknologia, tekoäly ja kehitys eivät ole mahdollisuuksia sosiaalidemokraattisessa siivessä, vaan aika ja teknologia on heidän osaltaan pysähtynyt, niin kuin joskus historiassa on saattanut joissain keskusteluissa käydä. On selvää, että jo tällä hetkellä Yhdysvalloissa diagnostiikka ja hoitopolut on nopeutettu tekoälyn avulla. Sairaaloiden ostopalvelut ja logistiikka on tehostettu, ja tämä teknologinen kehitys mahdollistaa paljon ja muuta. [Naurua vasemmalta]

On sanottu, että lääkärit katsovat nykyään tietokonetta enemmän kuin potilasta, ja tämä pitää paikkansa. On saatava uutta teknologiaa, [Timo Harakka: Tuotte lisää tietokoneita!] että ihminen on enemmän läsnä. Sen takia näitten hoitajien käynnit täytyy järjestää niin, että he ovat enemmän läsnä, jos on tarvista, mutta jos teknologisin keinoin saadaan se vajaa resurssi, mikä muutenkin on niukassa, siirrettyä seuraavalle potilaalle, joka sitä tarvitsee, [Puhemies koputtaa] niin jätetään se resurssi sille hoitoa pyytävälle ja vaativalle eikä sille, joka on jo hoidettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

19.43 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo nyt on aika paksumaa puhetta. Nythän se koko ajatus — puhun nyt esimerkiksi teknologia- ja yhteiskuntaryhmän puheenjohtajana tässä talossa — digitalisaatiossa, teknologiassa ja datan käytössä on se, että on tarkoitus parantaa palveluita. Mutta se, että annetaan säästötavoite miinus 100 miljoonaa, miinus 16 miljoonaa, miinus 30 miljoonaa, johtaa siihen, että mennään aivan väärinpäin tähän asiaan eli etsitään tapoja, joilla voidaan, kuten tänään kuulimme tuolta ministeriaitiosta, vähentää kotihoidon käyntejä teknologian avulla, siis korvata sitä ihmistyötä sillä teknologialla.

Tämä johtaa siihen, että itse asiassa digitalisaation ja teknologian käytön hyväksyttävyyttä heikkenee, koska ihmiset ymmärtävät tämän juonen. He ymmärtävät, että tämä on tarkoitettukin vain heikentämään heidän palveluitaan, ihan niin kuin on käynyt pankkia-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

tomaattien suhteen, julkisten palveluiden suhteen. Tämä historia on pitkä. [Puhemies koputtaa] Eli säästökulmalla joudutaan siihen, että digitalisaatio itse asiassa kokee vastustusta eikä sitä oteta käyttöön, ja siinä olette täysin väärässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.44 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Werningille: minä olin eilen täällä kahteen asti kuuntelemassa keskustelua [Paula Werning: Se on totta, se on totta!] ja voin vakuuttaa, että edustaja Valtola ei menettänyt mitään ja suomalaiset sote-palvelut eivät saavuttaneet yhtään mitään. Että siinä mielessä kaikki on vielä tehtävissä.

Niin kuin tuossa jo kyselytunnilla sanoin, meillä on hyvinvointialueitten henkilökunnasta kolmasosa eläköitymässä kymmenessä vuodessa, meillä on syntyvyys tippunut 40 pinta, ja meillä onneksi elinikä pitenee ja ihmiset elävät iäkkäämmiksi. Meillä palvelutarve kasvaa. Millä tavalla te meinaatte, jos me ei tehdä mitään semmoisia ratkaisuja, joissa meillä teknologia... [Vasemmalta: Ei kukaan ole niin sanonut!] — Saanko minä puhua taas loppuun? Sitä minä toivoin sen eilisillan kuuntelun jälkeen. — Millä me tehdään se tempu, että me tarjotaan edelleen saman tason palvelut ihmisille, jos meillä kerta kaikkiaan tämä vyöry on semmoinen, että me emme henkilöresursseilla sen kanssa pärjää?

Teknologisista ratkaisuista vielä sen verran, että täällä esiteltiin eilen uutena asiana Sitran kehitteillä oleva järjestelmä, jossa lääkäri sanelee ja sitten tekoäly purkaa sen. Sitä sanotaan puheentunnistukseksi, [Puhemies koputtaa] ja se on lähes kaikissa sairaaloissa käytössä. Ei se ole mitään uutta. Tekoälyratkaisut ovat ihan toisia, mitä esim. Länsi-Uudella maalla [Puhemies koputtaa] on käytössä tällä hetkellä. Niihin kannattaa tutustua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

19.46 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kyselytunnin uutinen oli — ja se oli ihan selkokielellä sanottu ministeri Juusolta — että nämä päätökset koskien ikäihmisten palveluita tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä. Nyt se kuultiin ihan selkosuomella sanottuna, kun tähän mennessä etenkin pääministeri Orpo on jotenkin erikoisella orwellilaisella uuskielellä yrittänyt antaa ymmärtää, että tämä teknologian hyödyntäminen kotihoidossa jotenkin kummallisella tavalla parantaisi ikäihmisten kotipalveluita. Mutta tänään se Juusolta kuultiin: vähemmän kotihoidon käyntejä. Sitä nämä leikkaukset tarkoittavat.

Ja nyt kysymys kuuluu, että kun luvassa on vielä lisää leikkauksia — sata miljoonaa lisää leikkauksia, jotka ovat toistaiseksi pidetty eduskunnalta piilossa, mutta kun ne ovat siellä ministeri Juuson käsilaukussa — niin milloin me saamme pääministeri Orpon tänne saliin vastaamaan opposition välikysymykseen siitä, mitä nämä leikkaukset tarkoittavat? Milloin hän avaa nämä uudet säästöt eduskunnalle? Onko luvassa lisää leikkauksia ikäihmisten palveluihin ja entistä vähemmän kotihoidon käyntejä? Tähän me vaadimme pääministeri Orpolta vastauksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

19.47 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi kuin hämmästellä tätä keskustelua täällä. Itse tulen tuolta Pohjois-Pohjanmaalta, ja nämä keskustelut tuntuvat olevan Kehä kolmosen sisäpuolella kaikki, koska täällä puhutaan ihan jostakin muusta. Ministerit Juuso ja Orpo puhuvat korvaamisesta, että teknologia korvaa jonkun kotikäynnin. Totta kai siinä silloin vähenee se kotikäynti mutta palvelumäärä pysyy samana. [Naurua — Timo Harakka: Juuri näin!] Se voi olla videopuhelu, tai se voi olla joku muu, lääkkeenjako — palvelu pysyy määrältään samana. [Vasemmalta: Eihän siitä olekaan kyse!]

Jos itse ajattelen omaa paikkakuntaani, niin kotisairaanhoidon lähtöpisteeseen sieltä, missä minä asun, on yli 20 kilometriä. Jos viisi kertaa tai kuusi kertaa käy se kotisairaanhoito vuorokauden aikana siellä ikäihmisen luona, lisäksi hän joutuu raportoimaan ja kirjaamaan tulokset, niin kai me voidaan nyt siirtyä tälle 2020-luvulle siinä mielessä, että me lisätään sitä nykyaikaista teknologiaa, kun se tulee joka tapauksessa, eikä jämähdetä sinne 70-luvulle. [Puhemies koputtaa] Meillä on myös virkeitä ikääntyneitä, jotka osaavat käyttää digipalveluita. — Kiitos. [Kim Berg: Se on ihan fine!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

19.48 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan varmasti teknologiasta on apua, mutta sakset ovat kovin vanhaa teknologiaa, [Naurua vasemmalta] ja nyt me menemme ne edellä. Ensiksi sanotaan, että me leikataan näin paljon, tai oikeastaan se on vain vähän, kun se on vain 17 miljoonaa. Sitten kun kysytään miten, niin sanotaan, että teknologialla. Eikö olisi jotain järkevämpää? Täällä on asiantuntijalääkäreitä puolustamassa hallitusta, mutta puolustakaa nyt sitä teknologian käyttöönottoa järkevillä. Katsotaan, mikä teknologia tekisi vanhuksien palveluille hyvää, ja sen jälkeen lasketaan, saadaanko siitä säästöjä ja millä aikataululla. Otetaan ihminen keskiöön ja teknologia avuksi eikä niin, että kaikki mennään tällä pakko-otsikolla, pakko leikata.

Myös talouden asiantuntijoita olen kohdannut, ja he katsovat, että jos puhutaan, että laitetaan 1,6 miljardia lisää, niin onko se pakko kohdentaa siihen herkimpään eli kotona käyntiin. Ei ole laatu sama silloin, jos kotona käynti vähenee. Ja sitten sosiaalialan ammattilaiset eivät ymmärtäneet tätä Juuson ajatusta siitä, että kaksi ihmistä oli soittanut, että ihanaa, ei ole pakko ottaa tramppeja niin usein [Naurua vasemmalta]. Sehän on oma sopimus, jonka vanhus tekee, montako palvelua hän yleensä saa. [Puhemies koputtaa] Harvoin on ollut niin paljon, että montako tramppeja joutuu ottamaan. Sen voisi kertoa hänen kahdelle yhteydenottajalle, [Puhemies koputtaa] että he voivat itse sopia sen vähemmäksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.50 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna me laitamme sote-palveluille ja hyvinvointialueille 2,2 miljardia lisää rahaa, ensi vuonna miljardin. [Välihuutoja vasemmalta] Se luo perusuran tälle rahoitukselle, josta nyt tällä teknologian käytön vahvistamisella kotihoidossa vähennetään 16,5 miljardia. Te ette voi sanoa, että ensi vuonna kotihoitoon käytettäisiin yhtään vähemmän rahaa tämän säästön jälkeen, koska se perusura nousee siinä. Täällä tehostetaan. Tätä sanotaan työn tuottavuuden kasvuksi, [Kim Berg: Just niin!] ja se on semmoinen, mikä puuttuu sosiaalidemokraattien loogiikasta tällä hetkellä, kun näistä sote-asioista keskustellaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

19.51 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se nyt vasta olisi-kin saavutus, jos alueiden rahoitus nimellisesti jopa laskisi samaan aikaan, kun palkat kasvavat, palvelutarpeet kasvavat, kaikki hinnat nousevat. Tässä tilanteessa se, että alueiden rahoitus kasvaa, ei ole kyllä mikään saavutus. Teidän omassa, jo vuosi sitten huhtikuussa kehysriihessä julkaistussa paperissanne lukee, että tänä vuonna alueiden rahoitus vähenee yli 300 miljoonalla eurolla. Se on tapahtunut tälle vuodelle. Nyt me puhutaan leikkauksista, jotka ovat vielä tulevaisuudessa tähän päälle: tällä kaudella yhteensä yli 550 miljoonaa euroa.

Teidän on aivan turha yrittää sumuttaa sen enempää oppositiota kuin suomalaisia, että te olisitte antamassa alueille jotain lisää. Te olette leikkaamassa alueilta niiden rahoitusta, ja se johtaa tällä hetkellä tänä päivänä irtisanomisiin ja lomautuksiin hoitohenkilökunnassa. Kun te leikkaatte 16,5 miljoonaa kotihoidosta, se tarkoittaa vähemmän. Tänään ministeri Sanni Grahn-Laasonen kertoi meille, että ei vähennetä käyntejä. Sitten meni kolme minuuttia, ja ministeri Juuso sanoi, että vähennetään käyntejä. Eihän teillä ole mitään käsitystä, mitä te edes päätätte. Kotihoidon käynnit vähenevät, ja piste. [Puhemies koputtaa] Teknologiaa voidaan ottaa käyttöön, mutta se on eri asia. Teknologiaa otetaan käyttöön tällä hetkellä joka paikassa joka tapauksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.52 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meinasin jo unohtaa, mistä olin puhumassa. — Olen täysin oikeastaan siinä mielessä samaa mieltä edellisen edustajan kanssa, että se ei ole merkityksellistä, kuka rahat antaa, mutta me ollaan puhuttu ja minä olen monta kertaa puhunut tämän saman asian, mutta puhun tämän uudestaan. Te olette tehneet — niin kuin teidän pitikin tehdä — sote-uudistuksen, jonka yksi ajatus oli, että asioita tehdään uudella tavalla, ja toinen ajatus, mikä minulle on ainakin moneen kertaan puhuttu sanoiksi, oli hallitsemattoman kulukehityksen taittaminen, joka on aivan oikea, siis täysin perusteltu tavoite. Nyt tässä, mitä me tehdään, ne rahat tulevat sieltä yleiskatteellisen kautta tälleen pisteellisenä, mutta kuitenkin se perusura nousee. Tämä on juuri sitä, mihin tämä instrumentti luotiin, ja nyt haetaan niitä uusia toimintatapoja. Yksi niistä on teknologian käyttäminen, ja itse asiassa olen täysin samaa mieltä, että kotipalvelu päättää, montako käyntiä siellä käydään, mutta se nykyinen viisi käyntiä voi olla parin vuoden päästä neljä käyntiä. Se on se, mitä me tavoitellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

19.53 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä teknologiasta puhuminen sinänsä on hiukan hämmentävää, kun ne keinot, joita täällä hallituspuolueiden edustajat esittävät, ovat vanhoja keinoja: niitä keinoja, mitkä ovat olleet käytössä jo vuosikausia. Täällä on puhuttu saksista, mutta itse olisin sitä mieltä, että ne Noussiilan mummon kerihimet ovat lähempänä kyllä tätä teknologiaa, mistä täällä on viime päivät puhuttu.

90-vuotias poikamies, jolla ei ole perhettä, asuu palveluasunnossa. Hänellä ei ole älypuhelinta, ei pankkitunnuksia, ei perillisiä eli ei niitä diginatiiveja auttamassa. Miten ihmees-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

sä tulevaisuudessa niiden kotikäyntien vähentäminen, vaikka nyt siitä viidestä neljään, palvelee häntä paremmin? Kyllä tämä perustelu on niin uskomatonta, että en voi ymmärtää, että viimeiseksi tässä vielä kruunataan edustaja Polvisen toimesta se, että diagnostiikka ja sairaudet on lopetettu Yhdysvalloista tekoälyn avulla. Näinkö te todella äsken totesitte? Näinkö minäkin pääsen Crohnin taudista eroon, tekoälyllä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.54 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Itse asiassa olen siinä mielessä edustaja Malmin kanssa samaa mieltä, että täällä on viitattu tekniikoihin, mitkä ovat olleet vuosikausia, turvarannekkeet ja lääkerobotit. Itse eilen esimerkiksi kerroin tästä tekoälypohjaisesta kirjaamisesta, joka tarkoittaa itse asiassa sitä, että... [Välihuuto] — Ei, ei todellakaan ole. Saanko taas selittää tämän? — Eli puhun tekniikasta, mikä on tällä hetkellä Länsi-Uudellamaalla kokeilussa ja täällä tietyissä paikoissa yksityisellä puolella kokeilussa, joka tekee tämmöisestä keskustelusta suoraan sairaskertomusmerkinnät. Se on eri asia kuin tämä, mihin äsken viitattiin, jossa me sanellaan ja sitten kone purkaa sen. Se on täysin eri asia, ja se on käytössä. Eilen viittasin myös tähän kotipalvelun blogiin, THL:n blogiin, jossa kahdeksan tunnin päivästä kolme tuntia oltiin potilaitten kanssa, ja siihen laskettiin myös kirjaamiset. Jos me saadaan tämä tekoälysovellus sellaiseksi, että se siitä käynnistä keskustelun perusteella tekee sen kirjaamisen, niin se kirjaamisaika säästyy. Nämä ovat täysin nykypäivää, ja ne ovat käytettävissä, [Puhemies koputtaa] mutta ne eivät ole vuosia vanhoja ja ne eivät ole kotipalvelussa käytössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.56 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan jos palataan hieman taaksepäin vielä kyselytuntiin ja siihen keskusteluun, niin saimme siinä todellakin sitten vihdoinkin ja viimein tietää sen tosiasian ministeri Juuson suulla, että tosiaan käyntejä tullaan vähentämään. Tämän tiedon panttaaminen oli yksi hallituksen pimentämisen peruslähdekohta, mitä me tällä välikysymykselläkin halusimme kuulla.

No, sitten samaan aikaan, oikeastaan ennen kuin ministeri Juuso tämän asian myönsi, kokoomuslainen ministeri Grahn-Laasonen totesi tuolla, että tämä teknologian käyttöönotto mahdollistaa nyt pidemmän aikaa asiakkaan kanssa ja enemmän käyntejä asiakkaalle. Eli hyvin ristiriitaista. Ministeri Juuso toteaa, että säästöt tulevat siitä, että kotihoidolla on vähemmän aikaa asiakkaan kanssa, ja ministeri Grahn-Laasonen sitten taas toisaalta totesi, että on enemmän aikaa. Kummin päin se nyt on?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.57 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin ollaan jämähdetty tänne Kehä kolmosen sisäpuolelle, koska täällä ei ymmärretä nyt sitä, että ne pitkät välimatkatkin vievät aikaa. [Välihuuto vasemmalta] Jos viisi kuusi kertaa se kotisairaanhoido siellä käy, jos siellä on sen verran virkeä ja kykenevä asukas, joka kykenee käyttämään teknologiaa, olkoon se sitten uusi tai vanha, niin se kuitenkin toisenlaisen palvelun tarjoaa. Palvelut eivät määrältään vähene, vaan se korvaa sen. Ja näin ollen, jos me mietitään vaikka Lappia, niin siellä on todella pitkät välimatkat. Kaikki ei ole yhtä lähellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

kuin täällä Helsingissä, jossa pääsee metrolla tai jollakin muulla, ratikalla, sinne kohteeseen. Meillä on ihan eri ajatus tästä asiasta. Kotisairaanhoidolla voi olla todella pitkät matkat. He joutuvat raportoimaan ja kirjaamaan vielä työpäivän päätteeksi ne kaikki käynnit ja olemaan kenties yhteydessä omaisiin ja niin edelleen. Huomioisin muutakin kuin Kehä kolmosen sisäpuolen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.58 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vähän särähti tuo edustaja Väyrysen sana korviin, kun hän sanoi, että hän oli 12 tuntia täällä — täällä käytettiin yli 200 puheenvuoroa — ja että tässä keskustelussa ei mitään hyvää eikä mitään opittavaa ollut. Jollain tavalla... [Ville Väyrynen: En sanonut kumpaakaan!] — Tämä oli se puheenvuoro siinä. — [Ville Väyrynen: En sanonut kumpaakaan!] — Kyllä te sanoitte, että ei opittu mitään eikä ollut hyötyä. Tämä oli se sisältö siinä, ja tätä ihmettelen kyllä. — Me yritettiin kyllä hakea ratkaisuvaihtoehtoja, tuoda niitä esiin ja viedä asioita eteenpäin.

Tämä teknologiakeskustelu on tässä hyvä esimerkki siitä, saako ihminen henkilökohtaista palvelua vai tehdäänkö sitä teknologian avulla. Minä ymmärrän teknologian käytön aina semmoisessa tilanteessa, jossa henkilökohtainen palvelu ei ole paikalla. Silloin teknologialla autetaan, seurataan esimerkiksi ikäihmistä, kuinka hän liikkuu siellä asunnossa ja niin pois päin. Kaikkia tällaisia asioita pitääkin hyödyntää, ja ne auttavat siinä seuraamisessa ja niin pois päin.

Puhuttaisiin nyt oikein asioista. Teknologiaa pitää käyttää, ja kaikki ollaan sitä mieltä, että siinä on erittäin isoja askeleita otettavissa eteenpäin tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos. — Täällä on varmaan muutama debattipuheenvuoro vielä pyydetty, mutta sitten me mennään kyllä puhujalistaan. Eli Valtola, Peltonen, Viitala ja sitten vielä Väyrynen, ja sitten mennään puhujalistaan. — Valtola.

19.59 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa vuonna 23 tehtiin 38 ja puoli miljoonaa kotihoidon käyntiä. Meillä ikäihmisten määrä kasvaa jatkuvasti, mikä tulee tarkoittamaan, että kotikäyntien määrä väijäämättä kasvaa ja myös rahoitus näiden käyttöön. Nyt tämä säästö tai teknologian mukaanotto tulee vähentämään jonkin verran niitten käyntien tarvetta, jolloin kotiin vietäviin palveluihin käytettävä rahan määrä tulee pienenemään näiden laskelmien mukaan sen 16,5 miljoonaa euroa. Onko se 700 000 käyntiä, mikä on laskettu suoraan palkkakuluista, eli potkisimme pihalle 16,5 miljoonalla kotihoidon työntekijöitä? Tämä ei pidä paikkaansa, koska kotihoidon tarve kasvaa jatkuvasti.

Siitä teknologiasta, mitä siellä voidaan käyttää: lääkeautomaatteja, sähkölukkoja, ateria-automaatteja, asiakkaiden monitoriteknologiaa, turvateknologiaa. Eli nämä ovat semmoista teknologiaa, josta varsinkin nuo viimeiset ja tämä tekoälyavusteinen kirjaaminen [Puhemies koputtaa] ovat teknologioita, joita ei ole ollut puolitoista vuotta sitten vielä edes käytännössä toimivina olemassa. [Matias Mäkynen: Paljonko maksaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Peltonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

20.01 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, mitä salin oikealta laidalta jokin hetki sitten sanottiin, että toden totta vastuuministerit olivat tässä salissa tänään 50 minuutin ajan kyselytunnilla meidän kanssamme keskustelemassa, mutta ei tuon kyselytunnin aikana kyllä vieläkään se ydinasia ja ydinkysymys selväksi tullut. Emme saaneet selkeää vastausta siihen, mistä tämä 100 miljoonan euron sosiaalihuollon leikkaus oikein tullaan tekemään.

Tilannehan on perin erikoinen. Kun meillä hallitus on aiemmin rehvastellut näillä leikkauksillaan saket heiluen tuolla somessa ja täälläkin salissa ja kertonut näistä mahtavista saavutuksistaan, niin nyt tuntuu kovin vaikealta — hyvin, hyvin vaikealta — saada hallituksesta puristettua niitä vastauksia, mistä nämä sosiaalihuollon lisäleikkaukset oikein tullaan tekemään. Mutta kyselytunnilla viimein saatiin se pieni hippunen tietoa. Luvassa on siis vähemmän kotihoitoa, vähemmän kotikäyntejä. Niinhän täällä tänään kyselytunnilla kuultiin ja myös tässä illalla vahvistettiin. Eli sentään jotain tiedämme, mutta vielä aika monta kymmentä miljoonaa puuttuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitala, vastauspuheenvuoro.

20.02 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rasinkangas tuossa puhui, mitä tapahtuu Kehä kolmosen ulkopuolella. Minäpä kerron tuoreita uutisia eiliseltä Satakunnasta. Eli Satakunnan hyvinvointialueella käytiin ties kuinka monenmetrit ymmenettelyt. Ja jos tästä ihan katson muistiinpanoista, niin mitä se tarkoittaa käsipareina, juuri niitä käsipareja, mistä täällä puhutaan, mitkä ovat pois siitä hoivasta? Lapset, nuoret ja perheet yhteensä 22: palvelussuhteen päättymisen 2, siirto toiseen tehtävään, tehtävänmuutos 14, avoimen tehtävän lakkauttaminen 6. Ikääntyneet yhteensä 33: palvelussuhteen päättymisen 8, siirto toiseen tehtävään, tehtävänmuutos 15, avoimen tehtävän lakkauttaminen 10. Tässä ihan vaan muutama esimerkki käsipareista, jotka juuri nyt Satakunnassa ovat hyvinvointialueilta lähtemässä — kiitos näiden säästöjen ja kiitos sen, että sitä alijäämän kattamisvelvoiteaikaa ei ole pidennetty, näin täällä uutisissa sanotaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

20.03 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sen verran on tosiaan pakko kommentoida edustaja Lylyn puheenvuoroa: Siis minä sanoin niin, että edustaja Valtola ei menettänyt mitään ja suomalainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu ei saanut yhtään mitään. Seison edelleenkin niitten sanojen takana. Sanoin sen tänään suhteellisen isossa terveydenhuollon paneelissa, voin sanoa sen mielipidekirjoituksessa, ja olen sanonut sen somessa.

Se on meidän kaikkien vastuulla minun mielestäni tällä hetkellä. Minä ymmärrän ihan täysin: Meillä on hallitus—oppositio-asetelma. Ei me voida täällä vain halailla ja lyödä ylävitosia ja tavallaan mennä samaan suuntaan ja hymyillä. Totta kai meillä on ihan selvää, että politiikka on politiikkaa, mutta kyllä meiltä sekä hyvinvointialueet että kansalaiset odottavat parempaa. Se koskee myös meitä. Minä en tarkoita, että tämä on millään lailla opposition vastuulla, mutta kyllä meidän täytyy jollakin lailla ruveta keksimään ratkaisuja, miten me todellakin tarjotaan nämä palvelut kymmenen vuoden päästä. Siihen tarvitaan meitä kaikkia. Tämä tämmöinen ei vain auta yhtään mitään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja vielä edustaja Rasinkangas, ja sitten mennään puhujalistaan.

20.05 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Joo, nimi mainittiin äskettäin.

Satakunnan hyvinvointialueen palveluita ei varmaankaan ole lopettanut tämä hallitus vaan hyvinvointialue. 2,2 miljardia euroa tulee lisää rahoitusta hyvinvointialueille, eli toivotaan, että siellä hyvinvointialueet toimivat sitten ja kohdentavat ne oikeisiin kohteisiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään puhujalistalle rapsakasti, ja sieltä aloittaa edustaja Nikkanen ja näyttää mallia. [Saku Nikkanen: Rapsakasti, koetan suorastaan kiirehtiä! — Vasemmalta: Rampaten! — Saku Nikkanen: En rampaa kuitenkaan!]

20.05 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on ehkä pakko tähän äsken käytyyn debattikeskusteluun sen verran vielä palata, että kyllähän se on niin kuin me tästä edustaja Viitalan kertomasta kuultiin, että mitä Satakunnassa tapahtuu. Tämä on tosiaasia monella muullakin hyvinvointialueella. Siihen vedoten on todella erikoista, että hallitus edelleen pitää kiinni siitä tarinasta, että he antavat lisärahoitusta ja että rahoitusta ei olla leikkaamassa. He antavat toki lisää rahaa, mutta kun ei anneta tarpeeksi, niin sehän silloin leikkaa hyvinvointialueitten budjettia. Kun edustaja Rasinkangas tuossa totesi, että se ei ole hallituksen syy, se on hyvinvointialueen oma päätös, niin toki näin, mutta silloin kun ei anneta tarpeeksi sitä rahaa, niin hyvinvointialueille jää kovin vähän enää keinoja taloutta muulla tavalla sopeuttaa. Kyllä se on silloin leikkausta hyvinvointialueilta. Siitä ei pääse yli eikä ympäri.

No sitten vielä tähän teknologian käyttöönottoon. Tässä on tietysti niin, että kun me olemme sitä kritisoineet nimenomaan tämän leikkauksen näkökulmasta sitä, että rahoitusta leikataan ennen kuin edes uutta teknologiaa on otettu käyttöön, niin kyllähän se meidän näkemys siitä on se — niin kuin ollaan sanottu monta kertaa — että teknologia pitää ottaa käyttöön ja koko ajan sitä tulee hyödyntää, mutta sitä tulisi hyödyntää nimenomaan niin, että pilotoidaan erilaisia palvelumuotoja, erilaisia tapoja tehdä sitä — esimerkkinä vaikka kotikaupunkini Salo, jossa valmistetaan Evondoksen lääkerobotteja tai lääkeautomaatteja. Aikanaan silloin, kun olin sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtajana, meillä käynnistettiin pilotti, jossa nämä otettiin käyttöön. Edustaja Väyrynenkin viittasi Länsi-Uudenmaan pilottiin. Eli tavallaan se, että pilotoidaan näitä teknologioita, otetaan käyttöön ilman, että se vaarantaa sitä palvelutuotantoa suoraan tai että palvelutuotantoon suoraan kohdistetaan leikkauksia, on kestävä tapa ottaa sitä teknologiaa käyttöön. Tämä on se tapa, millä me sosiaalidemokraatitkin haluaisimme sitä käyttöönotettavaksi.

No, eilisessä pitkään venyneessä välikysymyskeskustelussa, jota nyt tänään jatketaan tässä, nostin esiin tämän yhden viestin, jonka tuolta kotikaupungistani sain kotihoidon asiakkaalta, ikäihmiseltä, siitä huolesta, kun hänellä on jo todella paljon sähköisiä palveluja: on apuvälineitä, on sähkölukkoa, on lääkeautomaattia ja niin pois päin. Sitten hän toi siinä viestissään esille myöskin hoitajien kirjaamiset. Täällä viitattiin siihen, että kun on pitkät välimatkat, niin tämäkin on jo yksi apuväline, teknologia, mitä on otettu käyttöön, että näitä kirjaamisia voidaan tehdä lennossa. Mutta hänenkin viestinsä siinä oli se, että siihen kohtaamiseen ei enää sitten sitä aikaa jää, kun hoitajan katse on siellä tabletilla ja on kiire

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

näpyttää ne vastaukset sinne ja arkistoida ne käynnin tiedot sinne ja sitten vielä tullessaan hän soittaa siihen sähkölukkoon, että se sähkölukko aukeaa. Siinä ollaan koko ajan niitten laitteiden kanssa tekemisissä, ja se aito kohtaaminen sen ihmisen kanssa jää hyvin, hyvin, hyvin vähäiseksi.

Sitten tässä käytiin kyselytunnilla juuri se keskustelu, jossa mielestäni oli aika iso ristiriita ministeri Grahn-Laasosen ja ministeri Juuson puheenvuoroissa, kun ensin Grahn-Laasonen toteaa, että tämä nimenomaan mahdollistaa enemmän aikaa asiakkaan kanssa, ja sitten ministeri Juuso toteaa siinä omassa puheenvuorossaan, että tällä leikataan niitä käyntejä ja vähennetään sitä aikaa sen asiakkaan kanssa. Tämä kritiikki, mitä me ollaan näille leikkauksille esitetty, on mielestäni täysin aiheellista, ja näissä puheissa on iso ristiriita.

Tämä on vain jäävuoren huippu tässä kokonaisuudessa, näissä isoissa leikkauksissa, mutta tämä vanhusten kotihoito on äärettömän tärkeä asia. Se puhututtaa kentällä paljon. Me tiedetään myöskin, että se on se, mistä tulee kaikista eniten huolta näissä meidän vanhustenhoidon palveluissa ja missä on kaikista eniten haasteita tällä hetkellä. Kyllä silloin tällainen leikkaus suoraan, ilman, että tavallaan aidosti pystytään osoittamaan, mistä se otetaan muusta kuin hoitajien käynneistä, on mielestäni vastuuton. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Aina kun tehdään näitä muutoksia, niin varmasti kannattaa muistaa se, että nämä rakenteet eivät ole tulleet hetkessä vaan niissä on ollut vuosikymmenten työ siellä taustalla. Monet asiat on tehty monen, monen päätöksen seurauksena, ja sitä hyvinvointiyhteiskuntaa on rakennettu kestäväksi yhdessä pitkäjänteisesti.

Nyt me ollaan semmoisessa tilanteessa, kun hyvinvointialueet on synnytetty, että me muutetaan tässä voimakkaasti myöskin näitä rakenteita ja toimintatapoja. Kaikki varmaan tässäkin salissa ovat tienneet sen, että kun hyvinvointialueet on synnytetty, niin jokin muuttuu joka tapauksessa siellä hyvinvointialueella: palvelurakenteet ja tapa tehdä asioita. Se on sitä evoluutiota, joka tässä pitää hyväksyä, jotta me pystytään näihin haasteisiin vastaamaan. Se lähtökohta on mielestäni selkeä.

Mutta onko kaikilla meillä samanlainen halu siihen, että me muodostetaan samanlaista turvaa ja yhtä hyvää terveydenhuoltoa kaikille? Pysykö tämä perusta sellaisena, että meillä on hyvinvointiyhteiskunnan sisältö ajatuksellisesti samannäköinen: kuinka paljon sitä tehdään siihen suuntaan, että jokainen pärjää omillaan, vai viedäänkö sitä siihen, että meillä on yhteiskunnassa turvaverkkoja, joista tässä huolehditaan, ja miten heikompia tuetaan sellaisissa elämän käännekohtissa, joissa tukea tarvitaan — nämä ovat niitä asioita.

Täällä on viitattu nyt esimerkiksi pääkaupunkiseutuun. Minä olen itse ollut tuolla Pirkanmaan hyvinvointialueella nyt tämän koko ajan, ja voi sanoa, että siellä on onnistuttu, joissain asioissa hyvinkin. Ehkä suurin onnistuminen on se, mikä täällä eilenkin illalla joissain puheenvuoroissa tuli esiin, että perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon raja on poistunut, ja se on hyvä asia. Se on se, mitä on tavoiteltu, ja jos pääsee perusterveydenhuollon palveluista eteenpäin, niin rajaa ei ole. Sitten meillä on ongelmia mielenterveyspalveluissa ja ikäihmisten palveluissa, ja hammaslääkärijonot ovat pitkiä ja näin pois päin. Meillä on vielä töitä aika paljon tässä edessä, eli se ei ole valmis, ja siinä mielessä tilanne haastaa meitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! No se, mitä tässä pitää miettiä tämän tilanteen osalta: kun tässä nytten koko ajan säästöt edellä tätä keskustelua käydään, niin sitten ehkä pitäisi käydä läpi enempi sitä, minkälainen tämä meidän hyvinvointimallimme on rakenteellisesti, miten tämä rahoitus on rakennettu, onko tämä tarveperustainen perusrahoitus ihan hyvä, tuovatko nämä hyvinvointialuekertoimet, mitä tässä ollaan kasvattamassa prosentista puoleentoista tähän järjestelmään sitä kannustavuutta, jota täällä tarvitaan, ja tuoko tämä jälkikäteisrahoitus sen kannustavuuden — siihenkin on tehty 5—30 prosentin leikkaukset, joita ei enää huomioida pohjissa. Antavatko nämä niitä kannustimia, vai pitäisikö meidän miettiä uusia tapoja katsoa tätä kokonaisuutta, ja millä tavalla yhdessä mietitään sitä?

Kyllä tässä keskustelussa, mitä täälläkin on nytten tämän pari vuotta päässyt seuraamaan, suurin syyllinen on aina edellinen hallitus kullakin aikaa, ja tässä ei tällaista isoa muutosta ole tehty parlamentaarisesti yhteistyössä, ja semmoinen ongelma tässä on taustalla. Jos meillä olisi enempi yhteisymmärrys tästä rakenteesta, että täällä mennään eteenpäin, niin silloin niitä ongelmakohtiakin olisi ehkä helpompi käsitellä. Siihen keskusteluun minä haastan kyllä tätä salia, ja sitten ruvettaisiin miettimään niitä yksityiskohtia, mitkä täällä ovat pielessä. Se keskustelu, jossa täällä tulee monenlaista viestiä myös hallituksen taholta, ei ainakaan helpota tätä lähestymistapaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

20.16 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo ja hallitus lupasivat ennen vaaleja, että koulutus on suojassa leikkauksilta. Tämä oli lupaus, joka annettiin kaikille suomalaisille, nuorille, opiskelijoille, perheille, opettajille, koko koulutusjärjestelmälle, ja nyt tuo lupaus on rikottu.

Koulutuksesta leikataan satoja miljoonia euroja: ammatillisesta koulutuksesta, korkeakoulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, kulttuurista ja nuorisotyöstä. Hallitus ei voi väittää, että nämä leikkaukset eivät vaikuttaisi suomalaisten arkeen ja tulevaisuuteen. Totuus on, että jokainen leikkaus tarkoittaa heikompia mahdollisuuksia oppia ja kehittyä. Jokainen leikkaus tarkoittaa vähemmän tukea opiskelijoille, suurempia ryhmäkokoja kouluissa, vähemmän resursseja opettajille.

Ammatillinen koulutus on jo pitkään ollut leikkausten kohteena, ja nyt tilanne pahenee entisestään. Miten hallitus kuvittelee, että Suomi pärjää, jos meillä ei ole tarpeeksi osaavia ammattilaisia työelämään? Korkeakouluihin pääsy on jo nyt vaikeaa, mutta silti hallitus tekee opintotuesta entistä tiukempaa ja opiskelusta kalliimpaa.

Ja sitten on kulttuuri- ja nuorisotyö. Tältä sektorilta viedään kymmeniä miljoonia, vaikka juuri kulttuuri ja nuorisotyö ovat niitä, jotka pitävät yhteiskunnan elinvoimaisena ja nuoret mukana yhteisössä. Tämä ei ole vain taloudellinen kysymys, tämäkin on arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa puhua vastuullisuudesta, mutta mikä on vastuullista siinä, että nuorten tulevaisuudesta säästetään? Mikä on vastuullista siinä, että nuoret jätetään selviytymään yksin, ilman tukiverkostoja, ilman laadukasta koulutusta, ilman mahdollisuuksia kehittyä?

Hallitus puhuu taloudesta mutta jättää sanomatta, että koulutus on paras investointi, jonka Suomi voi tehdä. Meillä on varaa satsata koulutukseen, jos meillä on varaa keventää veroja hyvätuloisille. Meillä on varaa pitää huolta siitä, että jokainen nuori saa parhaan mahdollisen lähtökohdan elämäänsä. Tämä ei ole vain taloudellinen kysymys, vaan se on koko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

maan tulevaisuutta koskeva kysymys. Hallituksen olisi syytä miettiä, millaisen Suomen se haluaa jättää jälkeensä.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä kerran tähän itse pihviin eli siihen, mistä syystä tämä välikysymys on hallitukselle jätetty.

Pääministeri Orpo lupasi viisi viikkoa sitten, että hallitus kertoo lisäleikkauksistaan heti, kun esitykset ovat olemassa, mutta kuitenkin hyvissä ajoin ennen vaaleja. Eilisessä välikysymyskeskustelussa ministeri Juuso sanoi, että virkamiesten laatimat säästölistat ovatkin olemassa. Tämä kuulostaa ristiriitaiselta sen kanssa, mitä pääministeri on aiemmin sanonut ja miten hallitus välikysymykseen vastasi.

Tänään kyselytunnilla ministeri Juuso heiluttelikin näitä esityksiä ministeriaitiossa, kun esitysten toimittamisen perään oppositiosta penättiin. Nyt kun näihin esityksiin on myös oppositio päässyt tutustumaan, niin täytyy sanoa, että näistä esityksistä ei vielä kyllä selviä konkreettisesti, mistä sosiaalipalveluista nämä sadan miljoonan euron lisäsästät tullaan leikkaamaan.

Arvoisa puhemies! Kysymys siis edelleen kuuluu: Miksi ette ole hallituksessa pitäneet kansalle ja eduskunnalle tekemästänne lupauksesta kiinni? Miksi hallituksen sisällä annetaan näin ristiriitaisia tietoja? Milloin ihmiset saavat tietää ja milloin eduskunta saa tietää, mitä leikkauksia on konkreettisesti vielä tulossa sosiaalipalveluihin? Vieläkö vanhuspalveluista leikataan lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

20.21 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä näistä hallituksen piilottelemista lisäleikkauksista sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä koulutukseen, siis kahteen hyvinvointivaltiomme kantavaan kivijalkaan, on todellakin syytä olla hyvin huolissaan. Jopa 170 miljoonan euron leikkaukset sote-palveluihin ja 70 miljoonan koulutusleikkaukset näyttävät erityisen ongelmallisina siinä tilanteessa, jossa hallitus on jo leikkanut esimerkiksi hoitopääsystä ja heikentänyt hyvän hoivan varmistamiseksi suurella työllä viime vaalikaudella säädettyä vanhustenhoidon henkilöstömitoitusta.

Hallitus on tänäänkin pyrkinyt todistelemaan, miten pieniä nämä lisäleikkaukset ovat koko valtion budjetin mittakaavassa, mutta kyllä tosiasia on, että yli 200 miljoonan euron leikkaukset soteen ja koulutukseen eivät tapahdu mitenkään kivuttomasti, kun ne viedään toimeenpanoon alueilla, kunnissa ja täällä eduskunnassa, etenkin siksi, että nämä leikkaukset kasautuvat hallituksen jo tekemien leikkausten jatkoksi. Lisäleikkaukset tulevat näkymään esimerkiksi lähipalveluiden heikentymisenä, hoitoon ja palveluihin pääsyn edelleen vaikeutumisenä ja harvenevina kotihoidon käynteinä. Hallitus on tänäänkin vakuutellut, että se ei ole hyvinvointialueilla päätöksiä tehnyt alueiden palveluiden karsimisesta, mutta kyllä hallitus on tehnyt alueiden rahoitukseen ne monet leikkaukset, joiden vuoksi alueilla on ylipäätään jouduttu lyhytnäköisiin leikkauksiin menemään, pakon edessä ja selkään vasten. Vähintä, mitä hallituksen tulisi tehdä, jos se todella pitää näitä lisäleikkauksiaan kohtuullisina, olisi paljastaa leikkauslistojen sisältö reilusti ja avoimesti vaalien alla.

Arvoisa puhemies! Muistutettakoon vielä, mistä tämä välikysymys lähti liikkeelle: pääministerin tässä salissa antamasta lupauksesta. Pääministeri lupasi tuoda soten lisäleikkaukset eduskunnan tietoon hyvissä ajoin ennen alue- ja kuntavaaleja. Kun tänään käsittelemme jo toista päivää koko opposition yhteistä välikysymystä hallituksen pimeyttämisestä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

leikkauksista, hallituksen lupauksen parasta ennen -päiväys on jo pahasti mennyt umpeen. Jo tuhannet suomalaiset ovat käyneet antamassa äänensä alue- ja kuntavaaleissa tietämättä, millaisia heikennyksiä hallitus tekee kuntien ja hyvinvointialueiden mahdollisuuksiin järjestää kansalaisille välttämättömiä peruspalveluita. Kyllä kansalaisilla, jotka äänestävät historiallisen tärkeissä alue- ja kuntavaaleissa, on oikeus tietää, kuka heidän palveluitaan on valmis puolustamaan ja kuka heikentämään heti, kun vaalit on tässä maassa käyty.

Eilen välikysymykeskustelussa tai tänään kyselytunnilla hallitus ei pimittämistään päättänyt. Yhden, toki tärkeän tiedonjyvän saimme tänään ministeriaitiosta hallituksen lisäleikkauksista kuulla, kun tätä kyselyä on riittävän kauan jatkettu: luvassa on vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on kyllä todella suuri, synkkä ja vakava uutinen ikäihmisille eri puolilla Suomea, jotka kotihoidon palveluita käyttävät ja niihin arjessaan turvautuvat.

Arvoisa puhemies! Sote-leikkausten lisäksi tässä välikysymyksessä on kyse hallituksen pimittämistä koulutusleikkauksista. Koulutus on sote-uudistuksen jälkeen kuntien tärkein tehtävä ja suuri kokonaisuus. Kunnat vastaavat muun muassa perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestämisestä. Nyt kunnissa ei tiedetä, millaisia heikennyksiä hallitus kaavailee toteutettavaksi jo pian vaalien jälkeen juuri koulutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sentään sen verran suostunut uusimmista koulutusleikkauksistaan kertomaan, että perusopetukseen säästöjä ei oltaisi nyt tekemässä. Hyvä niin, mutta entä ammatillinen koulutus? Aikooko hallitus leikata ammatillisesta koulutuksesta lisää jo tekemiensä 120 miljoonan euron heikennysten päälle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailemat lisäleikkaukset syventävät entisestään kuntien ja hyvinvointialueiden hankalaa tilannetta, jota hallitus on omilla toimillaan jo aiemmin vain syventänyt. Paljon on puhuttu hyvinvointialueille hallituksen kohdistamista leikkauksista, kuten hoitotakuun romuttamisesta, henkilöstömitoituksen leikkaamisesta ja sote-järjestöjen avustusten karsimisesta, mutta kyllä hallitus on heikentänyt kuntienkin tilannetta useana vuonna. Esimerkiksi kuntien valtionosuusrahoitukseen hallitus on asettanut indeksijarrun, joka leikkaa valtionosuusrahoitusta joka vuosi tällä vaalikaudella. Se on suoraan pois kuntien palveluista. Lisäleikkaukset uhkaavat vaikeuttaa entisestään kuntien ja alueiden tilannetta. Jatkuvien uusien leikkauslistojen sijaan hallituksen pitäisi tehdä kuntien taloutta ja elinvoimaa vahvistavia toimia erityisesti kasvu- ja työllisyyspolitiikan avulla. Tässä olisi nyt hallituksella se todellinen näytön paikka. Muutoin vaarana on, että hallituksen epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikan vahingot kunnille ja hyvinvointialueille vain entisestään tästä kasvavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari poissa, edustaja Lindén poissa. — Edustaja Tuppurainen paikalla, olkaa hyvä.

20.27 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskusteltavana oleva opposition välikysymys sai alkunsa siitä, että me olemme vaatineet mielestämme oikeutetusti, pääministeri Orpoa kertomaan eduskunnalle, mihin kohdennetaan 170 miljoonan euron säästöt sosiaalipalveluissa, erikoissairaanhoidossa ja 75 miljoonan euron säästöt koulutuksessa, kulttuurissa ja nuorten palveluissa, ja kyllä tänään tietyllä tapaa ympyrä sulkeutui ja joitain vastauksia saimme.

Nimittäin tämä kaikkihan alkoi vuosi sitten, täsmälleen vuosi sitten huhtikuussa, kun hallituksen leikkauslistoja laativat neljä miestä päättivät saunassa näistä 100 miljoonan eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

ron säästöistä sosiaalipalveluihin. Tuolloin kun ministeri Juuso sai tietää näistä saunapäätöksistä, hän totesi: ”Varmaan minua mietityttää ihan sama, mikä kaikkia muitakin mietityttää, että mikä on se palvelu, mistä me säästetään se 100 miljoonaa euroa”. Tätä me olemme vuoden ajan kysyneet, että minne nämä säästöt kohdennetaan. Vuoden niitä ministeri Juuso on valmistellut, ja nyt me olemme saaneet tietää, minne ne kohdennetaan. Tänään ministeri Juuso kyselytunnilla kertoi, että nämä säästöt tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on se päivän uutinen. Nyt ministeri Juusokin tietää, minne ne säästöt kohdennetaan: ikäihmisten kotipalveluihin. Vanhusten kotipalveluihin on luvassa vähemmän kotihoidon käyntejä.

Mutta tässä on vain osa näistä säästöistä. Tässä ministeri Juuson oivalluksessa ovat kysymyksessä ne säästöt, joita tähän mennessä pääministeri Orpo on piilottellut teknologian käyttämisen taakse. Pääministeri Orpo on, sen sijaan, että hän olisi tunnustanut, että luvassa on vähemmän kotihoidon käyntejä, pyrkinyt antamaan vaikutelman, että ikään kuin ikäihmisten palvelut parantuisivat jollain erikoisella orwellilaisella logiikalla. Siis se, että kun kotihoidon käyntejä vähennetään, niin teknologian avulla palveluja parannetaan. Eihän se niin ole, koska tässä ovat takana säästöt ja leikkaukset. Toisin kuin mitä me olemme nähneet, että teknologiaa voidaan käyttää hyvänä renkinä, siis parantamaan palveluita, tämä hallitus leikkaa ikäihmisten palveluista ja tarjoaa vähemmän kotihoidon käyntejä.

Ja nyt kysymys kuuluu: kun myös ministeri Juusolta ovat edelleen piilossa ne 100 miljoonan euron säästöt sosiaalihuoltolakiin, niin onko tässä nyt se sama logiikka, että myös näihin 100 miljoonan euron lisäsäästöihin itse asiassa kätkeytyy vähemmän kotihoidon käyntejä? Tämä on se kysymys, joka on vielä vastaamatta. Tämä on se kysymys, johon pääministeri Orpon tulisi kaiken perustellun opposition oikeutuksen edellä tulla vastaamaan vielä nyt, kun välikysymyskeskustelu on käynnissä. Onko niin, että tämä hallitus ei suojaa vanhusten kotipalveluita, vaan aikoo säästää vielä 100 miljoonaa euroa näiden 16 miljoonan euron lisäksi ikäihmisten ympärivuorokautisesta hoivasta ja ikäihmisten kotihoidon palveluista? Tämä ei meille käy, puhemies. Me oppositiopuolueet lähemme siitä, että koko suomalaisen hyvinvointivaltion perusta on lupaus ylisukupolisesta vastuunkannosta, siis lupaus ikäihmisille siitä, että arki on turvallista ja että jokainen saa elää arvokkaan elämän alusta loppuun, mutta hallituksen toimet kuitenkin nyt romuttavat tätä lupaus- ta ja nyt aivan erityisesti vanhustenhoitoa ja hyvän elämän osalta.

Karu tosiasia on se, että tähän mennessä Orpon—Purran oikeistohallitus on ainoastaan heikentänyt hoitoonpääsyä, nostanut asiakasmaksuja kymmenillä prosenteilla ja leikannut näistä palveluista, joita ikäihmisemme kipeästi tarvitsevat. Kun nämä teot yhdistetään kaikkeen muuhun oikeistohallituksen pienituloiseen eläkeläiseen osuvaan leikkauspolitiikkaan, niin kyllä on surullinen tosiasia, että hallitus on ajanut monet kovan päivätyön tehneet ikäihmiset todella ahtaaseen paikkaan, kun arjen sujuvuus saattaisi vaatia apua. Ne ovat elämän perusasioita. Kotipalvelu ei ole mitään luksusta, vaan se on arjen ja elämän perusasioita.

Mutta vielä kerran kysymme, että kun se 100 miljoonan euron leikkauslista kerran on siellä ministeri Juuson laukussa, niin voisiko pääministeri Orpo tulla nyt ja avata sen ministeri Juuson laukun ja antaa selvityksen eduskunnalle, minne ne 100 miljoonan euron säästöt kohdennetaan. Onko siellä lisää ikäihmisten kotipalveluihin kohdistuvia heikennyksiä? [Puhemies koputtaa] Onko luvassa entistä vähemmän kotihoidon käyntejä? Tähän me vaadimme vastausta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen poissa. — Edustaja Mäkyinen, olkaa hyvä.

20.33 Matias Mäkyinen sd: Arvoisa puhemies! Vuosi sitten hallitus veti hätäjarrusta. Sen talouspolitiikka oli alkanut tuottaa tulosta: rakennusalan kriisi kärjistynyt, vienti heikentynyt, talouskasvu pysähtynyt ja työllisyys kääntynyt laskuun.

Purran paniikki ja Orpon epärointi johtivat siihen, että hallitus päätti keskellä taantumaa, että lisää samaa lääkettä, joka Suomen taloutta oli jo jarruttanut, oikaisisi julkisen talouden. No, nyt vuosi myöhemmin näemme, että näin ei ole käynyt. Päinvastoin velkaantumisen kiihtyy, työttömyys kasvaa ja konkurssit ovat ennätystasolla. Merkkiäkään ennätystyöllisyydestä, jonka tämä hallitus Marinin hallitukselta peri, ei enää ole. Taantumassa tehdyt leikkaukset ihmisten ostovoimaan ja palveluihin ovat heikentäneet kokonaiskysyntää ja ihmisten tulevaisuudenuskoa sekä ajaneet taloutemme kierteeseen, jonka kääntämiseksi hallitus ei tee mitään. Niinpä viime huhtikuun puolivälissä, lähes vuosi sitten, julkaisiin päätökset uusista leikkauksista hyvinvointialueille, koulutukseen ja sosiaaliturvaan, eli kohteisiin, joista me sosiaalidemokraatit ennen ja jälkeen eduskuntavaaleja linjasimme, ettemme leikkaisi.

Konkreettisesti hallituksen päätösten jälkeen hyvinvointialueiden rahoitus väheni hallituksen oman tiedotteen mukaan tälle vuodelle 350 miljoonaa euroa ja 550 miljoonaa euroa vuonna 2028. Samalla kun hallitus leikkaa hyvinvointialueiden eli julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta jopa yli 650 miljoonalla, sillä on varaa nostaa yksityisen hoidon Kela-korvauksia yli 600 miljoonalla eurolla.

Näissä leikkauksissa ei siis ole kyse talouden tasapainotuksesta, vaan radikaalista järjestelmämuutoksesta, jossa julkisten palveluiden ja niihin kohdistuvan luottamuksen annetaan rapautua ja tilalle tuodaan koko ajan enemmän tuettua yksityistä palvelua. Tämä tehdään siitä huolimatta, että yksityisen hoidon Kela-korvauksiin käytetty rahoitus kolminkertaistui viime vuonna, mutta käynnit lisääntyivät vain parilla prosentilla. Korvausten korotusten myötä hinnat nousivat, hoito ei lisääntynyt, mutta yhtiöiden voitot kyllä paisuivat.

Kela-korvaukset ovat monellakin tavalla huonosti hyvinvointivaltioon sopiva järjestelmä. Ne hajauttavat rahoitusta ja henkilöstöä, kohdistuvat hyvätuloisille ja pahentavat suomalaisen terveydenhuollon jo valmiiksi suurta eriarvoisuutta. Siksi me viime hallituskaudella vähensimme Kela-korvauksia, ja leikkaisimme niitä edelleen. Vastaavasti kasvatimme julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta viime kaudella, ja niin tekisimme nytkin.

Tällä viikolla saimme myös Ylen MOT:n haastateltua terveysjäteissä työskennelleiltä lääkäreiltä vahvistuksen myös sille, että yhtiöissä tehdään järjestelmällistä ylilaskutusta hoidosta, jota ihmiset eivät ole saaneet, ja toisaalta ihmisille tarjotaan ja markkinoidaan palveluita, joille heillä ei ole lääketieteellistä tarvetta. Tämä on ymmärrettävää, kun on kyse bisnekseen ja voitontavoitteluun perustuvasta terveydenhuollosta. Tämä ei kuitenkaan ole ihmisten terveyden parantamista, vaan voitontavoittelu.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus siis maksattaa epäonnistuneen talouspolitiikkansa ja hyvin ideologisen järjestelmämuutoksen kaikista heikoimmassa asemassa olevilla suomalaisilla. Suurimmat Orpon hallituksen leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin ovat hoitotakuun pidentäminen kolmeen kuukauteen, hoitajamitoituksen heikentäminen sekä asiakasmaksujen korotukset ensin 50 miljoonalla ja tämän vuoden alusta vielä 100 miljoonalla eurolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Ennen noita vuosi sitten päätettyjä leikkauksia hyvinvointialueiden tilanne oli jo vaikea, mutta näytti siltä, että alueet selviäisivät ilman merkittäviä heikennyksiä palveluverkkoon tai hoitohenkilökunnan irtisanomisia. Kehysriihen jälkeen oli kuitenkin selvää, että alueet joutuvat tekemään dramaattisia ratkaisuja, ja olemme nähneet jo viime syksynä ja tänä keväänä hoitajien lomautuksia ja irtisanomisia useilla alueilla, vaikka meillä samaan aikaan on pulaa hoitohenkilökunnasta. Myös meillä Pohjanmaalla jouduttiin kehysriihen jälkeen aloittamaan yksiköiden lakkautusten valmistelu, johon ei vielä vuosi sitten ollut tarvetta.

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä seuraavalla kierroksella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

20.38 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriöön on myöskin suunniteltu leikkauksia 75 miljoonan euron määrän verran. Näistä leikkauksista tullaan ministeri Adlercreutzin mukaan ilmoittamaan vasta vaalien jälkeen olevan kehysriihen jälkeen. Nyt voi sanoa, että kun paljon tuntee OKM:n sektorin toimijoita, niin siellä ollaan aika tavalla varpaillaan siitä, mitä nämä säästöt nyt tulevat koskemaan. Koskevatko ne toisen asteen koulutusta, ehkä uudestaan kulttuuria? Onko nuorisotyö seuraava kohde, ehkä liikunta, korkeakoulutus, tki? Ilmeisesti nyt on kuitenkin niin, että perusopetukseen nämä leikkaukset eivät osu, ja se on kyllä oikein hyvä asia.

Pääministeri Orpo lupasi ennen eduskuntavaaleja koulutuksen olevan erityissuojelujulkisessa. Tätä vieläkin hallituksen suunnasta toistetaan, mutta vähän kummalliselta tällöinen suojelus tuntuu, kun se tarkoittaa esimerkiksi näitä tämän vuoden 120 miljoonan euron leikkauksia ammatilliseen koulutukseen, yli 17 miljoonan euron kulttuurileikkauksia — kolmea prosenttia koko kulttuurin budjetista — aikuiskoulutustuen lakkauttamista ihan kokonaan ja vapaan sivistystyön merkittävää leikkaamista. 25 miljoonaa euroa sieltäkin on lähtenyt. Se on todella suuri summa. Myöskin perusopetuksesta leikataan sitä kautta, että noihin kuntien valtionosuuksiin on tullut se prosentin indeksileikkaus, indeksijarru, joka esimerkiksi perusopetuksen osalta tarkoittaa 126 miljoonaa euroa vuoteen 2027 mennessä — aika iso summa. No, nyt sitten odotetaan, mikä on saksittavana seuraavana.

Ammatillisen koulutuksen osalta voisi sanoa, että siellä ollaan jo nyt aika isoissa haasteissa. Lähiopetuksen määrä on ollut jo hyvin pitkään riittämätöntä, ja nämä 120 miljoonan euron leikkaukset ovat vähentäneet entisestään opetushenkilökunnan ja lähiopetuksen määrää.

Jotenkin tuntuu siltä, että hallituksen arvostus ammatillista koulutusta kohtaan tuntuu olevan aika heikkoa. Se ei kuitenkaan vähennä sitä, kuinka tärkeätä ammatillinen koulutus on koko meidän Suomen taloudelle, koska on arvioitu, että noin puolet työvoimatarpeesta kohdistuu sinne ammatillisen koulutuksen koulutusaloille. Se on todella tärkeää myöskin uudelleen koulutautujille. Nyt on vain harmi, että jatkuvan oppimisen merkityksen ymmärrys tuntuu olevan aika tavalla hukassa, vaikka esimerkiksi just jokunen aika sitten — viime vuonna, taisi olla loppuvuonna — kun ilmestyi ensimmäinen sivistysbarometri, niin siellä 91 prosenttia suomalaisista oli sitä mieltä, että jokaisella ihmisellä pitää olla taustastaan, asuinpaikastaan ja iästään huolimatta mahdollisuus kouluttautua koko elämän aikana. Nyt sitten aika pahasti nämä leikkaukset myöskin tätä kansalaisten toivetta vasten soivat.

Korkeakoulutuksesta leikkaaminen olisi myöskin hyvin lyhytnäköistä politiikkaa. Me kuitenkin jaetaan tässä salissa hyvin laajasti tavoite koulutustason nostamisesta, ja sitä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

korkeakoulutuksesta leikkaamallaan kyllä saavuteta. Ja jos myöskin, niin kuin olen ymmärtänyt, varmaan hallituksen kanssa jaetaan se yhteinen tavoite talouskasvun vauhdittamisesta, niin ne ovat juurikin koulutus ja osaaminen, joista niitä keinoja löytyy. Nyt sitten, jos sieltä niitä säästöjä etsitään lisää, niin se on aika lyhytnäköistä, kun nyt pitäisi nimenomaan keskittyä sinne kasvuun ja kasvun tekijöiden tukemiseen. Eli vähän järjettömältäkin tuntuu tällainen politiikka.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen lisäksi uusien leikkauksien uhan alla on tietenkin myös kulttuuri, suomalaisen ydin. Kulttuuri ja luovat alat ovat vasta hiljattain alkaneet nousta takaisin jaloilleen hyvin haastavan korona-ajan jälkeen, kun hallitus alkoi leikkaamaan sieltä kulttuurin rahoituksesta kovalla kädellä. Jokainen kulttuurista leikattu miljoona tarkoittaa 40 henkilövuoden menetystä. Monipuolinen ja kaikille saavutettava kulttuuri on kuitenkin hyvin keskeinen itseisarvo, ja luovissa aloissa on myöskin ihan todella iso potentiaali myöskin talouskasvun luomiselle. Kulttuuri työllistää todella paljon, ja se tuo sitä paljon kaivattua elinvoimaa alueille. Kulttuurin osuus bkt:stä on itse asiassa suurempi kuin metsäteollisuuden yritysten. Se ala työllistää niin paljon. Jos me onnistuttaisiin nostamaan alan osuus bkt:stä Euroopan keskitasolle, niin me oltaisiin saatu jopa kahden ja puolen miljardin euron arvonnäkö.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

20.44 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tänään käsitellään tätä aiottua sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden vähentämistä, ja kysymys on siis siitä, millä tavalla nämä sosiaalihuollon säästöt tullaan toteuttamaan. Tänään kuulimme, että tämä eilinen ministerin esittämä virkaesitys onkin julkinen, ja olemme saaneet tänään sen käsiimme.

Yllättävää kyllä, tässä esityksessä, kun tätä lukee, itse asiassa rivien väliin on piilotettu suuri uutinen. Tässä muistiossa todetaan, että käytännössä noin 40 erilaisesta lakisäätöisestä palvelutehtävästä sosiaalihuollon puolella löydettäisiin käytännössä kymmenen isompaa kokonaisuutta, joissa sitten selkeytettäisiin asiakaslähtöistä palvelukokonaisuutta niin, että käytännössä voitaisiin purkaa palveluja näistä kokonaisuuksista. Muistiossa kerrotaan ehdotettuna muutoksena, että lapsiperhepalvelut, taloudellista toimintakykyä edistävät palvelut, kotona asumista tukevat palvelut, päihde- ja riippuvuuspalvelut ja esimerkiksi perheoikeudelliset palvelut voisivat olla tällaisia. Tässä 14 §:ssä on kysymys siis palveluasumisesta, omaishoidon tuesta, ikääntyneiden kotipalveluista ja kuljetuspalveluista. Aika kovaa tekstiä on tässä virkamuuistiossa, jossa tämä hallituksen virkakunnan esitys on nyt kerrottuna. Tämä on erilainen esitys kuin se, että otettaisiin pistemäisesti sieltä täältä leikaten erityyppisiä sosiaalipalveluita. Tässä lähdetäisiin siitä, että selkeytettäisiin palveluvalikoimaa 14 §:n mukaisesti.

Tänään on käyty sitten keskustelua siitä, tarkoittaako tämä virkaesitys, että hallitus olisi leikkaamassa niiden jo esitettyjen vanhustenpalveluihin sisältyvien säästöjen lisäksi vielä lisää sosiaalihuollon sadan miljoonan leikkauksena. Tähän kysymykseen on etsitty tänään vastausta, ja kun näette, että tämä 14 § koskee sekä palveluasumista että omaishoidon tukea, ikääntyneiden kotipalveluita ja vielä kuljetuspalveluita, on hyvin todennäköistä — jos ei jopa suoranaisesti ilmeistä — että nämä 14 §:n täsmennykset palveluvalikoimaan tullaan tekemään vanhusten kustannuksella.

Kuinka paljon sitten vanhustenhuollosta on otettavana? Tällä hetkellä on jo ikääntyneiden osalta ympärivuorokautisen hoivan sitovaa henkilöstömitoitusta laskettu 0,6:een, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

tämä muutos on ollut merkittävä, satojen miljoonien kysymys tällä hallituskaudella säästönä, ja tämä on johtanut siihen, että näitä paikkoja vanhustenhuollon ympärivuorokautiseen hoivaan on yhä vähemmän käytettävissä ja myöskin laatu ja näiden työntekijöiden säällinen työolosuhde on muuttunut huomattavasti tämän hallituskauden aikana. Lähes 4 000 työntekijää lisättiin vuosien 21—23 aikana, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa tämä jää kaukaiseksi historiaksi. Paljon ollaan saatu siis aikaan siinä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä tarvitaan yhä vähemmän tämän hallituksen toimesta.

Nyt on sitten kysymys siitä, että me odotamme tällä hetkellä uutta esitystä, jossa käytännössä tämän kevään aikana eduskuntaan pitäisi tulla teknologian hyödyntämisellä 30 miljoonan esitys. Tämä esitys on jo työryhmässä käsitelty, ja se laajeni ympärivuorokautisesta hoivasta koskemaan jo myöskin kotihoitoa, ja käytännössä teknologiaa lisäämällä myöskin kotihoitoon on tulossa jo tämän kevään uudistus. Sitä ei laitettu lausuntokierrokselle, koska todennäköisesti haistettiin se, että jos voidaan mennä alle 0,6:n mitoituksen, niin täällähän on vain taivas kattona, mitä kaikkea teknologian lisäämisellä voitaisiin sitten henkilöstön määrässä vähentää. Kovaa on tämä kyyti.

Uusin innovaatio on se, että erikoissairaanhoidon säästöjä korvataan leikkaamalla 16 miljoonaa euroa nimenomaan kotihoidosta. Tämän vaikutuksista olen jo puhunut paljon, joten jätän sen siihen toteamukseen, että jos kerran tämä olisi niin kivutonta ja helppoa, niin miksei tämän työryhmän, jossa on jo istuttu teknologian edistämiseksi ja henkilöstön vähentämiseksi, esitystä laitettu lausuntokierrokselle. Silloin me oltaisiin voitu käydä keskustelua siitä, onko tämä teknologian hyödyntäminen kotihoidossa mahdollista tässä mitakaavassa. Eli täällä alla on jo, toisin kuin hallitus on sanonutkaan, kotihoitoon tuleva teknologian edistämällä tapahtuva vähennys. Mutta jos se olisi kivutonta, niin varmaan pääsisimme lausuntokierroksella tähän kiinni.

Haluaisin vielä keskittyä sitten, arvoisa puhemies, muutamaan muuhun asiaan: Me ollaan tosi vähän puhuttu tästä sosiaalisesta kuntoutuksesta, ja nyt on mielenkiintoista, että hallitus on linjannut, että tämä kokonaisuus siirretään nyt kunnille. Olin ihan ihmeissäni luukiessani tämän tästä tiedotteesta. Sen sijaan on selvinnyt täällä ministeriäitiossa eilen ministeriltä, että sosiaalinen kuntoutus kuitenkin jää. Kuka on se työntekijäporukka, joka tätä sosiaalista kuntoutusta antaa kuntamuodossa, koska kunnilla ei ole sosiaalityöntekijöitä? [Puhemies koputtaa] On siis ihmeellistä, että tämmöinen tuodaan tänne.

Ja haluan senkin vielä sanoa, puhemies, että kun tässä istuttiin työryhmän toimesta pohdiskelemassa toimeentulotuen uudistamista, niin se työryhmä nimenomaan totesi, että tämä pitäisi säilyttää hyvinvointialueilla nimenomaan sosiaalityöntekijöiden sosiaalisena kuntoutuksena, ja nyt on epäselvää, miten tässä käy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa. Edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaapa hyvä.

20.50 **Piritta Rantanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että edustaja Väyrynenkin kerkesi jo palaamaan takaisin ja edustaja Valtola. Jäi se debatti äsken niin kesken, että tuumasin, että otan tähän alkuun muutaman asian, joita siinä olisin halunnut vielä sanoa, vaikka siitä jo tovi onkin.

Puheenvuoroissanne sanoitte, että meille sosiaalidemokraateille digilaitteiden ja yleisestikin uuden teknologian käyttö on jotenkin haasteellista, ja onhan täällä salissa tänäänkin kuultu, että SDP taitaa olla 70-luvulla, Mutta siinä onkin nimenomaan se iso ero teidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

ja meidän välillä suhteessa teknologiaan, että me haluamme panostaa asioihin, jotta se teknologia voidaan aidosti ottaa käyttöön, ja me haluamme, että sitä kehitystä voidaan kehittää aidosti niitten työntekijöitten kanssa ja niitten toimijoitten kanssa, joittenka sitä teknologiaa on tarkoitus käyttää — ei niin, että me leikkaamme ja oletamme, että siitä teknologiasta sen jälkeen on jotakin hyötyä.

Täällä kuultiin tänään myös puheenvuoro siitä, että tekoälyä käytetään jo nimenomaan potilastietojärjestelmien saneluissa ja kirjaamisissa. En edes voi edustaja Polvisen sanomisia enää siteerata, kun en ole ollenkaan varma, kuulinko ne oikein, koska ne kuulostivat niin erikoisilta, mutta edelleen haluan nostaa sen esimerkin esiin, kun täällä edustaja Väyrynenkin sanoi, että meillä on jo olemassa lääkäreillä käytössä näitä järjestelmiä. Kyllä näin on, mutta kysehän onkin nyt siitä, että te leikkaatte 16,5 miljoonaa euroa kotihoidosta, ja en ainakaan tunnista, että Keski-Suomen alueella kotihoidossa olisi käytettävissä tällaista teknologiaa. Juuri näin, ja juuri sieltä te nyt kuitenkin leikkaatte näillä teknologisilla ratkaisuilla perustellen. Tässä on yritetty nyt kysyä sitä monta kertaa, mitkä ovat ne teknologiset järjestelmät, ne välineet, joilla se säästö eri alueilla saadaan aikaiseksi.

No, nyt sitten kun tästä tekoälystä puhutaan, niin minäkin käytin sitä tekoälyä ja kysyin siltä, mitkä ovat ne teknologiset uudistukset, jotka meillä olisi lähitulevaisuudessa mahdollista ottaa käyttöön kotihoidossa. Sain vastaukseksi: Tekoälypohjaiset hoivarobotit, esimerkiksi muistutukset lääkkeistä. Nämähän meillä jo ovat osittain käytössä. Älykäs etämonitorointi esimerkiksi diabeteksessa. Sehän meillä on jo käytössä, ja varmasti siellä on erittäin paljon uusia mahdollisuuksia, joissa voimme sitä hyödyntää. Puheohjatut avustajat. En tiedä, kuinka paljon ne ovat käytössä, enkä tiedä, kuinka paljon niillä pystytään sitten vähentämään sitä kotihoidon asiakastyötä. Etähoito ja virtuaalitodellisuus, etävastaanotot ja videopuhelut. Ne ovat jo meillä käytössä. Virtuaalikuntoutus ja aivojumppa muistisairaille ja liikuntakykynsä menettäneille — äärimmäisen hyviä asioita, mutta te leikkaatte jo nyt, vaikka tämä teknologia ei meillä ole vielä näiltä osin käytössä. Täällä on myös lääkeseurustelurobotit, liiketunnistimet, kamerat, älykkäät turvarannekkeet. Nämä kaikki meillä jo tässä hetkessä olevassa teknologiassa ovat käytössä. [Laura Huhtasaari: No ei niitä käytetä siihen!] — Kyllä käytetään. [Laura Huhtasaaren välihuuto] — Hyvä tavaton sentään! Minäkin olen valmistunut sairaanhoitajaksi 15 vuotta sitten, ja jo silloin meillä oli kotihoidossa lääkkeiden annostelut käytössä. Mutta kun kysehän on juuri siitä, että... [Laura Huhtasaari: Kaikkea teknologiaa ei käytetä!] — Anteeksi, saanko minä pitää tämän? [Laura Huhtasaari: Et saa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt puheenjohtaja sanoo täältä, että edustaja Rantanen puhuu.

Kiitoksia siitä. — Nimenomaan: Sitten kun se robotti on jo jakanut ne lääkkeet ja ne on viety vaikka viikon annoksissa sinne kotiin ja sitten siihen tuleekin muutokset, niin kyllä se on se hoitaja, joka sieltä pilleri pilleriltä tarkistaa, ovatko nämä lääkkeet enää niitä, jotka tälle potilaalle pitää antaa. Ja se on se hoitaja, joka ne sieltä tosiasiallisesti sitten valitsee ja korjaa, koska minäkin olen nimenomaan sitä työtä tehnyt.

No, jatketaan vielä siitä ChatGPT:stä, että täällä on myös virtuaaliset yhteisöt ja etäjummat. Tämä ”etäjummat” oli minulle erittäin mieleinen, koska ei ole kovinkaan kauaa siitä, kun näin jonkun mainoksen vanhoista 80-luvulla televisiossa olleista aerobic-jumpista, eivätkä etäjumpatkaan ehkä ole sitä kaikkein uusinta uutuutta. Mutta siltikin te leikkaatte

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

nyt, [Puhemies koputtaa] ja minä odotan kyllä vastausta siihen, mitkä ovat ne teknologiset ratkaisut, [Puhemies koputtaa] jotka tässä hetkessä tuovat kotihoitoon 16,5 miljoonan euron säästöt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

20.56 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan tässä hieman tuosta äskeisestä debatista, kun siinä muutamia puheenvuoroja kerettiin käymään mutta jäi vielä hieman häiritsemään, kun edustaja Väyrynen otti esille, että eilen tässä tosiaan tunteja ja tunteja yöllä puhuttiin, ja oli sitä mieltä, että meillä ei sisältöä puheenvuoroissa paljon ollut. Muistuttaisin kuitenkin, että käytin muun muassa itse puheenvuoron tutkimuksesta ja kehityksestä ja sen merkityksestä julkisen sektorin toiminnoissa ja varsinkin julkisen sektorin roolista tässä tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Uskoisin, koska arvostan edustaja Väyrystä suuresti asiantuntijana, että näistä asioista varmasti toisemme löydämme. Ei siitä sen enempää.

Debatissa tosiaan toin tuoreita uutisia Satakunnasta. Siellä eilen päättyivät yt-menettelyt, ja muutaman luvun siinä toin esiin, eli henkilötyövuosia, palvelussuhteen päättämisiä kokonaisuudessaan enintään 114 ja palvelussuhteita päättymässä lähes 300 tehtävää. Nämä ovat tosi isoja määriä, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja minkä takia tähän on päädytty: ainakin täällä uutisissa mainitaan, että tämä alijäämän kattamisvelvoiteaika, mitä ei ole annettu lisää, on syy siihen, että 10 miljoonaa vuotuisia säästöjä on pitänyt löytää. Eli tämä tuosta debatista, kun ei minuuttiin kerinnyt nyt ihan kaikkea kertomaan.

Arvoisa puhemies! Miksi me nyt tätä keskustelua käymme? Hallitus on tehnyt merkittäviä heikennyksiä näihin julkisiin sote-palveluihin, ja nyt sakset heiluvat hallituksen hyväksynnällä vielä miltei 170 miljoonan euron edestä. Torstaita kun muistellaan, 27.3. hallitus ilmoitti päättämistään säästöistä, mutta todellisuudessa ne 100 miljoonaa ovat vielä ilmoittamatta. Ennen vaaleja näitä ei selvästikään uskallettu tänne saliin ja kansalaisten tietoon tuoda.

Tämä keskustelu, joka eilen alkoi ja on tänään jatkunut, on tuonut enemmänkin uusia kysymyksiä kuin vastauksia. Eilen tässä salissa on puhuttu muun muassa virkaesityksestä, joka olisi jo olemassa. Eilen ministeri Juuso puhui virkaesityksestä, ja tänään hän sanoi Iltalehdessä, että laukussa on paperi mutta sitä ei voi kaikille jakaa. Tänään kuulimme kyselytunnilla selkeästi ministeriltä, että tarkoitus on, että tulevaisuudessa on vähemmän kotikäyntejä. Samaisella kyselytunnilla muutama tunti sitten jaettiin ministeriaitiosta sosiaalihuollon säästöihin liittyvää asiakirjaa. Tässä on kyllä aikamoinen sotku nyt hallituksella käsissä.

Tämä on niin monen ihmisen terveydenhoitoa ja hoivaa koskeva asia, että olisi erittäin tärkeätä selvittää eduskunnalle ja etenkin kansalle mahdollisimman nopeasti, mistä nyt on kyse, mistä nyt ollaan leikkaamassa. Muistutan, että ensimmäiset äänet on vaaleissa jo annettu ja selvyyttä leikkauksista ei tosiaankaan vielä ole. Tämä on se syy, miksi me tässä edelleen keskustelemme ja käsittelemme SDP:n aloitteesta tehtyä välikysymystä.

Hallituksen työllisyyspolitiikka on epäonnistunut, mikä on myös tullut esiin, ja kasvuun ei ole päästy kiinni, joten joudutaan tekemään tämäntyyppisiä säästöjä. Tuntuu siltä, että hallitus maksattaa tämän epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa kaikkein puolustuskyvyttömimmillä eli vanhuksilla, vammaisilla ja lapsilla.

Nyt olisi koko Suomen etu, että laukut avattaisiin ja leikkauslistat julkaistaisiin ja asiaan saataisiin selvyys. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

21.01 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa rouva puhemies! Välikysymys on opposition mahdollisuus testata hallituksen luottamus ja esittää hallitukselle kysymyksiä, joihin hallitus parhaansa mukaan vastaa. Sen jälkeen eduskunta arvioi, onko hallitus luottamuksen arvoinen. Tämä välikysymyskeskustelu on herättänyt enemmän uusia kysymyksiä kuin antanut vastauksia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keskeinen argumentti olla vastaamatta näihin opposition täysin asiallisiin kysymyksiin on ollut se, että vaalit ovat niin lähellä. Se näkyy tässä keskustelussa. Puhemies, sen perusteella, miten hallitus on tähän vastannut, minkälaista keskustelua on käyty, itse asiassa jaan tämän arvion. Vaalien läheisyys näkyy tässä keskustelussa. Palaan tähän myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Vastauksien saaminen hallitukselta siitä, mistä se aikoo kaikkein heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten palveluista vielä aikaisempien leikkausten päälle leikata, on ollut varsinaista nyhtämistä. Edes kolmen vartin tongit eivät tunnu riittävän, kun tältä hallitukselta yritetään saada vastauksia.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on koko kautensa aikana nojannut politiikkaansa ja hakenut myöskin tukea suomalaisilta sillä, että se kyllä uskaltaa kertoa, mistä se suomalaisilta leikkaa, ja on tätä asetta käyttäen täällä vaatinut aina milloin mistäkin asiasta oppositiolta vaihtoehtoja, ja vaikka sille on niitä tarjottu, niin mikään niistä ei ole kelvannut. Hallitus on moneen kertaan korostanut ja, voi sanoa, suorastaan ylpeillyt suomalaisiin kohdistuvilla erilaisilla leikkauksilla ja uskonut julkisen talouden vakauttamisessa, tasapainottamisessa ja vahvistamisessa ennen kaikkea leikkauksiin. Koko ensimmäiset kaksi vuotta hallitus on erilaisessa viestinnässään sekä kansalaisille että täällä eduskunnassa nimenomaan korostanut leikkauksia ja korostanut sitä, kuinka se uskaltaa pelottomasti näitä leikkauksia tehdä, ja siten pyrkinyt saamaan suomalaisten tukea linjalleen ja on varmaan joidenkin osalta siinä onnistunut.

Arvoisa puhemies! Mutta nyt viimeisten viikkojen aikana ääni kellossa on täydellisesti muuttunut. Vielä kuukausi sitten pääministeri tässä lupasi, että eduskunta saa kaiken tarvitsemansa tiedon, [Krista Kiuru: Näin on!] ei siis vain tarvittavia tietoja, ei siis vain tietoja, vaan ihan kaikki tarvittavat tiedot. Sen jälkeen vaiheet ovat olleet kirjavia.

Hallitus kyllä kertoi osasta uusia leikkauksia, joita se on tehnyt. En käy niihin sen syvemmin. Tiedämme, että vanhusten kotihoivassa tuskin on ylimääräistä 16:ta miljoonaa, jota ei esimerkiksi vaikkapa siellä Etelä-Savossa olisi jo otettu käyttöön kotihoidon osalta. No, eihän sellaisia ole. Mutta tästä lupauksesta, jonka pääministeri tältä paikalta antoi, voimme todeta — ja jokainen tässä salissa tietää, luulenna, että pääministeri itsekin tietää sen — että sitä lupausta ei ole täytetty. Sitä perusteltiin välikysymyskeskustelussa sillä, että valmistelu täytyy tehdä huolella ja sen vuoksi tästä ei ole vielä muuta kerrottavaa. Tämän jälkeen saimme keskustelussa kuulla, että on olemassa virkaesitys — virkaesitys, jota hallitus ei kuitenkaan suostu julkistamaan, mutta tänään Iltalehden toimittajan haastattelussa ministeri Juuso lupasi tämän esityksen julkistaa. Kun katson tuoreita uutisia, ymmärrän, miksi hallitus yritti tämän virkaesityksen, jonka pohjalta se on näitä leikkauksia suunnittelemassa, piilottaa. Siteeraan: ”Ei ole täyttä hullua mutta aivan liian yleisluontoinen.” Toinen sitaatti: ”Hallitus pesee kätensä sosiaalihuollon palveluista ja jättää ne hyvinvointialueiden vastuulle.” Puhemies, tämä tuore uutinen on otsikoitu näin: ”Yle sai käsiinsä ministeri Juuson sote-säästöpaperin — asiantuntijoilta murskaava palaute.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Arvoisa puhemies! Nyt ymmärrämme, minkä takia hallitus tämänkin virkaesityksen, jota se täällä mainosti, yritti piilottaa. Ja herää kysymys, minkä takia tämän jälkeen... [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, oliko viisi minuuttia vai seitsemän?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, viisi minuuttia.

Palataan myöhemmin asiaan. — Mutta jätän vain viimeiseksi kysymyksen: minkäköhän takia hallitus yrittää piilottaa muutkin esitykset ja virkavalmistelun, jonka nojalla se on leikkaamassa tulevista palveluista? Jätän tämän kuulijoiden arvioitavaksi. [Krista Kiuru: Sitä ollaan kysytty tässä! — Timo Harakka: Nyt saadaan ehkä vastaus!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

21.07 **Ville Väyrynen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa tästä käydyistä keskustelusta. — Edustaja Viitalan puheenvuoroon tosiaan: Muistan hyvin teidän eilisen puheenvuoron, ja se oli kyllä täyttä asiaa. Siinä mielessä täydet pisteet siitä. Hyvä puheenvuoro, niin kuin äskenenkin.

Vähän ehkä tylsästi edelleenkin täytyy muistaa se, mikä meidän tilanne on. Meidän julkinen talous mataba — olivat ne syyt mitkä tahansa, niin joka tapauksessa mataba. Meidän velkamäärä kasvaa, ja puolustusbudjetin kasvupaineet ovat kovat, niin kuin puheenjohtaja Lindtmankin tietää, ja tästä on suhteellisen universaalikin käsitys. Ja joka tapauksessa, oli syy mikä tahansa, sote-menotkin kasvavat joka vuosi. Se tarkoittaa sitä, että kun meillä väestö ikääntyy ja syntyvyys vähenee, ja niin kuin sanoin, meillä kolmasosa henkilökunnasta tulee eläköitymään kymmenen vuoden aikana, niin on ihan päivänselvä asia, että meidän täytyy jotenkin eri tavalla tehdä nämä asiat kuin aiemmin, jos me oikeasti halutaan kantaa tätä julkista taloutta jatkossakin ja pitää oikeasti nämä erinomaiset sote-palvelut tulevinkin vuosina.

Jos me ajatellaan vanhuspalveluita tai kotiin vietäviä palveluita, niin olen ihan samaa mieltä, että pelkästään jos me 16 miljoonaa otetaan pois, niin hankala sitä on sormia napsauttamalla saada sieltä, mutta meillä on teknologisia ratkaisuja vaikka kuinka paljon, semmoisiakin, mitkä eivät ole käytössä, semmoisia, mitkä ovat tulossa ja mitkä saadaan suhteellisen nopeastikin sitten tuotua käyttöön. Esimerkiksi tämä edustaja Rantasen viittaama kirjaaminen on kyllä tekoälypohjaisena käytettävissä myös kotihoidossa silloin kun se vain sinne tuodaan, tietyllä aikataululla.

Mutta oikeastaan vähän kierrätän omaa ideaani ja palaan siihen THL:n blogiin, mihin olen pari kertaa viitannut. Kyllä meidän täytyy ajatella myös niin, että onko meillä kaikki meidän toimintatavat, toimintamallit ja palveluntuottamistavat viilattu ääreensä ihan hoitopolkuina ja toimintamalleina. Jos meillä on tosiaan tilanne, että meidän kotihoidon kahdeksan tunnin päivästä pystytään kolme tuntia käyttämään potilastyöhön, kohtaamiseen, ja siihen sisältyy vielä se kirjaaminen — en muista, mainitsiko edustaja Valtola sen puheessaan, mutta ainakin on tiedossa, että se keskimääräinen käyntiaika on noin 18 minuuttia, samoin kuin se on siinä THL:n blogissa, mikä on kaikkien luettavissa, eli 18 minuuttia on se kohtausaika — niin ajatellaanko me niin, että meillä todella toimii aivan maksimaalisella vaikuttavuudella meidän kotihoito? Halutaanko me tyytyä siihen? [Antti Lindtman: Ei!] Eli kyllä meillä on saatavissa työlle tuottavuutta muutenkin, kun me organisoidaan ne tavat, miten me tehdään. Me saadaan koko ajan viestiä siitä, että kotihoito tekee aivan ää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

rirajoilla työtä, niin kuin he tekevät. He tekevät äärettömän hyvää työtä, äärettömän motiivituneena ja äärettömän ammattitaitoista, mutta kymmenen käyntiä, 18 minuuttia keskimäärin, kolme tuntia kahdeksan tunnin päivästä — meidän pitää pystyä parempaan, eikö niin? Silloin se on yksi tapa... [Krista Kiuru: Ai tälläkö pystytään parempaan? Nyt on kyllä niin uskomatonta!] — Niin. — Silloin meidän pitää miettiä, miten me näitä asioita tehdään toisella tavalla.

Jos me ruvetaan katsomaan, mitä meidän hyvinvointialueilla on tapahtunut: Pirkanmaalla satatuhatta digiklinikkakäyntiä — ihan uusi konsepti siellä, koko ajan kehittyä, koko ajan menee eteenpäin. Varsinais-Suomessa digimielenterveysklinikka — uusi palvelu. [Timo Harakka: Paljonko säästyy?] Keski-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Satakunnassa sosiaali- ja terveysalalle kehitetty Sotender-sovellus, mikä itse asiassa on erittäin hyvä — en tiedä, varmaan kaikki tuntevatkin sen jo — [Timo Harakka: Paljonko säästää?] mikä on esimerkiksi semmoinen, jossa pystytään suoraan kohtauttamaan työnantajat ja työntekijät ilman välikäsiä ja ilman välitysfirmoja. HUSissa tekoäly seuraa jo keuhkokuvia ja magneettikuvia. Eli meillä koko ajan tulee uusia tapoja tehdä, niin kuin kuuluukin. Hyvinvointialueet tekevät tässä hyvää työtä.

Sitten vielä — tiedän, että tässä on puoli minuuttia enää aikaa, mutta minä yritän, arvoisa puhemies — meillä on vähähyötyisyyttä ja hukkaa täällä rakenteen sisällä 10—30 prosenttia, kaikki tietävät sen, eli kaksi—kolme miljardia meidän systeemissä.

Ja sitten yksi asia, mikä on nyt tullut viimeisissä kuulemisissa esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa, on se, että meidän rahoitusjärjestelmä pitää saada kannustavammaksi. Me ollaan menossa hyvään suuntaan. HYTE-kerroin nousee yhdestä puoleentoista prosenttiin — käytännössä se on vielä ehkä homeopaattisella tasolla, mutta meidän pitää miettiä, kuinka me saadaan sitä nostettua, jotta me saadaan rahoitusta kannustavaksi.

Meillä on keinoja vaikka kuinka paljon, kun me ruvetaan miettimään, mitä meidän pitäisi tehdä, sen sijaan, että me täällä nokitellaan toisiamme koko ajan. Ihan valtavan hyvä systeemi, missä on paljon valmiuksia. Tähän on hyvä rakentaa, niin että lähdetään rakentamaan. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, mennään puhujalistaa vielä, koska teillä kaikilla, jotka nyt nousitte siellä, on puheenvuoro pyydettyinä. Saatte siinä sitten sanoa. [Krista Kiuru: Mutta silloin ei ole ehkä Väyrynen enää täällä!] — Kyllä Väyrynen pysyy täällä koko illan, kahteen asti. [Naurua] — Seuraavaksi edustaja Malm. [Krista Kiuru: Se on aika iso kysymys, voidaanko noin tehdä kuin sanoitte, pyysin vain vastauspuheenvuoroa! — Ville Väyrynen: Saako poistua? — Laura Huhtasaari: Ei saa poistua, eikä saa puhua! — Naurua] — No niin, nyt edustaja Malm, olkaa hyvä. Me kuuntelemme.

21.13 Niina Malm sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Illan aikana on käyty vilkasta keskustelua, ja ajattelin, että ehkä kuitenkin pitäydyn enemmän tässä omassa osaamisalassani ja aprikoin tätä 75 miljoonan euron leikkausta opetus- ja kulttuuriministeriön omasta näkökulmastani.

Kyllä olen varsin huolestunut tämänkin keskustelun perusteella, miten täällä esimerkiksi edellisessä puheenvuorossa viitattiin hoitajien riittävyyteen — ammatillinen koulutus kun on Suomessa ollut se, mikä on tarjonnut monipuolisia koulutusmahdollisuuksia kaikkeinikäisille osaamisen kehittämiseen ja työllistymiseen. Se sisältää itsessään ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja, jotka vastaavat työelämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

muuttuviin tarpeisiin, joita edellinenkin puhuja tässä muun muassa tuottavuuden näkökulmasta peräänkuulutti. Ja suurin on kuitenkin ammatillisen koulutuksen merkitys siinä, että se tukee elinikäistä oppimista ja myös yrittäjyyttä.

Nyt nämä Orpon hallituksen säästötoimet ovat herättäneet paljon oikeutettua kauhistelua, ja hallitus pyrkii parantamaan julkisen talouden kestävyyttä ja estämään velkaantumista rajulla säästökuurilla. Täällä on tänään puhuttu siitä, onko saksen vanhanaikainen työkalu, ja itse olin sitä mieltä, että Nourun mummon kerihimet voi olla jo lähempänä näitä työkaluja.

Tällä hetkellä kuitenkin leikkaukset kohdistuvat sosiaali- ja terveyspalveluihin ja etenkin koulutukseen. Hallitus tässä koulutuksesta leikkaamalla uskottelee, että tavoitteena on turvata hyvinvointiyhteiskunnan keskeiset palvelut ja samalla nämä säästötoimet vaikuttaisivat yksilöiden arkeen positiivisesti. Totuushan on, että hyvinvointiin ne vaikuttavat erittäin rankasti. Ei hyvinvointiyhteiskunta saksimalla pelastu.

Yksilön näkökulmasta säästötoimet aiheuttavat huolta ja epävarmuutta, sillä ne vaikuttavat suoraan palveluihin, joita kansalaiset käyttävät, muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Olisi siis todella tärkeää, että paitsi päättäjät myös tavalliset ihmiset saavat riittävästi tietoa muutoksista ja niiden vaikutuksista. Tänäänkin meille on selvinnyt se, että muutoksia ja vaikutuksia on käsillä, mutta ilmeisesti vielä virallisesti niitä listoja ei eduskunnalle ole toimitettu.

Orpon hallituksen säästötoimet vaikuttavat koulutukseen monin tavoin. Olli Opiskelijan ja Olavi Opettajan näkökulmasta nämä muutokset aiheuttavat huolta ja epävarmuutta.

Esimerkiksi rahoituksen vähentäminen: Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen rahoituksesta kun leikataan, se johtaa resurssien vähenemiseen ja opetuksen laadun heikkenemiseen. Siinä missä meillä on entistä vähemmän ihmisiä edes käytettävissä työmarkkinoilla vaikkapa sosiaali- ja terveydenhuollon puolella, niin kun meillä nyt ennestään jo ovat koulutustulokset laskussa, niin tämä vain tulee heikentämään koulutustuloksia. Eri alueet Suomessa tulevat olemaan entisestään hyvin eriarvoisessa asemassa koulutustarjonnan suhteen. Esimerkiksi Etelä-Karjalan osalta leikkuri on jo nyt ollut käsittämätön, 11 prosenttia miinusta. Riski siis siihen, että nuoret jäävät ilman ammatillista tutkintoa, on iso, jos koulutuspaikat valuvat pois kotipaikkakunnilta.

No, sitten toinen on tämä opiskelijoiden tukeminen. Opiskelijoiden asumistuki on muutettu asumislisäksi, mikä vähentää tämän mielikuivitusystävänä Olli Opiskelijan taloudellista tukea ja lisää hänen taloudellista stressiään. Tämä ei lisää tasa-arvoa erilaisista taustoista tuleville opiskelijoille ja heidän välillään, ja yhä useamman opiskelijan on tehtävä työtä opintojen ohella, mikä ei taas edistä tehokasta opiskelua. Kaikilla ei ole taloudellisia tukiverkkoja, joita voisi hyödyntää.

Emme kai me halua palata aikaan, jolloin vain rikkailla oli mahdollisuus kouluttaa lapsensa? Tulevaisuuden opiskelua ei myöskään voi laskea stipendien tai muun hyväntekeväisyyden varaan. Me tarvitsemme kaikki nuoret työelämään ja myös sosiaali- ja terveysalalle.

No, kolmantena vielä tähän kokonaisuuteen opetushenkilöstön vähennykset, kun nekin ovat totta. Leikkaukset johtavat opetushenkilöstön vähenemiseen suoraan, mikä vaikuttaa taas opetuksen saatavuuteen ja laatuun. Työssäoppiminen on tärkeää, sitä en kiellä, mutta se ei yksin korvaa opettajan opetusta. Koulut tarvitsevat opettajansa, ja yksistään koulutusvastuuta ei voida siirtää pienyrittäjille, kuten hallitus nyt tekee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Jatkan sitten seuraavassa puheenvuorossa toisesta aihekokonaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Edustaja Harakka.

21.18 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että hallituspuolueiden edustajia muutama täällä salissa vielä on, vaikka en nyt juuri edustaja Väyrystä tässä hahmotaakaan. Olen sinänsä hänen kanssaan nimittäin samaa mieltä siitä, että meillä olisi hyvinkin aihetta keskustella siitä, minkälaisia toimenpiteitä nämä sosiaali- ja terveydenhuollon haasteet meille aiheuttavat.

On totta, että täällä opposition puolella on esitetty mielestäni hyvin perusteltu huoli siitä, millä tavalla ikäihmisten, vammaisten ja lapsiperheiden palvelut heikkenevät näitten leikkausten ansiosta, mutta voidaan kyllä toki keskustella siitäkin, vaikuttaisivatko nämä toimenpiteet toisin. Se edellyttäisi sitä, että pääministeri olisi pitänyt kiinni siitä lupauksestaan, minkä hän tässä eduskunnan edessä teki 27. helmikuuta, eli että hän tuo kaikki tarvittavat tiedot näistä 170 miljoonan euron sosiaali- ja terveystalouksista hyvissä ajoin ennen vaaleja tänne eduskunnan eteen. Hän teki tämän lupauksen eduskunnan edessä. Kuten me kaikki hyvin tiedämme, eduskunnan edessä on velvollisuus puhua totta, ja nyt hän ajautui siihen kiusalliseen tilanteeseen, että hän joutui pettämään eduskunnalle antamansa lupauksen. Meidän edustajien täällä täytyy nyt siinä valossa toimia.

Hän ei voinut siis pitää tätä antamaansa lupasta eduskunnalle, mikä on vakava asia. Oliko se siis virhe? Jos se oli virhe tai jos hän on sitä mieltä, että tällainen toiminta, eduskunnan edessä annetun tiedon peruuttaminen, ei ole asianmukaista, niin kyllä hän voisi tätä julkisesti myöskin pahoitella. [Krista Kiuru: Näin on!] Sen sijaan hän täällä kaataa syytöksiä opposition niskaan ja selostaa tätä muuttunutta tarinaansa siitä, että ei hänellä olekaan vielä mitään kerrottavaa, koska nämä leikkaukset vaativat huolellista valmistelua. Missään vaiheessa hän ei ole pyytänyt anteeksi tai pahoitellut sitä, että ei täällä eduskunnalle totta puhunut. Tämä on murheellinen mutta ikävä kyllä aika odotettu tapa, jolla nykyinen hallitus eduskuntaa kohtelee ja miten se parlamentarismiin suhtautuu.

Tänään näimme aivan erikoisen näytöksen, kun myöskin muuttui tämä tarina siitä, missä vaiheessa tämä valmistelu on tai on olematta. Sitten tuolla ministeri roikotti jotakin paperia, jota hän oli antavanaan eduskunnan käyttöön, ja edustajat kävivät ministeriaitiolta sitä hakemassa. On olemassa vakiintuneet, perustuslain mukaiset, eduskunnan työjärjestyksen mukaiset parlamentaariset käytännöt, joilla hallitus antaa eduskunnalle tietoja ja niitä asiapapereita, joihin eduskunnalla on täysi tiedonsaantioikeus. Näin yliolkaisesti ja ylimielisesti hallitus suhtautuu eduskuntaan, parlamentarismiin ja perustuslain 2 §:ssä korkeimpaan päätösvaliokunnaksi. Tämä on todellinen alennustila näitten kahden instituution välisessä suhteessa, ja vastuu siitä kuuluu ennen kaikkea pääministeri Orpolle ja nykyiselle hänen hallituksellensa.

Näille leikkauksille tai parannuksille tai kehittämiselle on esitetty se lähtökohta — se kuuluisa iso kuva, johon pääministeri aina viittaa — että hallitus haluaa suhtautua vastuullisesti valtiontalouteen. Nyt kuitenkin tämä tarina, tämä narratiivi, on asetettu korkeimmalta taholta, talouden tarkastustaholta, kyseenalaiseksi tai itse asiassa ammuttu upoksiin. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle, eli finanssipolitiikan valvonnan raportti, tuli talousvaliokunnan käsittelyyn, ja itse asiassa talousvaliokunta yksimielisesti sen hyväksyi, siis hallituspuolueiden enemmistön äänillä, ja siinä todettiin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

sen yhdeksän miljardin sijaan tilanne onkin seuraava — puheenvuoroni lopuksi vain lyhyehkö sitaatti tästä raportista: ”Kevään 24 kehysriihen jälkeisen kokonaisarvion mukaan kaikkien vaalikauden aikaisten finanssipoliittisten toimien vaikutus julkisyhteisöjen rahoitusasemaan on julkista taloutta vahvistava 4,4 miljardia euroa vuodelle 27. Kokonaisarvion ero toimenpidekokonaisuuksien mukaiseen yhteissummaan, 9 miljardiin, on huomattava.”

Toisin sanoen tässä teidän vastuullisessa valtiontalouden hoidossanne on 4,6 miljardin euron vaillinki, joka teidän pitäisi täyttää seuraavassa puoliväliriihessä tai sitten tunnustaa, että koko tämä teidän operaationne on epäonnistunut. Mutta lakatkaa puhumasta yhdeksän miljardin sopeutuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, poissa. Edustaja Rasinkangas. [Hanna Kosonen: Täällä ollaan!] — Ai jaa, oliko siellä. Anteeksi, olitte niin piilossa siellä. No niin, mutta kaikki hyvin. Olkaa hyvä.

21.24 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Puhun nyt asioista, joista myös kyselytunnilla olisin halunnut puhua. Orpo puhui esimerkiksi siitä, että meidän tulisi puhua tästä aiheesta, hyvinvointialueiden tilanteesta, innostuneesti, ja siitä, että me tarvitsemme esimerkiksi 14 000 hoitajaa lisää lähiaikoina sinne tekemään töitä.

Jos nyt mietitään tätä tilannetta, vaikkapa näitä reilun 16 miljoonan säästöjä kotihoidosta: Kuinka siitä voidaan puhua innostuneesti, kun täällä on laskettu, että se on 700 000 käyntiä vähemmän? Käytännössä jos yritetään saada vähemmän käyntejä, se tarkoittaa tällaisella henkilöstövaltaisella alalla sitä, että hoitajia täytyy irtisanoa, jotta nämä säästöt tulevat toteutetuksi. Eli meidän pitäisi siis puhua innostuneesti hoitajien irtisanomisesta, ja meidän pitäisi puhua innostuneesti siitä, että näillä kotikäynneillä on sitten vähemmän aikaa?

Tämä on sinänsä tosi hyvä ajatus, että teknologiaa lisätään sinne. Siitä varmasti ollaan tässä salissa kaikki samaa mieltä, mutta hyvä kysymys niille alueille, joilla se teknologia on jo tosi pitkälle otettu käyttöön, on se, että mistä he ne säästöt sitten pystyvät edes saamaan? Tätä voisinkin kysyä vaikkapa edustaja Väryselältä, hänellä oli näitä hyviä esimerkkejä. [Oskari Valtola heilauttaa kättään] — Ja ehkäpä edustaja Valtolallakin on varmasti hyviä esimerkkejä siitä, miten tämä sitten tulee toteutumaan.

Sitten jos mennään erikoistumiskoulutukseen, joka on myös tuolla leikkauslistalla, niin olen ymmärtänyt, että siellä takarivissä on kokemusta näistä erikoistumiskoulutuksista, ja voisin kuvitella, että teillä on kokemusta myös siitä, että ei näitä voi vähentää, koska heidän ovat tärkeitä työvoimaa varsinkin siellä perusterveydenhuollossa, eikä heitä oikein voi kouluttaakaan vähemmän. Olisi kiinnostavaa kuulla, miten tämä aidosti toteutetaan. Mutta toisaalta tämä voi olla sitä hallituksen selkeätä linjaa, niin kuin koulutuksessa muutenkin, että koulutus on erityiskohtelussa, siitä voidaan säästää. Tämä säästö tulee sitten olemaan suoraan hyvinvointialueiden ongelmana, koska sieltä joudutaan sitten jostakin vähentämään, koska ei näistä koulutusvaiheen lääkäreiden kuluista pystytä vähentämään.

Sitten jos mennään vielä tähän 100 miljoonan euron listaan — jonka tuossa kyselytunnilla nähtiin siirtyvän esimerkiksi edustaja Kurvisen kätöseen tuolta ministeriaitiosta — niin Ylellä on nyt haastateltu esimerkiksi sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppistä Helsingin yliopistosta, ja hän arvioi, että tämä paperi osoittaa, että hallitus on sysäämässä vastuun kaikkein vähäosaisimmista hyvinvointialueille. Tämä on siis professorin sanoma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

na. Silti täällä salissa koko ajan ollaan väitetty, että hyvinvointialueet tekevät ne lopulliset päätökset. Mutta miten hyvinvointialue voi tehdä hyviä päätöksiä, jos ja kun hallitus vie ensin rahat siltä? Hyvinvointialueet voivat tehdä tasan tarkkaan niitä toimia sillä määrällä rahaa kuin mitä hallitus antaa ja valtio myöntää. Ei se hyvinvointialue voi sitä rahaa ja resursseja mistään taikoa. Minä en voi ymmärtää, miten tätä asiaa ei tuolla toisella laidalla ihan ymmärretä.

Tähän loppuun vielä muutama sana sivistyksestä, näistä 75 miljoonan euron leikkauksista, joiden kohdetta emme nyt saa sitten tietää ennen vaaleja, vaikka todellakin pitäisi kuntapäätäjienkin ja kuntalaisten tietää, minkätyyppisiä leikkauksia sinnekin on tulossa, mitä nämä hallituspuolueet, kokoomus, perussuomalaiset, ovat tekemässä sinne. Tämä on ihan valtava raha sivistyksestä. Tällä 75 miljoonalla tehdään isoja asioita. Minua kyllä huolettavat todella kovasti esimerkiksi itäisen Suomen kulttuuripalvelut: miten pitkä matka on siellä sitten teattereihin, onko se 100 kilometriä vai 200 kilometriä? Hallitus haluaa lisätä liikkumista, mutta tämä kyllä tulee vähentämään niitä liikkumispalveluja, koska sekin voi olla siellä leikkauslistalla. Vähennetäänkö lisää ammatillisen koulutuksen linjoja? Ja tietenkin on mahdollisuus myös korkeakoulutuksen leikkauksiin, vaikka meillä todellakin tässä salissa on ainakin joskus ollut jaettu se, että meidän pitäisi sitä koulutustasoa nostaa. Nythän se on romahtanut alle 40 prosentin nuorissa Suomessa ja ollaan OECD:n keskiarvoa huonommalla puolella. Tämä on tosi hälyttävä tilanne nuorissa Suomen koulutustason osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Rasinkangas.

21.31 **Merja Rasinkangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Palaan puheenvuorossani vielä aiheeseen, joka tänäänkin tässä salissa on saanut vääränlaisen käsityksen opposition puolueilta.

Oppositio ja media ovat levittäneet virheellistä tietoa siitä, että hallitus leikkaisi vammaisilta. Tämä ei pidä paikkaansa, hallitus ei ole poistamassa vammaispalveluja eikä heikentämässä vammaisten oikeuksia. Tosiasia on, että vammaispalvelulaki säilytetään erityislakina, joka on nimenomaan suunnattu vammaisille henkilöille, juuri kuten sen alkupe räinen tarkoituksin oli. Edellisen hallituksen esityksessä silloisen ministeri Kiurun johdolla oli samankaltainen raja, joka lakiin nyt tehdään. Hallitus ei vähennä vammaispalveluja, vaan varmistaa, että laki kohdentuu oikein ja on perustuslain mukainen.

Arvoisa puhemies! Eduskuntakäsittelyssä lisättiin laskennallinen määräraha, koska perustuslakivaliokunta edellytti sääntelyyn täsmennyksiä. Kun nyt tämä täsmennys tehdään, ylimääräinen määräraha voidaan poistaa ilman, että se vaikuttaa palveluihin. Kyse ei siis ole leikkauksista vaan lain soveltamisalan tarkentamisesta. Rautalangasta väännettynä vammaisilta ei leikata, ja hyvä niin.

Ja muistutan vielä, kun edellisen puheenvuoron pitäjä mainitsi, että leikataan ja viedään rahaa, niin 2,2 miljardia, joka on kolmannes koko valtion budjetista, annetaan hyvinvointialueille lisärahoituksena tänä vuonna. — Kiitos. [Piritta Rantanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Siellä ei nyt käynnistetä debattia. Otetaan tästä, koska teillä on tulossa siellä puheenvuoro. [Piritta Rantanen: Olisi mennyt kymmenen sekuntia!] — Edustaja Valtola.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

21.32 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa puhemies! Palaan kuitenkin näihin palveluihin. Ajattelin, että niitä on täällä käsitelty tarpeeksi, mutta kotiin vietävien palveluiden kohdalla, niin kuin aikaisemmin tässä salissa on todettu, ikäihmiset ovat yksilöitä ja heidän määränsä tulee kasvamaan merkittävästi tulevaisuudessa, ja tämä haastaa meidän palvelujärjestelmän erityisesti ammattiosajien suhteen. On tärkeää, että näitä arvokkaita ikäihmisiä kohdellaan yksilöinä, ja tällä hetkellä osana palvelutarpeen arviointia asiakassuunnitelmaprosessi arvioidaan, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata mahdollisesti teknologisia ratkaisulla esimerkiksi näiden kotiin vietävien palveluiden osalta. Eli käytännössä katsotaan, kenelle nämä teknologiset palvelut sopivat ja esimerkiksi minkälaisia näitä voi käyttää.

Teknologioita on todellakin runsaasti käytössä hyvinvointialueilla, mutta hyvinvointialueet ovat hyvin erilaisessa tilanteessa näiden suhteen, miten monta prosenttia esimerkiksi säännöllisen kotihoidon asiakkaista hoidetaan niin sanotusti etäpalveluilla. Meillä Etelä-Savossa on otettu käyttöön lääkeautomaatit, 300 kappaletta, ja sähköisiä avaimia, joilla käytännössä ollaan saatu kolmen miljoonan euron säästöt. Sähköisillä avaimilla ollaan päästy siihen, että kotihoitajat voivat mennä kotoa suoraan asiakaspaikkoihin eikä tarvitse kiertää toimiston kautta, ja sama tietysti sitten työvuoron päättyessä, eli tämä on järkevää toiminnan tehostamista.

Lääkeautomaateilla ja muilla samantyyllisillä laitteilla pystytään laskennallisesti meidän alueella säästämään noin 50 000 käyntiä, siis laskennallisesti. Etähoivan palveluissa vuonna 24 meillä oli tosiaan reilu kahdeksan prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista. Jos katsotaan sitten tyytyväisyyttä palveluihin, niin meidän ikäihmiset ovat näihin erittäin tyytyväisiä, eli ei ole näkynyt semmoista laskua tai romahdusta tyytyväisyydessä, vaikka siellä osa käynneistä onkin korvattu niin sanotusti teknologialla. Työn tuottavuus kasvaa, ja tämä on tärkeä asia, niin kuin debatissa keskusteltiin.

Se, mikä tässä keskustelussa on häirinyt, on se, että oppositiosta ei ole kuulunut yhtään ainoaa puheenvuoroa, jossa olisi puututtu tähän vaikeaan taloustilanteeseen, missä tällä hetkellä ollaan. Ihmettelenkin, onko SDP enää sitoutunut talouden tasapainotustavoitteen, joka ainakin jossain vaiheessa teillä on ollut puheissa. Olette vastustaneet jokaikistä sopeutustoimenpidettä, jokaikistä uudistusta, mitä hallitus on esittänyt, ja sitten vaihtoehtobudjeteissanne olette kuitenkin ne kuitanneet. Hallitus joutuu elämään tässä realistisessa maailmassa, jossa nyt tänäkin vuonna otamme esimerkiksi yli 11 miljardia euroa lainaa. Jos tämä ei ole elvyttävää talouspolitiikkaa, niin en tiedä, mikä sitten on. [Timo Harakan välihuuto] Korkoihin menee yli kolme miljardia euroa vuodessa, siis jo enemmän kuin laitamme rahaa korkeakoulutukseen, minkä perään on huudettu. Meidän on turvattava talous, turvattava hyvinvointiyhteiskunta ja turvattava juuri niitten lasten, ikäihmisten ja vammaisten tulevaisuus, jotka ovat heikoimmassa roolissa, ja se on nyt uhattuna, jos taloutta emme saa kuntoon.

Vasemmisto-opposition ratkaisu viime aikojen keskustelun perusteella on se, että otetaan teknologia pois sotesta ja lähdetään menemään neljän päivän työviikolla täydellä palkalla eteenpäin. Olisi myös mielenkiintoista kuulla, mikä on SDP:n linja yksityisen hoidon Kela-korvauksiin, koska varapuheenjohtaja täällä tänään totesi, että niistä leikattaisiin edelleen lisää, mutta kuitenkin reilu viikko sitten äänestitte niiden lisäämisen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

21.38 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Alueet ovat todellakin hyvin erilaisia. Itse ihmettelin kovasti, kun oma äitini oli kotihoidon piirissä, ja sitten kun tuli uusia haasteita, niin kotihoito ei tarjonnut mitään teknologisia ratkaisuja vaan sanoi, että haetaan laitospaikkaa. No, sitten minä ehdotin jonkun teknologisen ratkaisun ja hankin sen. No, sitten sanoivat, että okei, nyt voidaan jatkaa. Niissä teknologisissa ratkaisuissa oli kysymys siis todellakin kaatumishälyttimestä, älymatoista, tai ihan pelkkään oveen laitettavista hälyttimistäkään ei kotihoito ehdottanut, että ulko-oveen laitettaisiin hälytin. Siitäkin tuli keskustelua, että onko varmasti turvallista ja muuta. Ihmettelin ihan hirveästi sitä, että minkään näköistä teknologiaa ei ehdotettu, että ainoa, mitä ehdotettiin, oli se ranneke. Sitten esimerkiksi jos ihminen kaatuu vaikka sen rannekkeen päälle, niin kuin minun yhden tuttavani isälle kävi, niin hän oli sitten yön kaatuneena sen takia, kun ei pystynyt sillä rannekkeella hälyttämään apua, kun se oli jäänyt jotenkin sillä lailla, että ei pystynyt.

On niin paljon erilaisia teknologisia ratkaisuja, ja niitä on tulossa vaikka minkälaisia, kun kuitenkin suurin osa haluaa olla kotona. Siis minunkin äitinihän sanoi minulle, että älä häntä laitokseen laita, mutta minä olen joutunut alistumaan tähän asiaan, koska hän sai koronan, joutui sairaalaan moneksi viikoksi ja taisteli hengestään, ja sen jälkeen kunto huononi niin paljon, että hänet laitettiin palliatiiviseen hoitoon, ja nyt sitten hän on laitoksessa. Mutta sain pidennettyä sitä kotona olemista, vaikka kotihoito oli jo sitä mieltä, että pitäisi hakea laitospaikkaa. Ei se näin päin voi olla, vaan kyllä meidän täytyy lähteä siitä lähtökohdasta, että me otamme käyttöön kaiken mahdollisen. Tällä tavalla se tekniikka ja teknologia kehittyi, kun niitä käytetään ja näitä ratkaisuja hyödynnetään.

Sitten erityisen hälyttävä asia ja suorastaan kansallinen hätätilahan meillä on nämä nuoret: nuoret, jotka voivat huonosti, nuoret, jotka käyttävät päihteitä. Siis huumekuolemien määrä on räjähtänyt käsiin. [Timo Harakka: Älkää nyt pelotelko!] Lastensuojelulain uudistus onneksi tuo merkittäviä parannuksia lasten ja nuorten tukeen. Ensimmäisessä vaiheessa perustetaan suljettuja ja integroituneita lastensuojeluyksiköitä väkivaltaisille ja päihteitä käyttäville nuorille sekä hybridiyksiköitä lapsille, joilla on vakavia mielenterveysongelmia yhdistettynä lastensuojelun tarpeeseen. Nämä yksiköt tarjoavat kohdennettua apua niille, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Lisäksi toukokuussa 2025 voimaan astuva lasten ja nuorten terapiatakuu saa 35 miljoonan euron panostuksen, mikä nopeuttaa pääsyä mielenterveyspalveluihin. Lisäksi kaksivaiheista psykoterapeuttikoulutusta koskeva lakiesitys on tulossa käsittelyyn ensi syksynä budjettilakina. Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten ja nuorten Kela-kuntoutukseen osoitetaan 25 miljoonaa euroa vuonna 2025, jotta he saavat tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti.

Tämä on äärimmäisen tärkeä investointi meidän nuorille, ja tässä tietysti tarvitaan todella monenlaisia erilaisia toimenpiteitä, mutta nuorten huumekuolemat on kyllä semmoinen asia, että tästä pitäisi keskustella enemmän. Tässä pitäisi saada perheitä mukaan ja muutenkin enemmän merkitystä nuorten elämään. Varmasti myös kännykät ovat yksi semmoinen, kun nuoret sieltäkin... Siis kännykällä on nykyään esimerkiksi niin helppo saada huumeita, että pitäisi hyvin tarkkaan vanhempien tutkia sitä kännykkää ja katsoa, mitä ne nuoret siellä kännykällä tekevät, koska se on avannut nuorille tätä huumeiden saavutettavuutta ja se on niin paljon helpottunut. [Timo Harakka: Digilaitteet pois nuorilta, mutta vanhukseille!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

21.42 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Yle oli saanut käsiinsä ministeri Juuson laukusta löytyvän salaisen listan näistä sosiaalipalveluihin kohdistuvista lisäsäästöistä ja oli pyytänyt sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppistä arvioimaan tätä laukusta löytynyttä listaa. Jäppinen toteaa Ylen uutisessa, että paperi on vaikealukuinen ja lauseet epäselviä.

Lopputulokset on kuitenkin selvä: ihmisten eriarvoisuus lisääntyy, jos linjaukset toteutuvat. Kyllä tämä karulta kuulostaa, ja tänään kuulimme, että ne aiemmat, jo aikaisemmin paljastuneet ministeri Juuson ja pääministeri Orpon digisäästöt käytännössä tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä. Sen myönsi ministeri Juuso tänään eduskunnan kyselytunnilla, ja se on se päivän suurin uutinen. Hallitus tarjoaa suomalaisille ikäihmisille vähemmän kotihoidon käyntejä. Mutta entäpä, jos arjen sujuvuus vaatii apua? Entäpä, jos jalka ei taivu pukemaan tukisukkia, ruokailu ja lääkkeiden otto vaativat konkreettista apua ja vessassa asiointi yksin on vaarallinen suoritus? Digi ei korvaa ihmistä tässä.

Vanhusasiavaltuutettu kuulee ympäri Suomea viestejä ikääntyneiden suurista vaikeuksista saada hoivaa ja kotihoitoa. Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan ympärivuorokautisen hoidon ja kotihoidon saatavuudet ovat heikentyneet koko maassa. Tällä hetkellä siis hoivan ja hoidon tarve kasvaa, mutta palveluja ja paikkoja ei ole riittävästi, ja ilman lisärahoitusta tilanne ei parane. Väestö ikääntyy. Yhteisöllinen asuminen voi olla hyvä vaihtoehto jollekin, mutta ei vastaa niiden tarpeisiin, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa. Meidän pitää varmistaa, että apua tarvitsevat saavat sitä oikea-aikaisesti ja riittävällä tasolla, ja etenkin kriisitilanteisiin on varauduttava paremmin.

Tällä hetkellä liian moni iäkäs joutuu yllättävissä ja vaikeissa tilanteissa päivystyksiin, jotka eivät ole suunniteltu vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Siis palveluita on oltava, jotta jokainen saa oikea-aikaista hoitoa silloin, kun sitä tarvitsee, ja erityisesti näihin kotihoidon haasteisiin on tartuttava.

Kotihoidossa käyntien määrää on vähennetty alueilla, ja käyntien kesto on lyhennetty. Käyntiaika ei huomioi, mikä on asiakkaan tilanne. Monelle vanhalle ihmiselle nämä kotihoidon käynnit ovat päivän kohokohta: ainoa hetki, kun voi jutella toiselle ihmiselle. Vanhusten yksinäisyys näkyy pahoin. Ja kun kysytään kotihoidon työntekijöiltä, niin he sanovat, että tärkein tehtävä on ”varmistaa, että asiakkaalla on turvallista asua kotona ja että hän tuntee olevansa arvokas ihminen, kokee olevansa itse elämänsä ohjaksissa ja löytää päivistä mielekkyyttä”. Näin siis nämä kotihoidon työntekijät itse kuvaavat työtään. Se on aika kaukana siitä ministeri Juuson kuvaamasta ramppaamisesta, joka on valitettava vertaus sille tärkeälle, arvokkaalle työlle, jota vanhusten kotihoitoa palvelevat ammattilaiset tekevät.

Vanhan ihmisen kannalta vaille palveluja jääminen tai liian vähäiset palvelut tarkoittavat turvattomuutta ja suurta avuttomuutta toimia omassa arjessaan. Hoitajille tämä tuntuu epäeettiseltä, kun pitää edetä kiireellä jo seuraavaan paikkaan. Esimerkiksi asiakkaiden ruokailuja ei ehditä valvoa, ja muistisairas ei välttämättä muista syödä ruokaansa, kun käynniltä on jo jouduttu poistumaan. Sama ruoka löytyy lautaselta kylmänä sitten iltäkäynnillä. Onko tämä sitä arvokasta ikääntymistä?

Hallitus on siis sitä mieltä, että vanhustenhoitoa ja terveydenhuoltoa voidaan paikata digitalisaatiolla. Etäkotihoito voi täydentää palveluita, mutta se ei saa olla leikkaus, ja sen vaikuttavuutta on arvioitava ennen kaikkea asiakkaiden näkökulmasta. Tilastokeskuksen mukaan vain viidesosa 75–89-vuotiasta käyttää internetiä useita kertoja päivässä, ja yli kolmannes, puhemies, ei ole koskaan käyttänyt sitä. Tämä tarkoittaa, että satojatuhansia ikäihmisiä jää digitaalisten palveluiden ulkopuolelle. Heillä ei välttämättä ole laitteita, hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

dän näkö- tai kuuloaistinsa on heikentynyt tai digimaailma on yksinkertaisesti liian vieras. Kaksi kolmesta yli 65-vuotiaasta kertoo tarvitsevänsä apua sähköisessä asioinnissa. Tämä ei ole vain tekninen tai henkilökohtainen haaste, tämä on yhteiskunnallinen kysymys. Meidän on varmistettava, että palvelut pysyvät saavutettavina kaikille, myös niille, jotka eivät ole verkossa. Ihmistä ei saa unohtaa digitalisaation kehityksessä, puhemies, mutta hallitus on leikkaamassa vanhustenhoidosta, vaikka jonot hoivapaikkoihin venyvät, hoitajat uupuvat ja omaishoitajat kamppailevat jaksamisensa rajoilla. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Vuosi sitten hallitus päätti 170 miljoonan euron leikkauksista sosiaali- ja terveyspalveluihin, mutta me emme vieläkään tiedä, minne ne kohdentuvat. Onko vanhusten kotihoidon karsimisessa jotain lisää? Heikennetäänkö laitoshoidoa? [Puhemies koputtaa] Hallituksen lista, jonka se lopulta viime viikolla paineen alla julkaisi, jättää aivan liian paljon pimentoon. Sen vuoksi, puhemies, me olemme koko oppositio yhdessä jättäneet tämän välikysymyksen ja vaadimme pääministeri Orpoa tulemaan paikalle ja vihdoinkin tekemään selkoa siitä, minne nämä leikkaukset kohdistuvat. Vaalit ovat jo meneillään. Äänestäjät, ehdokkaat ansaitsevat saada tietää, minne nämä säästöt kohdennetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen.

21.49 **Matias Mäkynen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten edellisessä puheenvuorossani kuvasin, monilta osin tiedämme, miten hallitus rahoitusleikkauksensa julkiseen terveydenhuoltoon aikoo toteuttaa ja on jo toteuttanut: hoitotakuuta ja henkilöstömitoituksia heikentämällä ja palvelumaksuja korottamalla. Sen sijaan vuosi sitten kehysriihessä tehdyssä paniikkijarrutuksessa epäselväksi jäi, miten hallitus aikoo toteuttaa sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman rajaamisella tavoitellut jopa 170 miljoonan euron säästöt.

Pääministeri on useaan kertaan tässäkin salissa vähätellyt näitä summia, mutta niitä voi verrata esimerkiksi viime syksyn sairaaloiden yöpäivystysten lakkautuksiin. Noilla yöpäivystysten lakkautuksilla muun muassa Salossa, Varkaudessa, Oulaskankaalla ja Iisalmessa hallitus laski saavansa säästöä 26 miljoonaa euroa — 26 miljoonaa, ja nyt haussa on ollut 70 miljoonaa eli lähes kolminkertainen summa erikoissairaanhoidon palveluvalikoimasta. Tuohon 26 miljoonaan ei hyvinvointialueilla tai muiden asiantuntijoiden joukossa juurikaan uskottu, mutta tämä 70 miljoonaa oli jo niin raju leikkausesitys, että jopa Orpo ja Purra joutuivat tästä älyttömyydestä tänä keväänä vihdoinkin perääntymään. Ikävä kyllä mitään parempaa emme saaneet tilalle. Sen sijaan hallitus päätti, että myös sotessa on mahdollisuus leikata koulutuksesta, ja kohdisti 15 miljoonan euron säästön sote-henkilöstön koulutukseen. Kotihoidosta on päätetty leikata 16,5 miljoonaa, kuntouttavasta työtoiminnasta 12,5 ja vammaispalveluista 20 miljoonaa euroa.

Näillä kaikilla on tietysti dramaattisia vaikutuksia, mutta erityisen huolestuttava on tämä kotihoitoon kohdistettu leikkaus. Täällä on väitetty, että kotihoidossa tehdään jopa liikaa käyntejä joidenkin vanhusten luona. Tämä väite on kyllä harvinaisen vieraantunut sekä hyvinvointialueiden että ikäihmisten todellisuudesta. Hyvinvointialueilla on jouduttu viime vuosina tiukan talouden takia kiristämään sekä kotihoidon että ympärivuorokautisen hoidon kriteerejä. Se tarkoittaa, että kotona asuu yhä huonokuntoisempia vanhuksia ja kotihoidon piiriin pääseminen vaatii aiempaa huonompaa kuntoa. Päivittäiset käyntikerrat määräytyvät ihmisen tarpeen eli terveydentilan mukaan, ja ne sovitaan yhdessä omaisten, vanhuksen itsensä ja kotihoidon työntekijöiden kanssa. Kenenkään luo ei tulla enempää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

kuin ihminen haluaa tai tarvitsee, vaan todennäköisempää on, että ihminen ei saa sitä määrää kotipalvelua, jota omasta tai omaistensa mielestä tarvitsisi.

Lopputuloksena omaiset joutuvat ottamaan yhä suurempaa vastuuta läheistensä hoidosta. Tämä vastuu kaatuu useimmiten naisten harteille ja heikentää heidän asemaansa jo valmiiksi epätasa-arvoisilla työmarkkinoilla. Omaishoito on tärkeää ja suuri rakkaudenosoitus, mutta se tarkoittaa monen kohdalla vähemmän työntekoa ja enemmän kuormitusta, joka vähentää jaksamista.

16,5 miljoonan euron leikkaus kotihoitoon tarkoittaa yli puolen miljoonan kotihoidon käynnin vähenemistä Suomessa. Teknologiaa on tärkeää ja järkevää ottaa käyttöön, mutta ruudut eivät voi korvata ihmiskontaktia eivätkä tuo apua siivoamiseen, peseytymiseen tai ruokailuun.

Hallituksen ministerit eivät tunnu itsekään tietävän, miten tämä säästö konkreettisesti aiotaan saada aikaan. Tänäkin päivänä salissa ministeri Grahn-Laasonen kertoi, että leikkaus ei vähennä vaan jopa lisää kotihoidon käyntejä, mutta hieman myöhemmin ministeri Juuso kertoi, että leikkaus itse asiassa tarkoittaa vähemmän kotihoidon kotikäyntejä. Hallitus siis perui 70 miljoonan euron leikkauksen erikoissairaanhoidon ja korvasi sen näillä äsken mainituilla leikkauksilla, joista olemme saaneet jotain alustavaa tietoa. Sen sijaan tästä sadan miljoonan leikkauksesta sosiaalihuollon palveluvalikoimaan ei ole vielä juurikaan kerrottu, vain joitain hyvin ympäripyöreitä tietoja, joita tänään mediassa on kommentoitu täysin riittämättömiksi.

Lopulta näyttää kyse olevan siitä, että hallitus leikkaa alueiden rahoitusta sadan miljoonalla eurolla ja jättää alueiden päätettäväksi sen, mistä palveluista lopulta luovutaan. Tässä on varmasti hyvätkin puolensa, mutta lopulta kyse on siitä, että hallitus vetäytyy vastuusta ja jättää hyvinvointialueet jälleen sata miljoonaa euroa pienemmän rahoituksen kanssa selviämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

21.54 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on kyllä tehnyt hyvin selviksi nämä arvovalintansa, jotka ovat kovin surullisia. Se maksattaa talous- ja työllisyyspolitiikkansa virheet kaikkein heikoimmassa asemassa olevilla — vanhuksilla, vammaisilla, lapsilla — ja samalla todellakin pimittää näitä tietoja näistä uusista leikkauksista, vaikka vaaliurnat jo koko ajan siellä ennakoöänestyksessä täyttyvät ja vaikka todellakin luvattiin kertoa hyvissä ajoin ennen vaaleja niistä kohteista, mistä leikataan. Pääministeri lupasi avoimuutta ja rehellisyyttä, mutta mitä hallitus tekee? Piilotetaan edelleenkin näitä 100 miljoonan euron lisäleikkauksia ja lykätään niistä kertomista vaalien yli. Kyllä kansalaisilla pitäisi olla oikeus tietää, mistä vielä leikataan.

Hallitus heikentää vammaispalveluja väittämällä, että niiden toteutuminen turvataan. Samalla se kuitenkin yrittää ikääntymisrajausta, joka on jo kahdesti todettu perustuslain vastaiseksi. Vammaisten oikeuksia ei voi rajata sen perusteella, minkä ikäisestä ihmisestä on kysymys.

Entä lastensuojelu? Hallitus leikkaa lastensuojelusta ja pakottaa sosiaalityöntekijät veynämään yhä enemmän. Mitä tämä oikeastaan käytännössä tarkoittaa? Sijoitettujen lasten turvallisuuden vaarantamista. Ja mitä muita palveluita vähennetään? Kuka lapsista ja nuorista jää ilman tarvitsemaansa apua? Näihin kysymyksiin hallitus ei ole antanut vastausta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Tämä lastensuojelulaitosten päivystyksestä säästäminen, josta ministeri Grahn-Laasonen kertoi kyselytunnilla, jäi ainakin itselleni aika tavalla epäselväksi. Ymmärsin, että kysymys on siitä, että kahden lähekkäin sijaitsevan lastensuojelulaitoksen yöpäivystys voidaan jollain tavalla yhdistää. Tämä kuulostaa todella kauhistuttavalta. Olen itse tehnyt pitkän työuran Pelastakaa Lapset -järjestössä, jolla esimerkiksi on palveluna lastenkoteja. Nytkö olisi sitten niin, että kahden lähekkäin sijaitsevan lastenkodin yöpäivystäjä voi olla välillä yhdessä yksikössä ja välillä toisessa? No, entäs jos joku näistä lapsista herää yöllä kovaan hätäänsä, on vaikka sairastunut tai mahdollisesti on jotain häirintää tai kiusaamista siellä lastenkodin lasten kesken? Mitä sitten tapahtuu? Kuka ottaa vastuuta siitä, mitä siellä yöllä tapahtuu? Kuka vanhempi haluaa jättää oman alaikäisen lapsensa nukkumaan ilman, että siellä on aikuista paikalla? Lastensuojelulapsilleko näin nyt aiotaan tehdä? Se kuulostaa aivan sydäntäsärkevän järkyttävältä. Vai onko siellä jotkut monitorit, jotka sitten valvovat, nukkuvatko lapset siellä, vai mitä tapahtuu? Lastensuojelulaitos on lapsille koti, ja sen toiminnan pitäisi olla siellä kodinomaista ja turvallista, niin että siellä on näillä lapsilla aina turvallinen olla. Vaikka yöllä heräisi, niin tietää, että turvallinen aikuinen on lähellä.

No, entä sitten nämä vanhukset? Teknologian käyttäminen hoivan tukena on hyvä asia, mutta nyt tuntuu, että hallituksen mallissa se on keino leikata, ei niinkään parantaa palveluita. Korvataanko kotihoito tabletilla tai älylaitteella? Ja kuka auttaa silloin, kun ihminen tarvitsee läsnäoloa? Kuka pitää kädestä? Yksinäisyys on todella suuri ongelma koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Erityisen vaikeaa ja satuttavaa se on monille ikäihmisille. Jos nyt sitten hoitajat käyvät entistä harvemmin, niin myöskin tämä yksinäisyyden tunne tulee monien ikäihmisten osalta heikkenemään.

Täällä on syytetty siitä, että me sosiaalidemokraatit emme kannattaisi näitä erilaisia digipalveluita, mutta voisin sanoa, että viime hallituskaudella meillä oli esitys näistä vanhus-ten kotiin tuotavista palveluista vuodelta 21, ja siellä oli mukana myöskin teknologian lisääminen. Olennainen asia on se, että me emme tehneet tätä esitystä leikkaamisen takia vaan me olimme varanneet tähän lakipakettiin noin 45 miljoonaa euroa rahoitusta. Ja siinä tärkeässä sijassa oli nimenomaan se, että tämän teknologian tarkoitus oli, että se hyödyttää hoitotyötä esimerkiksi niin, että asiakkaan ympärivuorokautinen turvallisuus voidaan taata, mutta kuitenkin pointtina ja aivan ehdoton periaate oli se, että näiden teknologisten ratkaisuiden pitää soveltua asiakkaan käyttöön niin, että ne lisäävät hänen osallisuuttaan eivätkä heikennä tosiasiallisesti palveluiden saatavuutta. Iso riski näiden teknologisten ratkaisuiden käytössä on, että esimerkiksi tällaiset virtuaaliset käynnit eivät välttämättä aina sovi kaikille asiakkaille, esimerkiksi muistisairaille, niin kuin nyt on vaarassa käydä, ja silloin kysymys on siitä, että teknologisia ratkaisuja otetaan vain säästöjen takia eikä sen takia, että ne parantaisivat ikäihmisen hoitoa. [Tytti Tuppurainen: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

22.00 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Ajattelin, että käyn läpi vielä tämän esitetyn hallituksen ratkaisun yksityiskohtia. Olen jo käynyt läpi tätä sosiaalista kuntoutusta, ja käytännössä tuo 12 miljoonaa, joka siinä esitetystä ratkaisusta nyt tehtäisiin, kai sisältäisi 10 miljoonaa tuon kuntouttavan työtoiminnan osalta säästöä. Kun verrataan viime vuosia, niin meillä ovat olleet joko 30 miljoonaa tai 40 miljoonaa tämän toiminnan kulut. Silloin hallitus on sisällyttänyt omaan ehdotukseensa joko kolmanneksen tai vähintäänkin neljän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

neksen leikkauksen kuntouttavaan työtoimintaan. Kuinka se osuu sitten lankulle tässä yhteiskuntapoliittisessa tilanteessa, jossa pitäisi saada aikaan kasvua ja hoitaa työllisyyttä? Mielestäni huonosti. Ja kun tällainen säästöehdotus tähän sisältyy, niin se on jo aika kova säästö.

Kun sitten tätä 10 miljoonan säästöä kuntouttavaan työtoimintaan katsoo myöskin siitä näkökulmasta, että tarkoitus olisi siirtää tämä hallinnollinen kotipesä hyvinvointialueilta kunnille, niin silloinkin jää mietittäväksi, kuinka järkevää se on. Kun toimeentulotuen uudistamista koskeva työryhmä istui, se kiinnitti huomiota siihen, että tämän kuntouttavan työtoiminnan pitäisi säilyä nimenomaan tällaisen sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta jatkossakin. Ja kun sosiaalista kuntoutusta katsotaan, niin sehän on sosiaalipalvelu. Siinä hoidetaan ihmisten sosiaalisia ongelmia ja laitetaan ihminen kuntoon, jotta hän voi työllistyä.

Nyt tässä kuntouttavassa työtoiminnassa hallituksen näkökulmasta ensinnäkin vähennetään resursseja joko kolmanneksella tai neljänneksellä ja siirrettäisiin tämä palvelu kunnille. Hyvin ymmärrän, että mitä tahansa työtoimintaa voi, totta kai, kunnissa tehdä, mutta sosiaalinen työtoiminta on mahdotonta, koska ne sosiaalityöntekijät ovat töissä hyvinvointialueilla eikä kunnissa ole hyvinvointialueen työntekijöitä töissä. Siis sosiaalityöntekijät ovat jatkossa töissä hyvinvointialueilla. Kyllähän tämä on ihan kaamea sotku, mihin hallitus meidät on laittamassa. Kukaan ei osaa sanoa tähän kysymykseen mitään vastausta, mutta ministeri kertoi eilen, että sosiaalinen kuntoutus säilyy. Minun on kyllä kysyttävä, että kuka sitä siellä kunnassa tekee, kun siellä ei ole tämän alan ammattilaisia. Tähän ei saatu mitään vastausta eilen.

No, toinen mielenkiintoinen juttu on sitten näiden lastensuojelulaitosten eli käytännössä sijaishuollon järjestelyt, jotka tehdään. Tässä on jo kerrottu, että onpa loistavaa, että meidän ei tarvitse maksaa lastensuojelulaitoksissa päivääkään siitä, jos lapsi ei ole siellä, ja tähän olisi syytä nyt vähän pysähtyä. Mitä sillä oikein tarkoitetaan? Meillä esimerkiksi, jos vanhus kaatuu ympärivuorokautisessa hoivassa ja hän lähtee vaikka kahden viikon sairaalareissulle, ei silti siellä joillekin työntekijöille ilmoiteta, että kuule, meillä sattuu nyt olemaan kolme yksikön asiakasta tästä pois, että katsellaan sitten ensi viikolla, onko sinulla töitä. Ei meillä ole sosiaali- ja terveydenhuollossa tämmöistä nollatuntisopimustyyppistä toimintaa, että otetaan sitten töihin, jos on asiakkaita. Tämä muuttaa minusta tätä luonnetta sosiaalityössä. Ovatko meillä nämä korkeasti koulutetut, sosiaalityön hyvin vaativiin tehtäviin soveliaat työntekijät valmiita tällaiseen maailmaan, että me sanotaan, että jaa, nuori lähti hatkoille tästä yksiköstä, kuule, ensi viikolla se on varmaan seitsemän päivää hatkoilla, katsellaan sitten, kun hän tulee, onko sinulla taas töitä.

Minun on kysyttävä, tällaisenko me näemme sosiaali- ja terveydenhuollon? Tämmöisenäkö me näemme sosiaalipalvelut? Mahdetaanko tänne saada enää rekrytoitua ihmisiä, jos tästä tulee tämmöistä nollatuntisopimuslähtöä? Tässä ei varmaan siihen ole pysähdetty.

Sitten kun me mietitään päivystyksen näkökulmasta, voidaanko me vähentää samassa pihapiirissä olevien yksiköiden väliltä yöpäivystystä niin, että olisi vain yksi henkilö tätä tekemässä, niin erityisesti nämä rauhattomat tilanteet ovat yöaikaan tapahtuneet. Onko se mahdollista, että kahdessa yksikössä olisi esimerkiksi tällainen tilanne samaan aikaan päällä ja yksi työntekijä? Ollaanko me mietitty, minkälaisessa vaativassa työtilanteessa nämä ihmiset ovat siellä yöaikaan? Onko se mahdollista? Kysyn vaan näitä kysymyksiä.

No sitten, arvoisa puhemies, tässä on todettu myöskin, että vammaisten oikeuksien tämentäminen tehtäisiin [Puhemies koputtaa] 20 miljoonalla. On pakko sanoa, että sehän on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

ikiliikkuja, joka näyttää nousevan täältä. Sipilän hallituksen ajoista tätä on yritetty. Ja arvoisa puhemies, on pakko sanoa, [Puhemies koputtaa] että minä en ole tällaista koskaan tässä salissa esittänyt, vaikka se ihan hallitusvastauksessakin oli. Eli se kokeiltiin, ja 50 miljoonaa puuttuu nyt [Puhemies koputtaa] pohjasta rahaa, ja nyt ajatellaan, että ei muuta kuin vähennetään taas 20 miljoonaa lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

22.05 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Täällä aika ajoin aina puhutaan valtionvelasta ja siitä, kuinka tärkeää on, miten se on syntynyt, ja täällä on ollut semmoinen mielikuva, kun kuuntelee näitä puheita, että Sanna Marinin hallitus on ottanut tämän Suomen valtionvelan käytännössä. Laskin sen tässä, kuinka suuren osuuden Sanna Marinin hallitus on ottanut tämän vuoden lopussa olevasta valtionvelasta, joka tulee olemaan 181 miljardia euroa suuruusluokaltaan, ja Sanna Marinin hallituksen velanotto on ollut neljäsosa tästä summasta, ja tämä hallitus on jo ottanut 17 prosenttia tästä summasta. Ennen Sanna Marinin hallitusta 58 prosenttia velasta oli aiemmin otettua velkaa. Nämä summat aina täällä katoavat koko ajan, kuinka paljon mikäkin hallitus on ottanut velkaa. Eli neljäsosa oli edellisen hallituksen velka, ja kolme neljäsosaa on muiden hallitusten velkaa, kun tässä katsotaan, miten tilanne on tähän tilanteeseen tullut. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Odotatteko hetken, edustaja Lyly? — Pyytäisin käymään muut äänekkäät keskustelut salin ulkopuolella, kiitoksia. — Olkaa hyvä, edustaja Lyly.

Kiitos, puhemies! — Eli tämä on yksi tämmöinen väittäjä tässä salissa, joka kannattaa myös huomioida.

Toinen väittäjä, joka täällä tulee olemaan, kun hyvinvointialueet ovat näitten peruspalvelujen äärellä, liittyy siihen, että hyvinvointialueitten rahoitusvaje ei johdu tällä hetkellä järjestelmästä, vaan se johtuu siitä tilanteesta, että silloin kun järjestelmä on synnytetty, ei tiedetty, mitä kaikkia yllättäviä asioita tulee. On tullut korona sen jälkeen, energiakriisi ja Ukrainan sota, jotka nostivat kustannuskehitystä. Näitä ei voitu arvioida silloin, kun on synnytetty tätä järjestelmää. Tässä mielessä tilanne on tullut uutena asiana.

Sen vuoksi tämän hallituksen pitää myöskin huomioida tämä velkahistoria, mikä on oikein noin, ja sitten ne, mitkä ovat tässä hyvinvointialueitten rahoitusvajeen taustalla olevia asioita. Totta kai tämä hallitus on tehnyt myöskin itse sellaisia asioita, jotka ovat tilannetta hyvinvointialueitten osalta heikentäneet: hoitotakuu on pidennetty 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen, hoitajamitoitus leikattiin, asiakasmaksuja nostettiin ja rahat niistä vietiin. Eli tietyllä tavalla se hyvinvointialueitten oman toiminnan kehittäminen on rahalla kurlistettu nytten hyvin tiukasti kokonaisuudessaan.

Arvoisa puhemies! Täällä perättiin, ollaanko me kiinnostuneita julkisen talouden tasapainosta. Kyllä me ollaan, ihan samalla tavalla kuin täällä kaikki muutkin, mutta siinä, millä keinoilla siihen päästään, on varmasti eroja. Siitä varmasti toivon mukaan ollaan yhtä mieltä, että leikkaamalla tämä julkinen talous ei tule kuntoon, vaan se tulee sillä kuntoon, että me saadaan täällä kasvua aikaiseksi. Siihen nimenomaan nyt pitäisi panostaa, jotta me päästäisiin tässä asiassa eteenpäin, ja se kasvu rahoittaa tätä julkista taloutta kyllä sitten jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

No se, mitä tähän hyvinvointialueiden tilanteeseen voisi ajatella vielä isona asiana, on se, voimmeko me jollain tavalla vaikuttaa siihen, kuinka paljon meille tulee näitä hoidettavia ja huollettavia siellä hyvinvointialueella, eli tähän potilasvirtaan, jos näin karkeasti sanoo — siihen asiakasvirtaan, keitä siellä pitää hoitaa. Siinä mieltisin, kuinka paljon me pystytään ennaltaehkäisemään asioita, kuinka paljon tämä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, tämä HYTE-kerroin, toimii siihen suuntaan, että niitä asioita tehdään jo etukäteen, niin että voidaan jollain tavalla vaikuttaa siihen virtaan.

Sitten tässä on vielä se ongelma, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiat ovat kuntien tehtäviä — siellä on asuminen, liikkuminen ja erilaiset palvelut, jotka liittyvät sosiaaliseen kanssakäymiseen ja sen aikaan saamiseksi, ja erilaiset asiat, joita ihminen tarvitsee elämässään. Miten näitä saadaan toimimaan siihen suuntaan, että me ollaan ennaltaehkäisevässä työssä parempia kuin tänä päivänä, ja palveleeko tämä meidän nykyinen rahoitusjärjestelmä tätä kokonaisuutta riittävästi? Sellaista keskustelua toivoin, että myöskin täällä salissa käydään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

22.11 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelujen priorisointia koskeva kansalaiskysely osoitti, että suurin osa vastaajista haluaa taata yhdenvertaiset palvelut kaikille kansalaisille. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjoamiseen ei saa olla vaikutusta sillä, että ihminen ei ole pitänyt itsestään ja terveydestään huolta. Näin kansalaiset vastasivat.

Käytännössä siis kaikki vastaajat, 93 prosenttia, olivat sitä mieltä, että julkisen terveydenhuollon on aina hoidettava henkeä uhkaava tilanne tai vakava sairaus. Annetuista vaihtoehdoista sairauksien ennaltaehkäisyä pidettiin toiseksi — toiseksi — tärkeimpänä julkisen terveydenhuollon tehtävänä, ja kolmanneksi tärkeimpänä oireiden syyn selvittämistä ja tutkimista. Sosiaalipalveluilta odotettiin selvästi useimmin sitä, että ne varmistavat huolenpidon niille ihmisille, jotka eivät itse pysty huolehtimaan itsestään. Tämän valitsi 78 prosenttia vastaajista.

Tässäkin kyselyssä on siis havaittavissa se vanha viisaus, että meidän tehtävämme täällä on turvata lailla heikommassa asemassa oleva, mutta valitettavasti, kuten tässä nyt viime vuosina olemme saaneet huomata, tähän saliin on tullut lukuisia hallituksen esityksiä, joissa heikompaa ja heikomman asemaa ei ole esityksillä turvattu. Ja kun jälleen kerran keskustelemme nyt siitä, kuinka me pidämme heikommasta huolta, niin missä on se yhteiskunnan sivistyksen mittari, ja siinähan se on, kuinka heikommassa asemassa olevasta huolehditaan, ja valitettavasti hallituksen toimet eivät näytä tämänkään osalta toteutuvan.

Puhemies! Petteri Orpon hallitus on päättänyt merkittävistä säästötoimista sosiaali- ja terveyspalveluissa, mukaan lukien lastensuojelu. Viime viikolla kyselytunnilla tästä aiheesta kuultiin koskettavia puheenvuoroja. Hallitus aikoo säästää yhteensä noin 170 miljoonaa euroa, ja näihin säästöihin kuuluu muun muassa lastensuojelun henkilöstömitoituksen keventäminen. Kun kansalaiset vastaavat kyselyyn ennaltaehkäisyn tärkeydestä, niin hallituksen toimet eivät tässäkin kyllä kohtaa niiden odotusten osalta, mitkä ihmisillä tässä maassa ovat, ja sen luottamuksen, mitä he olettavat, mitkä peruspilarit otettaisiin huomioon tässä talossa lakia säädettäessä.

Petteri Orpon hallituksen säästötoimet vaikuttavat merkittävästi lasten hyvinvointiin. Lastensuojelun henkilöstömitoituksen keventäminen ja sosiaaliturvaleikkaukset heikentä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

vät lasten ja nuorten saamaa tukea ja myöskin heidän saamiaan palveluita. Valitettavasti tällainen politiikka johtaa yhä pidempiin jonotusaikoihin ja vähentää ennaltaehkäisevän tuen saatavuutta, mikä taas sitten kasvattaa kustannuksia huostaanottojen ja sijoitusten myötä.

Kun edellisessä puheenvuorossani puhuin koulutuksesta ja siitä, mimmoisen kehän tämä hallitus on saanut leikkauksilla aikaiseksi, niin kyllä tämä negatiivinen pyörä näyttää pyörivän myös täällä lasten ja nuorten palveluissa. Asiantuntijat ovat ilmaisseet vakavan huolensa Orpon hallituksen säästötoimista lastensuojelussa. Lastensuojelun Keskusliitto on varoittanut, että säästöt heikentävät lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia sekä vaarantavat lapsen oikeuksien toteutumisen. He korostavat, että varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien palveluiden leikkaukset voivat johtaa pitkäaikaisiin haittoihin lasten kehityksessä. Ja kyllähän se vuosi vuodelta ja vuosikymmen vuosikymmeneltä on aina ollut vaikeaa porvaripuolueille perustella, minkä takia se ennaltaehkäisy on niin tärkeää. Kun itsekkin aikanaan kuntapolitiikkaan mukaan tulin, niin silloin tehtiin Imatrallakin toimia ja silloin puhuttiin häiriökäyttäytymisestä nuorten osalta. Ennaltaehkäisevillä toimilla mokomassa pienessä kunnassa saatiin jo pienennettyä kustannuksia kolmella miljoonalla eurolla vuosittain.

No, Talentia, sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö, on myös kritisoinut säästöjä ja vaatinut hallitukselta lisärahoitusta lastensuojeluun. Heidän mukaansa henkilöstömitoituksen keventäminen ja kelpoisuusvaatimusten heikentäminen voivat vaarantaa asiakasturvallisuuden ja lisätä pätevien sosiaalityöntekijöiden kuormitusta, jotka jo nyt työskentelevät ääri rajoilla, ja samaan aikaan täällä sitten peräänkuulutetaan työn tuottavuutta, kun hallituksen toimet ovat nimenomaan työn tuottavuutta entisestään heikentäviä ihmiset ja työntekijät väsyttämällä.

Siis useat ammatilliset tahot ovat ilmaisseet huolensa siitä, että säästötoimet lisäävät lapsiköyhyyttä, mikä vaikuttaa lasten oppimistuloksiin ja yleiseen hyvinvointiin. Syrjäytymisen kierre vain voimistuu. Hyvä hallitus, kyllä lapset ansaitsevat parempaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

22.17 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Harmillista, että edustaja Rasinkangas kerkesi jo lähtemään, kun hän niin todisti, että vammaisilta ei olla nyt leikkaamassa ja että oppositio ja media yrittävät tätä asiaa vääristellä. Mutta otin tämän valtiovarainministeriön Sosiaali- ja terveydenhuollon korvaavat säästöt -asiakirjan mukaan, ja en tiedä, luenko tätä sitten jotenkin eri lailla, kun tässä on, että: ”Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteuttaminen ja palvelujen saatavuus turvataan täsmentämällä vammaispalvelua siten, että se säilyy erityislakina perustuslakivaliokunnan viitoittamalla tavalla (miinus 20 miljoonaa euroa).” Miinus 20 miljoonaa euroa. Eli keneltäköhän tämä sitten aiotaan leikata, jos ei sieltä vammaisilta henkilöiltä?

Menen sitten ihan toiseen asiaan, kun täällä on nyt puhuttu tietysti hyvin paljon tästä vanhusten kotihoidosta. Yksi kokonaisuus tässä on jäänyt vielä käsittelemättä aivan kokonaan, ja se on se, kun ministeri Juusokin on sanonut, että siellä kotihoitajat vain ramppaavat ylimääräisiä käyntejä. Enpä usko, että löytyy yhtään ainoata vanhusta, joka maksaa palvelusta, jota ei halua eikä ennen kaikkea tarvitse. Selailin tuossa odotellessani puheenvuoroa vähän tuota internetin suurta maailmaa, ja esimerkiksi Pirkanmaalla... Kysehän on siitä, että säännöllinen kotihoito on maksullista, ja kyse on siitä, että tämä hallitus on ajanut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

maan siihen tilanteeseen, että ostovoima on heikentynyt. Vanhuksille, joilla monesti sitä käytettävissä olevaa rahaa on muutenkin vähän, hoitajakäynti maksaa siellä Pirkanmaalla 16,40 euroa, ateriapalvelut maksavat 10,80 euroa per ateria, ja jos otat vaikka vain viitenä päivänä viikossa sen aterian, niin siitä kertyy jo 216 euroa kuukaudessa. Asiointi- ja kauppalpalvelu maksaa 16,50 euroa per kerta, peseytymispalvelu 8,90 euroa per kerta.

Sitten nämä teknologiset uudet ratkaisuthan, mitä tässä nyt on niin kovasti korostettu, eivät ole mitenkään maksuttomia niille käyttäjille, vaan niistähän peritään kuukausittainen maksu. Esimerkiksi tämä turva- ja auttamispalvelu maksaa siellä Pirkanmaalla 35 euroa kuukaudessa, jos käyttäjiä on yksi, mutta jos on kyse pariskunnasta, niin sitten 17 euroa vielä tulee sen päälle. Hellahälytin maksaa 5 euroa kuukaudessa. Hellahälytintä ei täällä vielä ollutkaan mainittu, tärkeä laite. Ovivalvontalaite, josta on puhuttu aiemmin, maksaa 20 euroa kuukaudessa, mutta jos se on älykäs ovivalvontalaite, niin se maksaakin käyttäjälleen 30 euroa kuukaudessa. Kun tässä on nyt vielä erityisesti puhuttu siitä, että tämä 16,5 miljoonaa säästetään, niin nythän tämä kääntyykin niin, että tosiasiallisesti ne rahat kerätäänkin nimenomaan vielä tämän päälle, ”till”, niiltä käyttäjiltä.

Nostoapu sitten, jos onkin niin, että esimerkiksi turvaranneketta on joutunut käyttämään ja joutuu pyytämään apua, niin tämä turva-auttajakäynti maksaa 40 euroa kerta. Mutta jos siihen tarvitsee vielä nostoapua, niin se on 50 euroa kerta. Taitaa olla niin, että kovin montaa kertaa ei kuukaudessa voi nostoapuakaan ihan kaikki ottaa vastaan, kun tili on jo tyhjä.

Länsi-Uudellamaalla on käytössä tällainen erinomaisen hyvä laskuri, jossa pääsee katsomaan, minkälaisilla tuloilla tämä kotipalvelu mitäkin maksaa. Esimerkiksi 1 500 euron kuukausituloilla: jos kotihoito käy kaksi kertaa päivässä puoli tuntia kerrallaan ja jos siellä on asiakkaalla käytössä tämä paljon mainostettu koneellinen annosjakelu ja sähköinen lääkeautomaatti, niin tämän palvelun hinta on yli 270 euroa kuukaudessa — 270 euroa kuukaudessa. Se on siis siitä 1 500 euron tuloista 18 prosenttia. [Tytti Tuppurainen: Kellä siihen on varaa?] Ja tähän päälle tulevat vielä ne turvapuhelimet kuukausimaksuineen, ovihälyttimet ja kaikki muut. Jäähän siinä sitten joitakin euroja lääkkeisiin, vuokraan, vaatteisiin ja kaikkiin muihin kuluihin.

Toivon, että voisimme ottaa myös nämä asiat huomioon, kun keskustelemme näistä teknologisista ratkaisuista ja niiden erinomaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

22.23 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Jospa nyt vaihteeksi puhuisimme palveluiden parantamisesta emmekä vain siitä, miten niitä monella eri tavalla halutaan heikentää. Monet puutteet eivät ole yksin nykyisen hallituksen syytä, mutta välinpitämättömyyttä se ei kuitenkaan oikeuta.

Aistivammaiset, erityisesti viittomakieliset, ovat joutuneet taistelemaan palveluistaan suorastaan kafkamaisella tavalla. Luulisi, että yhteiskunnan sitoutuminen viittomakielilakiin ja YK:n vammaissopimukseen — jälkimmäiseen itse asiassa viimeisten joukossa kaikista maailman maista — antaisi selvän osviitan. Viittomakielilaki ei ainoastaan velvoita tarjoamaan viittomakielisiä palveluita tasaveroisin ehdoin, vaan velvoittaa edistämään viittomakielien asemaa yhteiskunnan palveluissa. Todellisuus on tästä sitoumuksesta valitettavan kaukana.

Aivan erityisen taistelun takana ovat tulkkipalvelut. Tämä koskettaa minua henkilökohtaisesti paitsi kuurojen vanhempien lapsena, myöskin siten, että kummitätini Aune Kulma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

la oli yksi suomalaisen tulkkipalveluiden käynnistäjiä, arvokkaan ammattikunnan perustajia.

Yhteiskunta haluaa säästää tulkkipalveluista, mutta se iskee suoraan ihmisen perusoikeuksiin, ja tässä on merkittävä yhteiskunnallinen väärinkäsitys. Nimittäin aistivamma ja kielelliset oikeudet ovat erillisiä asioita. Vaikka kaikki vammaisryhmät joutuvat Suomessa taistelemaan sen edestä, että edes lakia noudatettaisiin, kuurot erottuvat siinä, että ilman yhteiskunnan apua he eivät voi lainkaan kommunikoida muun maailman kanssa: viranomaisten, työnantajan, opettajien, hoitajien. Osallisuus ja kansalaisuus eivät ole mahdollisia. Kommunikaatio on perusoikeus eikä erillinen palvelu, jota voi järjestellä miten vain.

Se, että tulkkipalvelut Sipilän hallituksen kaudella kilpailutettiin siinä missä Kela-kyydit, osoittaa, miten ohut on ymmärryksemme kielellisistä oikeuksista täysivaltaisessa kansalaisuudessa. Se, että tulkkeja vähennettiin, tulkkausta supistettiin, asiakkaiden ja tulkkien vuosien yhteistyö rikottiin, tarkoittaa kuuroille jotain samaa kuin kuuleville se, että Suomen sijaan olisi asioitava viroksi. Saahan sen sujumaan, mutta vakavia virheitä tapahtuu, oikeusturva vaarantuu ja jotkut jäävät kokonaan ulos.

Tällä hetkellä tästä tulkkauksesta säädetään yli 20 eri laissa, mutta sekavasti. Olisi siis korkea aika tehdä tulkkauspalveluiden kokonaisarvio. Tarve on tietävästi sosiaali- ja terveysministeriössä tunnustettu, mutta tässä saksien suhinassa ei riitä aikaa paneutua muuhun.

Monet tulkkauspalvelut ovat Kelan vallassa ja pahimmillaan mielivallassa. Viime vuonna Kela päätti, että ääni- ja kuvatalenteita ei tarvitse tulkita kuuroille esimerkiksi oppitunneilla, joissa tällaisia videoita käytetään. Ilmari Nurminen ja muutama muu Kela-valtuutettu tekivät kovan työn, ja sen ansiosta Kela lopulta muutti ohjeistustansa. Taustalla oli myöskin huomautus yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalta, minkä pitäisi olla sosiaaliturvavirastolle suuri häpeän aihe. Kela onkin tarkastelemassa omaa tulkkauspalvelulakiansa mutta ei ole vaivautunut tästä työstä kertomaan käyttäjille tai heitä edustaville järjestöille. Se taas puolestaan on YK:n vammaissopimuksen vastaista.

Tällaista on meno hyvinvointi-Suomessa: niiltä otetaan, joille puolustautuminen on vaikeinta. No, ei siis ole ihme, että Orpon hallitus ottaa niiltä, jotka ovat heikoimmassa osassa Suomessa, ja antaa niille, jotka eivät edes kehtaa vaatia lisää. Vammaisilta, vanhuksilta ja vauvoilta leikataan. Varakkaimmat eivät saa kutsua ollenkaan näihin talkoisiin.

Mutta kun pääministerikin kehotti positiivisuuteen ja optimismiin, niin päätän puheenvuoron hyvään uutiseen, ja se on se, että viittomakielisen yhteisön kokemien historiallisten vääryyksien totuus- ja sovintoprosessi on jälleen liikkeellä: Rinteen hallituksen ohjelmassa käynnistetty prosessi, jossa yhteiskunta ottaa vastuuta pitkäaikaisesta rotuhygienisestä syrjinnästä ja perusoikeuksien polkemisesta. Tämä prosessihan tiputettiin Orpon hallituksen ohjelmasta, mutta määräraha — vaatimatonkin — palautui sinne kesän 23 rasismikohun seurauksena, joten voitaneen todeta, että jotain hyvää siitäkin seurasi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

22.28 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tuli tuossa mieleen aikaisemmista puheenvuoroista, kun nostettiin tämä hellavahtiasia nyt keskusteluun, että meillähän tosiaan Pirkanmaan hyvinvointialueella hellavahdeista on alettu luopua, mikä on aivan järjetöntä. Siis no, sen verran sanon, että siellähän pitävät ehkä kokoomus ja demarit sitä valtaa, keskusta yrittää taistella niitä järjestömiä päätöksiä vastaan. Esimerkiksi Pirkanmaalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

on ollut sähkötkätkäiseva hellavahti käytössä, mutta nyt sitten on alettu säästämään ja osana niitä säästöjä on sitten luovuttu ja sanottu, että jatkossa pitää olla kuumuuden ilmaiseva hälytintä käytössä. No, mikä on kuumuuden ilmaiseva hälytintä? Kaikki me tiedämme, että se on palovaroitintä. Kun tästä avin asiantuntijoiden kanssa keskustelin, niin kyllä siellä aika paljon naurettiin, kun sanottiin, että kas, pelastuslain mukaan pitää jo muutenkin olla palovaroitintä. Että tällaista on nyt tämä touhu tuolla hyvinvointialueilla, mitä tehdään.

Toinen oli tänään, kun pääministeri puhui näistä turvarannekkeista ja sanoi, miten hienoja ne ovat ja että niitä nyt tarvitaan. No, kyllä todellakin tarvitaan, ja niitä on jo vuosia ollut käytössä, mutta vastaavasti — täällä edustaja Lindén voi täsmentää — Varhassahan on myöntämisperusteisiin esitetty edelleen tarkennuksia ja tulorajoja ja kovennettu näiden turvarannekkeiden antamista. Kyllä tässä kun säästöjä tulee, niin varmasti ne tulevat myöskin yksittäisille suomalaisille maksamaan.

Mutta kyllä tämä keskustelu tänään oli hyvinkin erikoista tuossa kyselytunnilla. Täytyy sanoa, että tämä on sekoilua ja tämä on yhtä sotkua. Eilen puhuttiin virkaesityksestä, tänään puhuttiin taustapaperista. Joku sanoi ”virkamuistio”. Papereita jaellaan. Niin kuin edustaja Kurvinen sanoi, Posti-Pate tuo papereita, ja täältä niitä voi kukin yksitellen hakea ministeriaitiosta. Eihän tämä ole asiallista valmistelua ja asioiden hoitamista. [Timo Harakka: Ja eduskunnan arvon mukaista!] — Ei todellakaan myöskään eduskunnan arvon mukaista. — Ja uskon, että mitä enemmän näitä kysymyksiä me oppositiosta esitämme, niin sen sekavampaa vaan tuntuu ministereillä olevan ja yhtäkkiä löytyy taas uusi paperi ja taas joku selvitys tai taas peruste johonkin, mitä hallituksen sisällä ei sitten ole taidettu käydä kunnolla läpi. Puhutaan sosiaali- ja terveystministerin äänellä, sitten puhutaan valtiovarainministerin äänellä ja sitten pääministerin äänellä. Ja kun tämä yksi yhtenäinen viesti sosiaali- ja terveystpalvelun uudistamisesta — tai järkevöittämisestä, kuten hallitus puhuu, me puhumme oppositiossa leikkauksista — pitäisi suomalaisille saada selväksi, niin eihän se vaan ole mahdollista, kun täällä vähintään kolmella eri äänellä tästä ministeriaitiosta puhutaan.

Hiukan myös ihmettelin sitä, että pääministeri sortui sanomaan, että nämä leikkauksethan ovat vain noin prosentin luokkaa, tai vertaisi tätä kokonaisuutta. Minä olisin kyselytunnilla halunnut häneltä kysyä, niin että hän olisi voinut kollegaltaan, ministeri Ikoselta kysyä, että no mites tuo Pirkanmaan ikäihmisten päivätoiminta. Se leikkaushan varmaan oli muutama promille, 7,7 miljoonan euroa, ikäihmisten päivätoimintasumma, siitä koko 2,9 miljardista. Kokoomushan ilmoitti nyt, että he ovat valmiita siihen, että ikäihmisten kasvokkainen päivätoiminta säilytetäänkin Pirkanmaalla. Ennen joulua näin ei ollut. Tämä on tosiaan hyvinkin pieni, vielä pienempi, summa kuin tämä, mitä pääministeri nyt vertaa näissä omissa leikkauksissaan. Olisiko ministeri Ikonen sanonut pääministerille, että ehkä syytä onkin harkita näitä kotihoidon leikkauksia ja katsoa vielä uudelleen, mitä nämä digipalvelut ja etäpalvelut sitten jatkossa tarkoittaisivat?

Olen tässä viime päivinä ollut myös yhteydessä Pirkanmaalle hyvinvointialueelle ja käynyt keskustelua siellä kotihoidon esimiesten kanssa. Kyllä siellä ollaan ihmeissään erityisesti tässä, että jos palvelusuunnitelmia aiotaan toteuttaa, niin nämä leikkaukset tekevät sen hyvin vaikeaksi, kun yleiskatteista rahaa leikataan. Jo nyt mietitään, millä pystytään vastaamaan niihin tarpeisiin. Kyllä peseytyminen vaan niitä hoitavia käsiä tarvitsee.

Mutta jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

22.34 **Helena Marttila sd:** Arvoisa puhemies! Täällä nyt on toista päivää keskusteltu näistä sote-säästöistä, ja ajattelin vastata aivan aluksi muun muassa edustaja Valtolalle, joka otti esiin SDP:n linjan Kela-korvauksiin. Tämä on täällä useampaan kertaan toistunut.

Eduskunnassa tosiaan äänestettiin 19. päivä maaliskuuta Kela-korvauksista, ja SDP:n eduskuntaryhmä tuki Kela-korvausten korotuksia muun muassa gynekologikäynneille ja suunterveydenhuoltoon. Muistutan aivan alkuun, että kyse oli noin 40 miljoonan kokonaisuudesta, kun hallitus aikoo laittaa satoja miljoonia Kela-korvauksiin ja muun muassa perusterveydenhuollon lääkäripalveluihin. Perustelen nyt omalta osaltani tätä.

Ensinnäkin Suomessa on ollut aivan liian pitkään yleisesti hyväksytyä, että naiset maksavat miehiä enemmän välttämättömistä terveyspalveluista. Gynekologipalvelujen osalta ongelman ydin on, että palveluja saa tällä hetkellä lähinnä yksityiseltä. Työterveyshuollon osalta gynekologipalvelut kuuluvat vain osaan sopimuksista, vaikka niillä voi olla merkittäväkin vaikutusta esimerkiksi työkykyyn. Julkisella puolella gynekologille pääsee tyypillisesti vasta, jos terveysasemalla on todettu oire, joka vaatii jatkotutkimuksia erikoissairaanhoidossa. Täällä on muutamia lääkäriedustajia, jotka voivat tätä tarvittaessa vielä avata.

Gynekologipalvelut ja suunterveydenhuolto ovat kumpikin terveydenhoitoa, joka edellyttää säännöllisiä tarkastuksia ja nimenomaan ennaltaehkäisten silloin, kun oireita ei vielä ole. Pahimmillaan diagnoosin puute ja viivästyneet diagnoosit voivat johtaa työkyvyttömyyteen, pitkiin sairauspoissaoloihin tai jopa hengenvaaraan. Siksi Kela-korvausten korottaminen juuri näissä palveluissa on perusteltua ja lisää yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada hoitoa.

SDP:n linja on selvä: julkista perusterveydenhuoltoa tulee vahvistaa. Hyvinvointialueilla tulisi vahvistaa terveydenhuollon ammattilaisten gynekologista osaamista, sujuvoittaa hoitopolkuja ja lisätä tutkimusvälineistöä perusterveydenhuoltoon. Hallitus sen sijaan leikkaa hyvinvointialueilta ja heittelee miljoonia hyvätuloisten lääkärikäynteihin, jotka lisääntyivät esimerkiksi viime vuonna kahdella prosentilla, kun sinne laitettiin kymmeniä miljoonia euroja. Nykytilanteessa, jossa gynekologisia palveluja ei ole tarjolla perusterveydenhuollossa emmekä saaneet tällaista muutosta läpi, on vallan perusteltua tukea hoitopäätöksiä Kela-korvauksilla. Pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla, että julkinen terveydenhuolto pystyy tarjoamaan myös gynekologiset palvelut kaikille, ja tätä olemme koettaneet täällä kertoa. Panostetaan hyvinvointialueiden tuottamiin julkisiin palveluihin.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan yhtä keskeistä kivijalkaa, ydintämme, sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmää, moukaroidaan hallituksen toimesta perustavanlaatuisella tavalla. Hyvinvointialueet on pakotettu epärealistisen säästöaikataulun ja terveydenhuollon leikkausten takia ajamaan palveluja alas, karsimaan palveluverkkoa ja irtisanoimaan paikoin mittavissa määrin konkreettista hoitotyötä tekeviä ammattilaisia. Osalla alueista tilanne on suorastaan absurdi ja kohtuuton. Joudutaan päättämään, noudatetaanko perustuslakia ja oikeutta palveluihin vai hallituksen asettamaa talouskuria.

Samaan aikaan hallitus pyrkii edistämään hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden siirtymistä yksityiselle sektorille ja tukee näitä monikansallisia, jopa monopoliasemassa olevia yhtiöitä ennätysmäärin. Väitän, että tämä kehitys on kokonaisuudessaan niin kansanterveyden kuin koko julkisen talouden näkökulmasta täysin kestävä. Hallituksen lanseeraaman, tämän plus 65-vuotiaiden niin sanotun valinnanvapauskokeilun myötä järjestelmä pirstaloituu entisestään, ja kokeilu tulee jäämään vaikuttavuudeltaan yhtä heikoksi kuin viime vuoden Kela-korvauskokeilu. Jopa Lääkäriliitto pitää tätä kokeilua niin huonona ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

järjettömänä, että on kehottanut jäseniään pidättäytymään sen ulkopuolelle. Tässä tulee jälleen uusi suora tulonsiirto jättyhtiöiden taseeseen ja kyllä, veronmaksajien rahoilla.

Hallituksen terveystoliittinen linja vaarantaa koko terveydenhuollon vaikuttavuuden ja romuttaa pohjaa taloudelliselta kestävyydeltä. SDP:n mielestä yksityistä terveydenhuoltoa tarvitaan, mutta pidämme aidon kilpailun estävien kansainvälisten yhtiöiden pönkittämistä julkisin varoin kestävämmänä. Kahden vuoden pilotti on tarkoitus käsittääkseni rahoittaa valtion omaisuutta myymällä, enkä ole kertaakaan ymmärtänyt, miksi on järkevämpää myydä omaisuutta kuin ottaa lainaa.

Huomaan ajan päättyvän ja otan seuraavan puheenvuoron. [Timo Harakka: Joo, Nesteen osakkeita kannattaa nyt myydä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

22.39 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Juurisyy sille, että hallitus on nyt tekemässä näitä lisäsäästöjä, joista koko oppositio yhdessä on jättänyt välikysymyksen, on se, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on karulla tavalla epäonnistunut. Työllisyyden hoito on Euroopan heikointa, työttömyys kasvaa, valtion velkaantuminen kasvaa, ja nämä epäonnistumiset taloudenpidossa, talouspolitiikassa maksatetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palveluilla: vanhusten palveluilla, vammaisten palveluilla, lastensuojelun heikennyksillä.

Erityisesti vammaisten palveluista haluan tässä puhua, koska vammaisille henkilöille annettavat palvelut ovat juuri niitä, joiden avulla nämä ihmiset voivat elää itsenäisesti inhimillistä elämää, jossa he voivat osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisina kansalaisina ja kantaa oman kortensa kekoon. Purran—Orpon oikeistohallituksen linja ei ole vain kylmä, kyllä se on myös moraalisesti kyseenalainen. Kun nyt hallitus on leikannut 170 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveyspalveluista, niin ei olla vielääkään kuultu avoimesti perusteluja ja niitä kohteita, mitä palveluita tullaan karsimaan. No, vammaispalvelulain osalta hallituksen säästöpaperissa lukee: ”Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus turvataan täsmentämällä vammaispalvelulakia siten, että se säilyy erityislakina perustuslakivaliokunnan viitoittamalla tavalla, miinus 20 miljoonaa euroa.” Minäpä koetan tässä suomentaa tätä lausetta teille.

Hallituksen kielessä täsmentäminen tarkoittaa karsimista, rajaamista ja leikkaamista. Hallituksen aikeena on rajata vammaispalveluiden piiriä ja tehdä arjesta näin ollen yhä raskaampaa heille, jotka nyt joutuvat käymään taisteluita byrokratian myllyjä vastaan. Ja ihan samaan aikaan, kun Suomessa juhlapuheissa puhutaan esteettömyydestä ja yhdenvertaisuudesta, maamme oikeistohallitus tekee päinvastaista politiikkaa. Se sulkee ovia ja rajaa vammaisia ulos yhteiskunnasta. Kaiken lisäksi hallitus on myös leikannut sosiaali- ja terveysalan järjestöiltä kymmeniä miljoonia euroja, ja nimenomaan nämä järjestöt tarjoavat elintärkeitä tukipalveluita vammaisille ihmisille, kuten neuvontaa, vertaistukea ja virkistystoimintaa. Tämän tuen katoaminen ei tarkoita vain palveluiden huononemista, vaan se tarkoittaa monille yksittäisille ihmisille yksin jäämistä. Tälle hallituksen kylmälle linjalle ei voi muuta todeta kuin että inhimillisyydelle, empatialle, ei ole tässä linjassa sijaa.

Siis hallitus vähentää sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitusta peräti 80 miljoonaa euroa. Nämä järjestöt tukevat muistisairaita, yksinäisiä vanhuksia ja heidän omaisiaan, ja nämä järjestöt nyt kamppailevat jopa olemassaolostaan. Kenen hallitus ajattelee ottavan tämän arvokkaan työn tehtäväkseen, jos näiden kansalaisjärjestöjen voimat hiipuvat? Miksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

ihmeessä romuttaa jotain, mikä toimii? Suomalainen kansalaisyhteiskunta rakentuu järjestöille, kolmannen sektorin tekemälle työlle. Ilman sitä meillä ei ole vapaaehtoisia, jotka toimivat ihmisten avuksi. Maamme hallitus on luvannut kansalle avoimuutta ja rehellisyyttä. Kyllä nyt olisi aika kertoa, miten turvataan ikäihmisten ja vammaisten hoiva, jos sitä ylipäänsä aiotaan turvata.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit katsomme, että vammaisten ihmisten perusoikeuksista ei voida leikata. Suomessa ei voida hyväksyä sellaista politiikkaa, joka tietoisesti heikentää kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten elämää. Eduskunnan on nyt tässä tilanteessa asetettava vammaisten puolelle ja vaadittava hallitusta perumaan nämä armottomat leikkaukset. Me emme voi antaa tälle hallitukselle lupaa murentaa suomalaista hyvinvointivaltiota, jossa jokaisella on oikeus tasa-arvoiseen ja ihmisarvoiseen elämään.

Arvoisa puhemies! Kun täällä aiemmin kokouksen puheenvuoroissa penattiin SDP:ltä vastuuta maamme taloudesta ja huolta julkisen talouden tilasta, niin totean tässä sen, että Suomen talous tarvitsee tasapainotusta, mutta kuten meidän vaihtoehtobudjettimme osoittaa, sen voi tehdä reilummin. SDP on tarjonnut hallitukselle oman reilumman vaihtoehdon, joka turvaa suomalaisten arjen palveluita, vahvistaa kasvua keventämällä pieni- ja keskituloisten verotusta, mutta tasapainottaa samaan aikaan taloutta yhtä paljon kuin hallitus talousarviossaan. Kuulitteko? Me emme ole luopuneet tasapainotustavoitteista, mutta me teemme sen reilummin. Mielestämme hyvinvointivaltion palveluista leikkaaminen ei ole pitkäkestoinen ratkaisu. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta leikkaaminen ei ole kestävä ratkaisu. Suomi pystyy parempaan, puhemies, sen olemme vaihtoehtosamme osoittaneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

22.45 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Kuunnelkaa, arvoisa puhemies, näitä terveysministerin kommentteja viime päiviltä, oikein ajatuksen kanssa: ”Joku voi arvostaa sitä, että hänen luonaan ei juokse neljä kertaa päivässä aina eri hoitaja tekemässä jotain, vaan kunnioitettaisiin hänen yksityisyyttään, ja hänkin saisi jonkun rauhan siellä.” Tuo on jotenkin ihan käsittämätön kommentti. Miettikää ihmiset, terveysministeriltä. Sitten toinen: ”Mitä liittyy kotihoitoon, niin kyllä minullakin on siitä kokemusta. Kyllä yhden ihmisen luona voi hoitaja hyvin käydä viisi kertaa vuorokaudessa. Tiedän kyllä, että toiset ikäihmiset eivät tykkää siitä, että sinne tulee omilla avaimilla henkilö sisään, soittaa ovikelloa etukäteen. Ei tule edes täsmällisinä aikoina joka päivä, vaan vähän vaihtelee riippuen siitä, miten aikaa on mennyt muiden asiakkaiden luona. Uskon, että meillä on sellaisia ihmisiä, jotka arvostavat sitä, että edes yksi käynti, vaikka päivälääkekäynti, päivälääkkeenanto, voitaisiin hoitaa lääkeautomaatilla.”

Ovathan nämä ihan käsittämättömiä kommentteja kotihoidosta. Kun meillä on täällä vanhushoidosta puhuttu, niin kyllähän ne ihmisten viestit ovat enemmänkin sitä, että jos joku ihminen onnistuu saamaan neljä tai viisi kertaa päivässä kotihoidon itselleen, niin se on tosi huonokuntoinen vanhus. Siis se vanhus on semmoisessa kunnossa, että sillä oikeasti voisi olla jopa tarve johonkin yksikköön, missä se olisi vuorokauden ympäri hoidossa. Nämä kommentit ovat herättäneet ihmisissä tosi paljon tunteita sosiaalisen median keskusteluissa, ja ymmärrän tosi hyvin, ja hoitoalan työntekijät, kotihoidon ihmiset, kokevat, että nämä eivät ole asiallisia kommentteja, koska ihmisillä on semmoinen mielikuva, että ter-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

veysministerin kuuluu puolustaa terveydenhoitoalaa eikä tälleen jotenkin alentaa sitä tämänöisillä.

Sain jopa palautetta, edustaja Väyrynen, siitä, että te olette puhunut siitä yhdestä blogista täällä niin useaan kertaan. Että jos on yksi blogi löytynyt netistä, missä on aikataulu, missä on ylimääräistä jotenkin, niin ei se vastaa millään tavalla kotihoidon alan todellisuutta. [Ville Väyrynen pyytää vastauspuheenvuoroa] Kotihoidon ihmiset ovat kuunnelleet näitä meidän keskusteluita, ja he ihmettelevät, että jos tämä yksi blogi löytyy netistä, niin miksi sitä tuodaan koko ajan toistuvasti esille, koska todellisuus on se, että kun ihminen onnistuu saamaan vaikka viisi kertaa vuorokaudessa kotihoidon, niin se on yleensä aika huonossa kunnossa, ja tosi moni niistä vanhuksista omaisten mukaan kuuluisi jo enemmänkin ympärivuorokautiseen hoitoon tai johonkin vakaampaan paikkaan. Että siellä on oikeasti huoli omaisilla.

Minä luulen, että oikeasti Suomen ongelma ei ole se, että kotihoidossa vanhuksia häiriköidään liikakäynneillä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Siitä maksetaan!] — He maksavat näistä käynneistä ihan kunnolla. — Täällä puhuttiin tänään tosi paljon näistä digilaitteista, mutta kyllähän todellisuus on se, että vanhukset kaipaavat ihmisten seuraa. Se on tietysti huono asia, jos se ihminen, kuka käy siellä, on aina eri ihminen. Siis jos meillä on vaikka viisi käyntiä päivässä ja niissä on viisi eri ihmistä, niin totta kai se rasittaa vaikka muistihäiriöisen ihmisen mieltä, ja olisi tosi turvallisempaa, että ne olisivat vaikka kaksi eri ihmistä.

Kyllä täällä on puhuttu tänään kyselytunnilla ja eilen ja toissa päivänä, kun on keskusteltu näitä välikysymysaiheita, kotihoidosta ihan vääristyneellä tavalla. Luulen, että yksinäisyys on isompi ongelma kuin tämä, mistä täällä on puhuttu.

Sitten se toinen juttu, että on vähätelty, että ei 700 000 käyntiä, vaan oikeasti 35 miljoonaa käyntiä on paljon. 700 000 käyntiä on ihan pirun paljon. — Jatketaan myöhemmin. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

22.50 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kaikella kunnioituksella, edustaja Merinen, mutta kun on tuolla kirjoitettuna mustaa valkoisella, niin en nyt tiedä, onko se yhtään sen vähemmän uskottavaa kuin somekontaktit. Kaikki me tietomme jostain haetaan, ja te olette itse nähnyt sen. Toki luen vastaavanlaisia blogeja, mistä löytyy sitten erilaisia tietoja, mutta eilen tätä yhdessä luettiin ja kovasti katsottiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Merinen, ja sitten palaamme listalle.

22.50 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Väyrynen, laitoin 20 minuuttia sitten tämän terveysministerin kommentin kotihoidosta Instagramiin. Tässä on 155 kommenttia 20 minuutissa, ja voit lukea ne läpi, mutta ne ovat mallia ”Sairasta, mummoni on kotihoidossa asiakas, ja tuntitolkulla makailee yksinään”. Ne kommentit ovat ihan järkyttäviä. [Ville Väyrynen: Puhutaan eri asiasta!] — Ei puhuta. Se koskettaa, kun nostat aina yhden blogin, jos löydät yhden blogin netistä ja se on niin kuin fakta. Se on vähän samanlainen fakta kuin miten meidän ministeri sanoi, että hän sai kaksi viestiä kotihoidosta ja ne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

kummatkin kommentit olivat sitä mieltä, että liikaa käy kotihoitajia. Se on vähän samanlainen. [Ville Väyrynen: Ei ole!] Eli todellisuus ei ole ihan niin yksinkertainen kuin se yksi blogi siellä netissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

22.51 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Opposition painostuksen ja todennäköisesti myös tämän välikysymyksen ansiosta hallitus on tänään julkaissut sosiaalihuollon säästöjen toteuttamissuunnitelmaa koskevan asiakirjan. Siinä jonkin verran perutaan sitä aikaisempaa suunnitelmaa, jossa tarkoitus oli vain tehdä pistemäisiä säästöjä sosiaalihuollon palveluihin, mutta asiakirjassa kerrotaan, että 100 miljoonan euron leikkaus aiotaan tehdä sosiaalihuoltolain 11 ja 14 §:ien tarkastelulla ja uudistamisella. Tavoitteena on joustavuus ja asiakaslähtöisyys, mutta todellisuus taitaa lopulta olla jotain aivan muuta.

Nykyisin sosiaalihuoltolain 14 §:ssä luetellaan muun muassa seuraavia palveluita: sosiaalityö, sosiaaliohjaus, sosiaalinen kuntoutus, perhetyö, lapsiperheen kotipalvelu, tukipalvelut, kotihoito, asumispalvelut, ympärivuorokautinen palveluasuminen, päihde- ja riippuvuuspalvelut, mielenterveyspalvelut, omaishoitajien vapaat ja oppilashuollon kuraattoripalvelut ja niin edelleen. Näitä palveluita on tuossa pykälässä noin 40, ja jatkossa hallituksen on tarkoitus tarkentaa näitä noin kymmeneen isompaan palvelukokonaisuuteen. Suomeksi tämä tarkoittaa, että sosiaalihuoltolaista voitaisiin poistaa esimerkiksi perheen kotipalvelua koskeva järjestämisvelvollisuus ja siirtää muita palveluita yleisemmän otsikon ”lapsiperhepalvelut” alle, ja samalla hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan 100 miljoonalla eurolla.

Hallitus siis voi sanoa, että se ei poista mitään tiettyä palvelua, mutta leikkaa silti alueiden rahoitusta. Käytännön leikkauspäätökset saadaan ja joudutaan tekemään hyvinvointialueilla. Joka tapauksessa lopputuloksena on vähemmän rahoitusta ja vähemmän sosiaalihuollon palveluita.

Esillä on ollut myös vaihtoehto, että lastensuojelussa vähennettäisiin yöaikaista henkilökuntaa. Kyselytunnin aikana sain tähän liittyen viestin lastensuojelun arjesta. Jo nykyisin osassa lastensuojeluyksiköitä joudutaan käyttämään vartijoita, koska tilanne on öisin niin levoton, työntekijät ovat kovilla ja väkivalta lisääntyy. Kun lastensuojelun työntekijöitä vähennetään, joudutaan tilalle siis palkkaamaan jatkossa enemmän vartijoita. Melko kallista tämäkin.

Vaihtoehtoja tälle lyhytnäköiselle leikkauspolitiikalle on olemassa. Perheen ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus on kaksinkertaistunut 2000-luvulla ja on jo yli 17 000 lasta. Yhden lapsen vuosi perustason laitospaikalla maksaa yli 140 000 euroa, erityistason laitoksessa jopa 250 000 euroa. Lastensuojelun Keskusliiton mukaan ennalta ehkäisevät avopalvelut maksavat 40—60 prosenttia vähemmän kuin nämä kalliit ja inhimillisestikin rasakat korjaavat palvelut.

Suomi on erkaantunut lastensuojelussa muista Pohjoismaista. Esimerkiksi Norjassa perheen ulkopuoliset sijoitukset on saatu rajuun laskuun nimenomaan perheiden kotipalvelua ja muita ennaltaehkäiseviä perheiden tukia parantamalla, ei heikentämällä, kuten hallitus on nyt tämän asiakirjan mukaan tekemässä.

Viime kaudella säädimme lastensuojeluun 30 lapsen mitoituksen yhtä työntekijää kohden, mutta resurssit eivät vielä riitä ennaltaehkäisyyn. Esimerkiksi perheiden kotipalvelua saa useimmilla alueilla vain äärimmäisessä hädässä, mikä on aivan liian myöhään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Laitossijoitusten kustannukset 23 vuonna olivat 643 miljoonaa euroa eli puolet koko lastensuojelun 1,3 miljardin euron kustannuksista. Kääntämällä tämän kehityksen Norjan tavoin voisimme saada jopa satojen miljardien eurojen kestävät säästöt lastensuojelusta. Näillä nyt ehdotetuilla leikkauksilla lastensuojelun laitoshoidon tulee jatkamaan paisumistaan ja säästöä ei synny vaan kustannukset kasvavat.

Arvoisa puhemies! SDP lupasi ennen eduskuntavaaleja ja myös vaalien jälkeen, että koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja julkisista sote-palveluista ei leikata. Julkista taloutta on tasapainotettava kestävästi esimerkiksi lastensuojelun laatua parantamalla. Hyvinvointivaltio on meitä kaikkia varten. Heikentyvä hyvinvointivaltio on taloudellisesti ja inhimillisesti kestämaton Hallituksen leikkaukset ovat vieneet Suomen negatiiviseen kierteeseen, jonka oikaiseminen tulee viemään pitkän ajan. Mitä pikemmin se tapahtuu, sen parempi. Siksi toivon, että hallitus kaatuu tähän välikysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

22.56 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Sivistys on totta tosiaan pienen kansan turva. Tätä J.V. Snellmanin periaatetta noudattaen Suomi on menestynyt maailmassa korkealla osaamisellaan peruskouluista alkaen toiselle asteelle ja korkeakoulutukseen. Meidät tunnetaan maailmalla koulutuksen ja sivistyksen mallimaana.

Tuntuu, että hallitus tekee tällä hetkellä kaikkensa romuttaakseen sen, millä on rakennettu tämä Suomen menestystarina. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle on todellakin kohdistettu uusi 75 miljoonan euron leikkaus. Koulutuksen piti olla erityissuojeluksessa, niinhän hallitus lupasi. Nyt kuitenkin uhkana ovat perusopetuksen resurssien heikentyminen, ammatillisen koulutuksen romuttaminen tai korkeakoulutuksen rapautuminen, tai ehkäpä ne kaikki. Suomi on pitkään ollut tilanteessa, jossa oppimistulokset laskevat, itse asiassa ne ovat laskeneet koko 2000-luvun. Esimerkiksi heikkojen lukijoiden osuus on tuplaantunut vuosituhanen alun seitsemästä prosentista 14 prosenttiin. Koulutustaso uhkaa jäädä jälkeen kilpailijamaistamme. Meillä on aika pitkä matka sinne 50 prosentin korkeakoulutustasoon, joka meidän kansallinen tavoitteemme on. Silti hallitus aikoo leikata sieltä lisää. Kulttuurista on jo leikattu 17 miljoonaa euroa, ja myöskin se arvonsäilyksen korotus kiristää kulttuuritoimijoiden vaikeaa tilannetta entisestään.

Arvoisa puhemies! Sekä koulutuksesta että kulttuurista leikkaaminen olisi siis taloutemme kannalta tuhoisa vaihtoehto. Hallitus on kuitenkin vielä kohdistamassa niihin ne salaperäiset 75 miljoonaa euroa lisäleikkauksia ja piilottelee niitä vaalien alla, koska ei halua kertoa epäsuosituista päätöksistä ihmisille ennen vaaleja, koska se voisi vaikuttaa heidän äänestyspäätökseensä. Mutta kyllä kansalla on oikeus tietää, millaisilla arvoilla puolueet tekevät päätöksiä niin täällä eduskunnassa kuin kunnissa ja hyvinvointialueillakin. Vahva ja monipuolinen koulutus ja kulttuuri ovat se pohja, jolle Suomen menestys on rakennettu ja jolle se tullaan rakentamaan myös tulevaisuudessa. Ei pitäisi antaa lyhytnäköisen leikkauspolitiikan tuhota sitä kaikkein tärkeintä, mikä meidän suomalaisten tulevaisuuttakin vie parempaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Lapset ja nuoret ovat maamme tulevaisuus. Heidän hyvinvointiaan huolehtiminen ei ole vain moraalinen velvollisuutemme, vaan myös tulevaisuusinvestointi, jonka arvoa ei voida mitata pelkissä euroissa. Hallituksen leikkaukset koulutuksesta, nuorisotyöstä ja erityisesti lastensuojelusta ovat paljon puhuva arvovalinta. Se kertoo karua kieltä tämän hallituksen prioriteeteista. Julkistamassaan säästölistassa hallitus tote-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

aa, että lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjä kevennetään ja joustavoitetaan. Tällä tavalla apua tarvitsevilta lapsilta haetaan miljoonasäästöjä. Lastensuojelussa eletään jo nyt kädestä suuhun. Työntekijät uupuvat, ja yhä useampi lapsi joutuu odottamaan apua liian pitkään. Silti hallitus on päättänyt leikata juuri lastensuojelusta, leikata juuri sieltä, missä apua tarvitaan kaikkein kipeimmin. Meillä ei ole varaa siihen, että lastensuojelun työntekijät joutuvat kantamaan sietämättömän raskaita asiakasmääriä. Meillä ei ole varaa siihen, että lapsi, joka tarvitsee apua, putoaa läpi turvaverkkojen. Siihen ei ole varaa, ei taloudellisesti eikä varsinkaan inhimillisesti. Tämän lisäksi nuorten ympäriltä ohennetaan turvaverkkoja monin tavoin. Hallitus on leikannut jo koulutuksesta, nuorisotyöstä ja järjestöiltä — järjestöiltä itse asiassa lähtee noin 30 prosenttia tämän hallituskauden loppuun mennessä — ja matalan kynnyksen tukipalveluista on leikattu. Näillä leikkauksilla on ihan suora vaikutus lasten ja nuorten hyvinvointiin. Meillä ei olisi varaa antaa yhdenkään lapsen tai nuoren pudota. Me kaikki tiedämme, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa jopa miljoona euroa yhteiskunnalle sitten myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka syventää eriarvoisuutta. Se heikentää perheiden mahdollisuuksia saada tukea ja sysää vastuuta hyvinvoinnista takaisin heille, jotka jo valmiiksi kamppailevat monenlaisten ongelmien kanssa. Tämä on lyhytnäköistä, tämä on epäoikeudenmukaista, tämä on suorastaan vastuutonta politiikkaa. Tällaisen lyhytnäköisen politiikan seuraukset me maksamme myöhemmin moninkertaisesti niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Kaikkein kovimman laskun hallituksen kurjistavasta politiikasta maksavat kuitenkin maamme lapset ja nuoret, ja se maksetaan tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

23.02 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Otin mielestäni itselleni aika kunnianhimoisen tehtävän tässä yrittää viidessä minuutissa tulla aika suuresta yleiskuvasta aika konkreettiseen, jopa pieniinkin yksityiskohtiin, joista me viime aikoina olemme täällä keskustelleet.

No, mikä on tämän iso kuva? Sehän on se, että meillä on tuossa tämän vuoden talousarviossa 26,2 miljardia euroa hyvinvointialueiden valtion rahoitusta. Se ei ole hyvinvointialueiden budjettien kokonaisuus, joka on 30,7 miljardia euroa, siis neljä ja puoli miljardia enemmän, joka tulee siitä, että tähän valtion suureen rahoitukseen lisätään toimintatuotot, joita ovat asiakasmaksut ja palvelumyynti, noin viisi miljardia euroa, ja sitten siitä vähennetään tälle vuodelle oletettu valtakunnallinen alijäämä, 300 miljoonaa, sekä rahoituskulut, 200 miljoonaa, siis tuottojen ja kulujen suhde. Siitä seuraa tämä 30,7 miljardia euroa eli noin 5 400 euroa asukasta kohti.

No, nyt hallitus on minun mielestäni ottanut itselleen mahdottoman tehtävän, kun yrittää yksilöiden hyvin tarkasti määritellä yksittäisiä tehtäviä, jotka sitten poistetaan hyvinvointialueiden velvoitteista, ja siitä sitten saadaan tiettyjä muutoksia tähän kokonaisuuteen. Otetaan nyt esimerkiksi se kaikkein pienin: Se oli tämä kaksi ja puoli miljoonaa euroa siitä, että ajokorttitarkastuksia ei enää suoriteta hyvinvointialueiden terveyskeskuksissa. Aluksihan vielä valtion budjetissa esitettiin tälle vuodelle viiden miljoonan vähennystä, mutta kun sitten hallituksellekin ilmeni, että näistä on myös tuloja noin kahden ja puolen miljoonan euron edestä, niin se jäi nettovaikutukseltaan kahteen ja puoleen miljoonaan. Ja juuri sen summan me täällä ensimmäisessä lisätalousarviossa tälle vuodelle pari viikkoa sitten vähensimme sieltä hyvinvointialueiden valtavasta kokonaisuudesta. Totesin silloin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

että yksi kymmenestuhannesosa, siis kaksi ja puoli miljoonaa, vähennettiin 26 miljardista, niin että tähän ei käytännössä oikeasti ole mikään toimiva malli.

Niin kuin siinä sairaaloiden päivystyksiä koskevassa laissa silloin viime vuoden lopulla ilmeni, niin eihän tätä vähennystä tehdä suinkaan niille hyvinvointialueille, joiden alueella esimerkiksi sijaitsi joku sairaala, jonka päivystys päätettiin supistaa tai peräti sulkea, vaan tämä tehdään laskennallisesti kaikille hyvinvointialueille. Otin tähän esimerkin, että mitä tarkoittaa se, kun leikataan 30 miljoonaa euroa hyvinvointialueilta: silloin leikataan Pirhas-ta, Pirkanmaan hyvinvointialueelta, 2,85 miljoonaa, Keski-Suomelta 1,47 miljoonaa ja Kainuulta 450 000 euroa, koska tämä on se osuus, mikä saadaan siitä 30 miljoonasta niiden hyvinvointialueiden valtion kokonaisrahoituksen puitteissa.

No, nyt sitten se mahdoton tehtävä, jonka ministeri Juusokin totesi mahdottomaksi, on se, että kun hallitus oli vuosi sitten päättänyt mitä todennäköisimmin ei-asiantuntevien ta-hojen valmistelusta, että sadan miljoonan euron edestä tehdään vielä leikkauksia hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen supistamalla sosiaalihuollon palveluvalikoimaa ja 70 miljoonalla supistamalla erikoissairaanhoidon palveluvalikoimaa, niin siellä so-siaali- ja terveysministeriössä virkamiehet olivat todenneet, että tätä ei yksinkertaisesti pystytä tekemään tällä tavalla tehtäviä tarkasti määritellen varsinkaan sen palveluvalikoim-an kautta. Niinpä nyt sitten näissä viime viikkojen varsin tapahtumarikkaissa päivien ta-pahtumissa on tapahtunut niin, että se 70 miljoonaa erikoissairaanhoidosta päätettiin jättää tekemättä — ymmärrän hyvin, koska jo se 30 miljoonan leikkaus sieltä päivystyksistä he-rätti ihan valtaisan suuttumuksen tässä maassa — mutta niinpä sitten siirrettiin tämä koko 170 miljoonaa sinne sosiaalihuollon puolelle, niin että sata miljoonaa vielä joskus tulevai-suudessa, kuten pääministeri tänään sanoi, että asiaan palataan syksyllä 26, ja 70 miljoonalle yritettiin keksiä sitten sisällöllisiä määritelmiä, niin kuin esimerkiksi tämä ikääntymisen vaikutus vammaispalveluun ja eräitä muita asioita. Tähän on yksinkertaisesti niin kuin menetelmänä mahdoton, jota hallitus tässä nyt yrittää toteuttaa, [Puhemies koputtaa] ja siitä sitten on ollut näitä viime päivien seurauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

23.07 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ei voi muuta todeta kuin että kyllä tässä on aikamoinen sotku saatu aikaan. [Vasemmalta: Kyllä!] Jos ihan käy vain tämän viimeisen viikon tapahtumia lävitse, niin tulee kyllä siihenkin johtopäätökseen, että nostan hattua sil-le käsikirjoittajalle, kuka nämä juonenkäänteet on pystynyt keksimään. [Eduskunnasta: Ja pöytäkirjaa pitävälle!] — Ja pöytäkirjaa pitävälle totta kai myös iso kiitos. — Mutta häntä, kuka on tämän hallituksen päässä kyennyt käsikirjoittamaan, onnittelen kyllä tästä saavu-tuksesta, koska hänellä on pakko olla kyllä lahjoja ihan vaikkapa kaunokirjallisuudenkin puolella.

Kun muistelemme, niin viime viikon torstaina kaikkien niiden viikkojen jälkeen hallitus vihdoon suostui kertomaan, mistä se nämä 170 miljoonan euron lisäleikkaukset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ottaa, ja niin kuin tiedämme, siellä 66 miljoonaa ja rapiat päälle oli jollakin lailla kerrottu, mistä kokonaisuuksista otetaan — suurimmathan olivat todella kotihoitoon tapahtuva säästö ja vammaispalveluihin tapahtuva säästö, siellä oli myös kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä säästöjä ja niin edelleen, ja näistä koostui tästä 177 miljoonasta tämä reilu 66 miljoonaa. Mutta sitten edelleen viime viikon torstaina tämä sadan miljoonan euron säästö sosiaalipalveluiden puolelle jäi edelleen mysteeriksi. Se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

edelleen todella haluttiin hallituksen toimesta piilottaa, jotta siitä ei laajempaa keskustelua käytäisi. Jo tuolloin viikko sittenhän kyseltiin tämän sadan miljoonan perään, että mistäs kaikesta tämä koostuu, ja sitä keskusteluahan on tässä sitten viikon mittaan käytykin. Aikaisemmin pääministerin viesti ja muunkin hallituksen viesti oli hyvin vahvasti se, että ei ole mitään valmistelua tämän sadan miljoonan euron kohdentamisen osalta, ja tämä oli todella viesti aina eiliseen saakka, kun tämä välikysymyskeskustelu alkoi, ja sitten ministeri Juuso pudotti todella tämän suurimman uutisen tällä viikolla, että onkin olemassa joku virkaesitys siitä, miten tämä sadan miljoonan euron lisäsopeutus sosiaalipalveluihin ollaan tekemässä.

Kun tästä eilinen täällä keskusteltiin ja vaadittiin pääministeriltä selitystä, että kumpaa tässä on uskominen, häntä vai ministeri Juusoa, niin sitten tämän päivän aikana koittivat jälleen uudet juonenkänteet. Tänään sitten, jos olen ymmärtänyt oikein, tiedotusvälineetkin ovat pyrkineet saamaan näitä virkaesityksiä tietopyynnöillä sosiaali- ja terveysministeriöstä, josta on kielletty, että näitä ei luovuteta ja että nämä ovat salaisia, mutta sitten joku oli näköjään tuolla eduskunnan viidennen kerroksen ryhmähuoneiden käytävällä tajunnut kysyä tätä vastuuministeri Juusolta, ja kappas, hänen käsilaukustaan sitten löytyikin yksi osa tätä virkaesitystä, josta hän oli siis jo eilen täällä eduskunnan täysistunnossa kertonut. Tämän pohjaltahan sitten tarina jatkui siten, että kyselytunnilla jo näitä papereita alettiin edustajille jakamaan, mutta käsittääkseni vieläkään ei sitten siitä enemmän julkiseksi, ja sittemmin olemme myös saaneet kuulla, että tiedotusvälineet ovat nämä saaneet käsiinsä.

Kun tämä todella on nyt näin sekavaa, niin vähintä, mitä hallitus voisi tässä tehdä, jotta se edes osittain vastaisi siihen lupaukseen, jonka pääministeri tässä salissa 27. helmikuuta kyselytunnilla antoi siitä, että hallitus julkaisee kaikki nämä säästöt hyvissä ajoin ennen vaaleja, on se, että hallitus julkaisee nyt kaikki ne dokumentit, jotka liittyvät tähän sosiaalipalveluihin tulevaan sadan miljoonan säästöön. Jos ministerin käsilaukusta on jo yksi paperi löytynyt, niin luulisi, että ne loputkin paperit voitaisiin saada päivänvaloon, ja tältä osin sitten pääministerikin pitäisi omat kasvonsa ja vastaisi siihen omaan lupaukseensa, että kaikki nämä säästöt tullaan julkaisemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

23.13 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edustaja Räsänen tuossa äsken kuvasi tätä näytelmää ja aivan kuten itsekin aikaisemmassa puheenvuorossani korostin, eduskuntaa on tässä näitten kahden päivän aikana todellakin halvennettu. Pääministeri on esittänyt eduskunnan edessä lupauksen, jota hän ei ole kyennyt tai halunnut pitää tilanteessa, jossa on selvää, että eduskunnalle täytyy puhua totta. Tämä ylenkatse eduskuntaa kohtaan vain korostui siinä, että kun ministeri Juusolta on pyydetty eduskunnalle näitä milloin valmisteluasiakirjoja, milloin virkapohjia, milloin mitäkin muistioita, niin hän ojentee niitä tuolta ministeriaitiosta sen sijaan, että hallitus noudattaisi sitä selkeää protokollaa, joka eduskunnalle annettavassa dokumentaatioissa on noudatettavana ja joka eduskunnan tiedonsaantioikeutta aidosti kunnioittaa. Tällainen toiminta osoittaa hallitukselta erittäin alentuvaa suhdetta korkeimman valtiovallan käyttäjän suhteen.

Ehkä samaa ylimielisyyttä osoittaa se, että hallituspuolueet toistamistaan toistavat sitä, että oppositiolla ei ole halua vastuulliseen valtiontalouden hoitoon, ja on kysely, onko oikeasti haluja sopeuttaa taloutta tarvittavalla tavalla. No, vastakysymys ja oikeastaan vielä aiheellisempi vastakysymys on se, onko hallituksella aidosti halua aitoon sopeutukseen. Ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

ten olen jo aiemmin todennut, Valtiontalouden tarkastusvirasto on paljastanut hallituksen sopeutusbluffin niin, että täällä moneen kertaan toivotetun yhdeksän miljardin euron sopeutuksen sijaan tämä korkein tilintarkastaja on todennut, että 4,4 miljardia voitaisiin tätä sopeutusta saada kasaan. Tämä tarkoittaa, arvoisa hallitus ja hallituksen edustajat, että puolet puuttuu tästä teidän yhtälöstänne. Tämä on ihan sama kuin minä vakuuttaisin pankille, että minulla on 100 000 euroa tilillä, ja kun he tarkistaisivat, että ei olekaan kuin 50 000 euroa, niin voi olla, että asuntolaina jäisi saamatta. Voisi olla, että ei olisi luottoa. No, aito kysymys on silloin, miksi hallituksella olisi luottoa niin ulkomaisten luotottajien kuin kotimaisten investoreidenkaan keskuudessa.

Miksi tähän surkeaan tilanteeseen ollaan päädytty? Sen vuoksi, että useimmat hallituksen oletamat melko höttöisetkin ikään kuin sopeutussaannot ovat jääneet piippuun. Näistä tietysti merkittävimpänä on se työllisyyden paranemisesta saatavaksi aiottu kahden miljardin euron hyöty. Miksi tähän ei päädytty? Miksi hallitus ei tässä lohduttomassa tilanteessa, jossa se on aiheuttanut kaudellaan sata uutta työtöntä joka päivä, kysy neuvoa tai tarjoa sitä kuuluisaa kahvikuppia edelliselle hallitukselle, joka jätti sille perinnöksi ennätystyöllisyyden, Suomen mittaushistorian korkeimman työllisyyden, ministeri Haataisen jäljiltä? Sen sijaan säätitään edellisen hallituksen toimia ja vedotaan suhdanteisiin. Edustaja Bergbom hyvin värisävällä äänellä tuossa aikaisemmassa pöytäkirjan kohdassa vetosi siihen, että suhdanteille ei kerta kaikkiaan mahda mitään. Poliitiikan ja talouspolitiikan tärkein tehtävä on toimia suhdanteita vastaan. Toisin sanoen niissä mahdottomissa olosuhteissa, joissa oli maailmanlaajuinen pandemia ja siitä Suomessa aiheutuneet poikkeusolosuhteet, jotka painivat kiinni useita elinkeinoja, joissa pelkäsimme jättiläistyöttömyyttä ja joissa pelkäsimme konkurssiaaltoa, lopputulos olikin ennätystyöllisyys. Teidän pitäisi hallituksena edes yrittää samaa tämän teidän ideologianne sijaan.

Johtopäätös ja lopputulos on se, että syntyy kurjistumisen kierre, jossa lisääntyvät konkurssit aiheuttavat lisääntyvää työttömyyttä ja lisääntyvä työttömyys aiheuttaa sen pelon, että kukaan ei uskalla ostaa jääkaappia saatikka asuntoa, [Puhemies koputtaa] mikä johtaa kysynnän supistumiseen, mikä johtaa konkurssiin, mikä johtaa työttömyyteen. Tämä kierre [Puhemies koputtaa] aiheuttaa sen, että teille ei jää muuta vaihtoehtoa kuin leikata niiltä, jotka eivät voi puolustautua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

23.19 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Sitä en voi ymmärtää, että kun tehdään säästöjä ja leikkauksia, niin ei voida sitten kunnolla sanoa, että ne ovat säästöjä ja leikkauksia — ei niin, että se on palveluiden parantamista ja järkevöittämistä. Sitähän nyt normaalit päättäjät ja viranhaltijat tekevät normalityössään. Sitten kun vaikeita päätöksiä tehdään, niin kannetaan niistä vastuu selkä suorana, mutta niin kuin tässä Räsänen hyvin kuvasi, tämä on ollut aikamoista sekoilua nyt nämä viime päivät, ja erityisesti nyt on pääministeri lähtenytkin sitä mukaa, kun näitä puheenjohtajattenttejä on televisiosta tullut, peruuttelemaan ja katsomaan, että ei, kyllä tämä nyt on välttämätöntä, teknologia tulee ja korjaa. No niin, teknologia tulee ja korjaa, mutta tässä samalla sitten tehdään sellaisia säästöjä, joista jää aivan varmasti kovin, kovin syvät arvet.

Mitä hallitus on nyt kahden vuoden aikana saanut aikaan sotessa? No, hallitus ei ole vielä tehnyt ohjelmassaan lupaamaansa omaishoidon kokonaisuudistusta puoliväliriiheen mennessä. Siitäkin täällä on kovasti puhuttu, mutta ei ole kuulunut. Kevään lainsäädäntö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

suunnitelmassa sitä ei vielä näkynyt. En tiedä, onko hallituspuolueiden edustajilla parempaa tietoa, mutta tältäkin osin hallitus petti lupauksensa.

Hyvinvointialueiden rahoitusleikkauksia on tehty, niin kuin tiedetään. Rahoitustahan on leikattu yhteensä noin kaksi miljardia euroa. Asiakasmaksujen enimmäismääriin tuli raju korotus tämän vuoden alusta. Korotus oli useissa asiakasmaksuissa jopa 45 prosenttia. Jos ajatellaan, että hallitus ei halua missään nimessä kiristää suurituloisten verotusta mutta samaan aikaan sitten pienimmän eläkkeen saajalta, joka saa sen 783,41 euroa kuukaudessa, lääkärissä käynnin hintaa nostetaan 22,5 prosenttia ja erikoissairaanhoidokäyntiä 45 prosenttia, niin onko tämä oikein?

Tässä hallitus nyt imuroi samalla näitä asiakasmaksujen korotuksia vastaavan summan rahaa pois hyvinvointialueiden rahoituksesta. Ja kun näillä asiakasmaksuilla on vuositainen maksukatto, niin hyvinvointialue ei välttämättä saa kerättyä leikkausta vastaavaa summaa kasaan, vaikka se olisi päättänyt korottaa kaikkia maksuja asetuksen sallimalle tasolle.

Arvoisa puhemies! Mehän tiedämme, että sairaaloiden yöpävyyksien kiinni laittamisia ja toiminnan merkittävää supistamista on tehty nyt lainsäädännöllä: Oulaskangas, Iisalmi, Varkaus, Salo, Savonlinna ja Kemi. Pirkanmaan hyvinvointialue joutui jo aiemmin lakkauttamaan Valkeakosken yöaikaisen päivystyksen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Raahen yöaikaisen päivystyksen ja Keski-Suomen hyvinvointialue Jämsän yöaikaisen päivystyksen saadakseen aikaan lisää säästöjä.

Tässä on myös tapahtunut sote-ohjauksen siirto valtiovarainministeriölle sosiaali- ja terveysministeriöltä. Taloudellinen ohjaus on korostunut, ja tämä sisällöllinen ohjaus on kyllä heikentynyt. Alijäämämenettelyyn ja hyvinvointialueiden pakkoliitoksiin joutumisen kynnyksen madaltaminen on ollut esillä, ja jatkossa yhdestäkin lisärahaopyynnöstä hyvinvointialue joutuu pulaan.

Sen lisäksi yksityislääkärikäyntien Kela-korvauksiahan on nyt kasvatettu merkittävästi, kun on leikattu samaan aikaan hyvinvointialueilta. Lääkäriliiton mukaanhan Kela-korvausten nosto kiihdyttää hyvinvointialueiden lääkäripulaa. Ensimmäiset Kela-korvausten korotusrahat sujahtivat suoraan yksityisten lääkärijätien taskuihin, kun ne korottivat Kelan tutkijoiden arvioiden mukaan hintojaan kaksinkertaisesti inflaatioon verrattuna alkuvuodesta 2024. Kelan viime syyskuussa julkistamien tietojen mukaan yksityislääkärikäynnit kasvoivat viime vuonna alkuvuoden aikana vain kaksi prosenttia, kun kustannukset näistä käynneistä kasvoivat vuoden takaiseen verrattuna kolminkertaiseksi. Korvauksia saivat erityisesti suurituloiset aikuiset ja lapset, joilla... No, todennäköisesti heillä on vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus.

Eli paljon on tehty, ja jonkun maksettavaksi tämä jää. Aina tässä miettii sitten, että kun vaalit tulevat, niin kuka sitten hyötyy eniten, kuka saa ja kenelle annetaan. Ja vähän nyt näyttää siltä, että niiltä, joilla menee jo valmiiksi heikoiten, nyt sitten viedään loputkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

23.24 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sekä edustaja Ovaskalle että edustaja Marttilalle, ketkä nyt molemmat ottivat tämän Lääkäriliiton kritiikin esille: Oletteko te päättäneet, kumman osan te siitä kritiikistä otatte? Nimenomaan sen, että Lääkäriliitto pelkää, että lääkärit valuvat sinne yksityiselle, vai sen, minkä he sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

nä samassa lausunnossaan sanoivat, että tämä ei ole tarpeeksi houkutteleva ammatinharjoittajille tämän taksan takia? Se oli hyvin erikoinen ulostulo Lääkäriliitolta. Kannattaa lukea se kokonaan. Se on tietyllä tavalla itsensä kanssa ristiriidassa. Se on ihan totta, että he kehottivat lääkäreitä olemaan hoitamatta potilaita, mikä on minun mielestäni ihan käsittämätöntä ammattiyhdistysliikkeelle. Tietyllä tavalla kannattaa se koko ulostulo katsoa läpi, jos haluaa siihen viitata. Se on mielenkiintoinen lausunto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Ovaska, ja sitten palaamme listalle.

23.24 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Teidän kannattaa nyt siellä lääkäreiden kesken käydä nämä ja katsoa, mitä mieltä näistä ollaan. Tämä on nyt vähän sama kuin se yli 65-vuotiaille tehtävä korvaus mennä yksityiselle edullisemmalla, niin nyt sitäkin Lääkäriliitto on arvostellut kovin sanoin. Kenttä on siellä hajanainen. No, meidän tehtävämme on sitten poliittikkoina vetää ne johtopäätökset ja katsoa, mitä nämä liitot sanovat, mutta toivon, että heiltä löytyisi yhtenäinen viesti, kun nythän sitä ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

23.25 **Piritta Rantanen sd:** Herra puhemies! Äskettäin keskustelimme tästä blogista, joka on täällä THL:n sivuilla, ja en malta minäkään olla kommentoimatta sitä, kun sain edustaja Väyryseltä linkin sinne. Erittäin mielenkiintoinen blogi kyllä onkin. Täällähän on nimenomaan tehty kaksi tällaista esimerkkiä lähihoitajan työvuorosta, ja jos tätä tarkemmin katselee, niin täällä on esimerkiksi aamuvuorossa yhdeksän käyntiä ja siirtymissä paikasta toiseen on mennyt minuutista 15 minuuttiin ja näitten siirtymien välillä on kuutta minuuttia ja seitsemää minuuttia.

Mutta jos keskitytään siihen, minkälaisia toimenpiteitä hoitajat sitten ovat näillä asiakaskäynneillä tehneet, niin täällähän on esimerkiksi lääkehoitoa, kirjaaminen siitä, sekä asiakkaan ohjaaminen ja avustaminen. Seuraavalla käynnillä ruokailussa avustaminen, lääkehoito ja kirjaaminen, ruokailussa avustaminen, sairaanhoidollisia toimenpiteitä, lääkehoito ja kirjaaminen, pukeutumisessa ja ruokailussa avustaminen, kirjaaminen. Seuraavalla suihku ja pukeutumisessa avustaminen, ruokailussa avustaminen, lääkehoito, taas pukeutumisessa ja ruokailussa avustaminen, sairaanhoidollisia toimenpiteitä ja kirjaaminen. Sitten on ollut ruokatunti, jossa on myös kirjattu ja tehty toimistotöitä, mutta seuraavalla asiakaskäynnillä ruokailussa avustaminen, lääkehoito, kirjaaminen, asiakkaan ohjaaminen, hygieniassa ja ruokailussa avustaminen. Nämä toistuvat kaikissa näissä käynneissä, ja jos nyt ajattelen taas tätä teknologista hyödyntämistä näissä, niin kyllä, kirjaamisessa se onnistuu, mutta näissäkin kirjaaminen on tehty jokaisen asiakaskäynnin jälkeen tai siellä asiakaskäynnillä, ei niin, että olisi erikseen siirrytty johonkin muualle tekemään tai päivän päätteeksi nämä olisi kirjattu, vaan on käytetty jotain teknistä laitetta, jolla kirjaamiset on voitu siellä tehdä. Mutta on hyvin vaikea ymmärtää, mitkä näistä käynneistä ovat sellaisia, että näitä voitaisiin tehdä jonkin digilaitteen tai jonkun uuden teknologisen innovaation kautta. Kuinka siinä hygieniassa ja ruokailussa avustaminen mahtaa onnistua sen videoyhteyden kautta? Näissä esimerkeissä ei ollut yhtään ainoata sellaista käyntiä, jossa olisi ollut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

esimerkiksi vain lääkehoito, vaan näissä oli kaikissa sellaisia toimenpiteitä, jotka vaativat fyysistä kontaktia niin sen hoitajan kuin asiakkaan välille.

Tämä on juuri se koko pointti tässä asiassa, että kyllä, mekin uskomme siihen, että teknologisilla ratkaisuilla voidaan tehdä paljon asioita, mutta on kyllä hyvin vaikea ymmärtää, kuinka sitä fyysistä kontaktia, fyysistä avustamista voisi muulla tavoin suorittaa — senkin vuoksi, että tänäänkin pääministeri kyselytunnilla sanoi, niin kuin täällä on keskustelussakin käynyt monta kertaa jo esiin, että meillä on tulossa lisää niitä vanhuksia, jotka sitä kotihoitoa tarvitsevat. Meillä on jo nyt satojatuhansia ikäihmisiä, jotka eivät pysty käyttämään digilaitteita, mutta nyt hallitus haluaa ohjata nimenomaan tähän suuntaan. Kun meillä on nimenomaan se palvelun tarve, joka kasvaa, ja silti tehdään päätös siitä, että halutaan näistä palveluista leikata, niin tämä logiikka ei vain tällaiselle sosiaalidemokraattiselle kansanedustajalle oikeinkaan hyvin avaudu.

Sitten kun otetaan vielä huomioon se seikka, että nämä eivät ole ainoita leikkauksia, mitkä ovat nyt esillä, vaan Orpon hallitus on jo leikannut aikaisemmin ympärivuorokautisesta hoivasta 45 miljoonaa ja samalla vähentänyt henkilöstömäärää, nimenomaan niin, että hallitus on laskenut henkilöstön minimimitoitusta tähän 0,6:een, niin kyllähän se tuntuu erikoiselta. Tai me olemme kuulleet niistä esimerkkitapauksista, että kun se kotihoito ei enää ole ollutkaan riittävää vaan on pitänyt päästä vaikka palveluasumisen piiriin, ja se jono onkin sinne niin pitkä, että ei tahdo millään edes selvitä siihen asti, että pääsisi sinne jatkohoitoon, niin siltikin tehdään semmoinen arvovalinta, että juuri näistä palveluista halutaan leikata.

Ehkä kaikkein ikävintä tässä kokonaisuudessa on nimenomaan se, että hallitus haluaa pimittää kansalaisilta ja alueilta ne leikkaussuunnitelmansa, joita se vielä aikoo tehdä lisää tänne sosiaalihuoltoon. Ja niin kuin täällä on monta kertaa jo tänäänkin kysytty, [Puhemies koputtaa] eiköhän se olisi viisaampaa, että pääministeri nyt vain kertoisi, kuinka ne aiotaan toteuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.31 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen kerran, kun kuuntelin näitä tarinoita siitä, miten teknologia ei vanhustenhoivaan sovi: huomioidaan, että vanhukset ovat yksilöitä.

Täällä mainittiin Pirkanmaan alueesta, ja voisin lukea täältä Pirkanmaan hyvinvointialueen sivuilta artikkelista 30.10.2023: ”Lääkeautomaatti tukee ikääntyvän ihmisen itenäisyyttä. Ikäihminen voi elää elämänsä omien rutiiniensa mukaan ilman, että täytyy odottaa hoitajan lääkkeenantoon liittyvää käyntiä.” Sitten tulee suora lainaus: ” — Kesällä tämä tuli, olisiko ollut kesäkuun puoltaväliä. Ensimmäisen vähän vierastin sitä. En tykännyt, koska olin itse tottunut laittamaan lääkkeeni. Nyt en luopuisi siitä enää mistään hinnasta, enkä tästä videopuhelimesta ollenkaan, Kotinäre hymyilee ja katsoo etäkäyntilaitetta vierellään.” [Tytti Tuppurainen, Piritta Rantanen ja Aki Lindén pyytävät vastauspuheenvuoroa]

Ihmiset ja ikäihmiset ovat erilaisia ja heidän tarpeensa ovat erilaisia, [Puhemies koputtaa] ja kun nämä tekniset ratkaisut suunnataan oikein, ne palvelevat kyllä hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

23.32 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Juuri näin. Näinhän se juuri menee, että niille, joille se käy, se on erinomaista. Mutta niin kuin tästä kuuluisasta blogista luin, yksikään näistä kotihoitajan tekemistä käynneistä ei ollut liittynyt pelkästään lääkehoitoon, vaan joka ikiseen niistä oli liittynyt jotakin fyysistä toimenpidettä: ruokailussa avustamista, hygieniasta huolehtimista, sairaanhoitajan palveluita. [Ville Väyrynen ja Oskari Valtola pyytävät vastauspuheenvuoroa] Minä en voi ymmärtää, mitkä ovat ne teknologiset ratkaisut, joilla me pystymme ihmistä näissä asioissa auttamaan. On erittäin hyvä, että me pystymme auttamaan niitä ihmisiä, joille riittää vaikka vain tämä lääkehoito, mutta nehan eivät ole tässä. Ei meillä ole enää sellaisia kotihoidon käynnejä, joissa riittäisi pelkästään lääkehoidon jakaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.33 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Säännöllisen kotihoidon piirissä on lähes 200 000 ikäihmistä. [Aki Lindén: 118 000 säännöllisen piirissä!] — No, kuitenkin iso määrä, tarkistan tuon vielä. — Siellä on monen eri tasoista. Niin kuin tämäkin ikäihminen tässä jutussa kertoo, hän tarvitsee vain lääkkeidenottoapua, ja se on esimerkiksi semmoinen, joka voidaan teknologialla hoitaa. [Piritta Rantasen välihuuto] Samassa artikkelissa Pirha on asettanut tavoitteekseen, että lääkeautomaattien kattavuutta nostetaan 14 prosentista 20 prosenttiin. Eli tämmöisiä. Ei tässä nyt väitellä siitä, voidaanko hoitokäyntejä hoitaa täysin teknologialla. Ei tietenkään, mutta teknologia pystyy auttamaan ja vähentämään käyntien tarvetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén, ja sitten palaamme listalle. — Olkaa hyvä, edustaja Lindén.

23.34 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aika talousorientoitunut. Minä ymmärtäisin tämän keskustelun, jos me puhuisimme siitä, että kun vanhusten lukumäärä lisääntyy aika vauhdikkaastikin, niin kuin esimerkiksi edustaja Väyrynen tänään kertoi — itselläni oli samanlaisia lukuja käytössäni tässä — niin me siitä tekisimme sen johtopäätöksen, että jos meillä esimerkiksi viidellä prosentilla vuosittain kasvaisi henkilökunnan tarve, niin käyttämällä teknologiaa se kasvaakin vain neljällä prosentilla. [Ville Väyrynen pyytää vastauspuheenvuoroa] Silloinhan se on eri asia.

Nyt minä en oikeasti aika lailla talouden kautta ajattelevana ihmisenä saa millään tavalla päähäni sitä, että me voimme esimerkiksi vuoden 26 talousarvioon merkitä miinus 16 miljoonaa euroa teknologian käytöstä kotihoidossa eli siis vähentää reaalisesti käytössä olevaa rahaa. Se teknologiaan investointi maksaa jotain, ja sitten tämä nettomiinus 16 täytyy saada sillä aikaiseksi, että vielä enemmän kuin se 16 vähennetään [Puhemies koputtaa] siitä henkilöstön tekemistä työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Tämä kiinnostava keskustelu ei tainnut tulla vielä aivan valmiiksi. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Väyrynen, olkaa hyvä. [Naurua — Aki Lindén: Tämä on kiinnostavaa, kiitoksia!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

23.35 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Suuri kiitos tästä, arvoisa puhemies! Oikeastaan edustaja Rantaselle: Teille ei ehkä ihan auennut nyt se pointti, mitä minä yritin tuolta pöntöstä sanoa tämän blogin kautta. Tämä pointti oli juuri tämä, että pelkästään ei tehdä teknologisilla ratkaisuilla, vaan minä yritin avata sitä, että jos meillä on kahdeksan tunnin työpäivä, mistä me onnistutaan käyttämään vain kolme tuntia siihen itse asiaan, niin ollaanko me silloin saatu järjestettyä se työ sillä lailla niin kuin se pitää järjestää. Täytyisikö niitten käyntien olla pidempiä, pitääkö niitä käyntejä järjestää eri tavalla, pitääkö meidän kokonaan organisoida se työ uudella tavalla? [Tytti Tuppurainen ja Piritta Rantanen pyytävät vastauspuheenvuoroa] Tuo ei kerro minulle sitä, että me käytettäisiin meidän resurssit kaikista parhaalla mahdollisella tavalla. Se oli se, mitä minä hain, nimenomaan sitä, että kaikki ratkaisut eivät ole teknologisia vaan ne löytyvät myös sieltä työn sisällöistä, mitä meidän pitää todella laajalti hakea koko meidän sote-sektorin sisällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä, ja sitten totisesti palaamme listalle.

23.36 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On erittäin arvostettavaa, että kokoomuksesta edustajat ovat paikalla käymässä tätä keskustelua, koska onhan tämä nyt mielenkiintoista. Ei SDP karsasta teknologiaa vanhusten kotipalveluissa. Se on hyvä renki, mutta se on huono isäntä. Teknologialla ei voi korvata ihmistä.

Mutta me kuulimme tänään, toisin kuin mitä tässä kokoomus yrittää todistaa, ministeri Juusolta, joka näistä kotipalveluista ministerinä vastaa, että nämä digisäästöt tosiasiaassa tarkoittavat sitä, että on vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on se ongelma, että se teknologia onkin itse asiassa kätkössä olevat saksat, joilla leikataan vanhusten kotipalveluita. Kyllä SDP toivoo, että me voimme hyödyntää modernia teknologiaa ikäihmisten palveluissa ihmisten parhaaksi inhimillisesti, mutta se ei voi samaan aikaan tarkoittaa leikkauksia, ja se on tämä koko keskustelun villakoiran ydin: vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on nyt tänään tunnustettu, ja me haluamme pääministeri Orpon myös paikalle kertomaan, onko se sama logiikka myös näissä muissa 100 miljoonan euron säästöissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten puhujalistalle. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

23.38 **Helena Marttila sd:** Arvoisa puhemies! On ilmiselvää, että aihe kirvoittaa monenmoisia näkökantoja ja keskustelua.

Vielä aivan aluksi vastaan tähän omaan Lääkäriliittoa koskevaan kommenttiini ja plus 65-vuotiaiden pilottikokeiluun, valinnanvapauskokeiluun. Oma huoleni liittyy ennen kaikkea siihen, miten hoidon jatkuvuus turvataan ja mikä tulee olemaan tämän kokeilun hintalappu, ja näinkö vain nämäkin leikkaukset maksatetaan sitten sillä. Mutta se on sitten sen ajan kysymys.

Kuitenkin vielä näistä kysymyksistä, jotka tänään ovat meillä käsittelyssä.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön virkakunta olisi kohdistanut säästöt enemmän erikoissairaanhoidon kuin sosiaalihuoltoon, siis enemmän vaikka erikoissairaanhoidon, mutta sehän toki osuisi hallituspuolueiden äänestäjiin. Perusteluna on julkisuudessa kerrottu, että sosiaalihuollossa on isompi riski, että tulee tilanteita, joissa kriteerit tiukentuisivat niin, että ihmisten tilanteista tulee kestävämpiä. Ei siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

ole mikään ihme, että pääministeri ei ole pystynyt pitämään lupaustaan ja kertomaan näistä säästöistä sen tarkemmin.

Ministeriön hiljattain teettämässä kyselyssä suomalaisilta kysyttiin, ketkä tulisi asettaa yhteiskunnassa etusijalle. Vastaukset ihmisiltä olivat yksiselitteisiä: lapset, vanhukset ja vammaiset. [Piritta Rantanen: Sama lista kuin hallituksella!] — Sama lista, kyllä.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset uskovat yhdenvertaisuuteen ja suomalaiseen hyvinvointivaltioon, joka pitää huolta heikoimmista. Kun Taloustutkimus kysyi kansalaisilta, mikä on tärkeintä sosiaali- ja terveystaloudessa, vastaus oli selvä: jokaisella on oikeus saada hoitoa ja huolenpitoa taustastaan riippumatta. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta katsoo, että yhteiskunnan on autettava heitä, jotka eivät kykene huolehtimaan itsestään. Yhdeksän kymmenestä sanoo näin. Kansalaisilta kysyttiin myös, että jos mielestäsi jotkut ihmisryhmät voidaan asettaa etusijalle, niin mitkä: tämä kolmen kärki oli siis lapset, ikäihmiset ja vammaiset. Heidän jos jonkun tulee suomalaisten mielestä tulla ensin.

Mutta mitä tekee hallitus? Leikkaa vanhustenhoivasta, vammaispalveluista ja lastensuojelusta, heikentää juuri niiden ihmisten palveluja, jotka tarvitsevat eniten tukea. Tämä hallituksen linja on kylmäävä. Se kohdistaa säästöt niihin, jotka eivät voi puolustaa itseään: vanhuksiin, jotka ovat kotihoidossa mutta eivät saa riittävästi hoitoa, lapsiin, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa. Tämä ei ole hyvinvointivaltion arvojen mukaista eikä suomalaisten arvojen mukaista kertomani kyselyn mukaan.

Meidän olisi panostettava ennaltaehkäisyyn ja huolenpitoon, ei leikattava niistä. Jokainen euro, joka säästetään nyt kotihoidosta, vammaispalveluista ja lastensuojelusta, tulee maksamaan tulevaisuudessa moninkertaisesti. En usko millään, että suomalaiset hyväksyvät sitä, että heikommilta viedään, ja näin tämä kyselykin osoittaa.

Olen saanut viime päivinä paljon viestejä hoitoalan ammattilaisilta, jotka ovat hämmentyneinä kuunnelleet tätä keskustelua ja erityisesti ministeri Juusoa, joka on nyt useampaan otteeseen puhunut siitä, kuinka kotihoidossa olisi suorastaan vastentahtoisia asiakkaita. Esimerkiksi eilen ministeri totesi: ”Joku voi arvostaa sitä, että hänen luonaan ei juokse neljä kertaa päivässä aina eri hoitaja tekemässä jotain, vaan kunnioitettaisiin hänen yksityisyytään, ja hänkin saisi jonkun rauhan siellä.” Onhan tämä aivan irrallaan siitä todellisuudesta, jonka alan ammattilaiset tuntevat ja jonka moni tietää lähipiiristään, omien isovanhempiensa tai vanhempiensa tilanteesta. Kyllä useampi iäkäs toivoo ennemmin enemmän kotihoitoa tai ylipäätään myönteistä päätöstä kotihoidosta ja pääsyä palvelun piiriin.

Arvoisa puhemies! Arviolta 2 200 vanhusta odottaa kotihoidon varassa ympärivuorokautista hoitopaikkaa niin, että heille on todettu tarve ympärivuorokautiselle hoivalle. Entisenä sairaalasanitaalityöntekijänä tiedän, että liian moni on kotihoidossa aivan liian huonokuntoisena. Asiantuntijat ovat tuoneet esiin, että juuri kotihoito on se vanhuspalvelujen osa-alue, joka on täysin aliresursoitu, ja hoitajat joutuvat tekemään työtä suorastaan epäeettisissä olosuhteissa. Sydäntä särkee viestit siitä, miten hoitajat laittavat oven kiinni itku kurkussa, kun muistisairas vanhus jää yksin jälleen kotiinsa selviytymään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

23.43 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä välikysymyksessä on kysymys myös kulttuurista, ja Suomi on kulttuurimaa. Koko idea Suomesta, meidän isänmaastamme, itsenäisestä valtiosta, nojaa mitä suurimmassa määrin kulttuurikenttämme ponnisteluihin. On historiatonta, miten Orpon—Purran oikeistohallitus on nyt lähtenyt leikkaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

maan kulttuurista, kansakuntamme rakentajasta. Kulttuuri ei ole vain viihdettä tai luksusta. Se on identiteettiämme, sivistyksemme perusta ja tulevaisuutemme kivijalka.

Vuosi sitten hallitus päätti uusista leikkauksista, joista yksi suurimmista kohdistuu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle: 75 miljoonaa euroa koulutuksesta, kulttuurista, nuorisotyöstä ja liikunnasta. Päätöksestä on aikaa, mutta vielä tähänkään päivään mennessä ei ole selvää, mistä tarkalleen leikataan. Hallitus pimittää tämänkin tiedon, aivan kuten se on tehnyt aiemminkin. Se ei ole reilua politiikkaa. Se ei ole äänestäjän kannalta oikein.

Pääministeri Orpo lupasi helmikuun 27. päivä kyselytunnilla, että leikkaukset julkistetaan hyvissä ajoin ennen vaaleja. Tämä lupaus on petetty. On edelleen epäselvää, mihin hallitus aikoo kohdistaa nämä leikkauksensa. Onko hallitus leikkaamassa kenties perusopetuksesta, vaikka oppimistulokset ovat laskeneet hälyttävästi, vai viekö hallitus rahat ammatillisesta koulutuksesta, joka kärsii jo edellisestä hallituksen 120 miljoonan euron jättileikkauksesta?

Olenainen kysymys on myös se, onko hallitus kulttuurivihamielisyydessään valmiina kurjistamaan kulttuurikenttää entisestään. Tapasin viime viikolla Oulussa, kotikaupungissani, suuren joukon eri alojen pohjoissuomalaisia kulttuurintekijöitä. Orpon—Purran oikeistohallituksen kulttuurileikkaukset näkyvät nyt jo Oulun seudulla karvaalla tavalla. Leikkaukset iskevät erityisesti pieniin kulttuuritoimijoihin, joille jo muutaman prosentin rahoitusvaje voi tarkoittaa koko toiminnan loppumista. Ensi vuonna hallitus leikkaa kulttuurista 17,4 miljoonaa euroa. Se on pienillä resursseilla toimivalle kentälle valtava raha.

Miten kulttuuria voidaan kehittää, jos siltä viedään edellytykset elää ja hengittää? Orpon—Purran hallituksen kulttuuripoliittisessa selonteossa kyllä puhutaan kauniisti kulttuurin merkityksestä, mutta eiväthän nämä paperille painetut sanat riitä, jos samaan aikaan teot johtavat siihen, että jatkossa entistä harvempi saa nauttia kulttuurin tuomista elämyksistä.

Suomessa on tulossa hiljainen kesä. Moni alueellisesti arvokas ja rakastettu tapahtuma on vaikeuksissa. Osalla ei enää ole mahdollisuuksia jatkaa toimintaa. Viesti on tyrmistytävä myös Oulun seudulla. Joukko Oulun musiikki- ja taidealan keskeisiä ammattilaisia kirjoitti marraskuussa Kalevassa julkaistussa mielipidekirjoituksessaan, kuinka kulttuurileikkaukset ovat uhka koko maakunnan kulttuurielämälle. Esimerkiksi Oulun musiikkivideofestivaalit, Oulunsalo soi -kamarimusiikkifestivaalit, Oulun kansainvälinen lasten ja nuorten elokuvien festivaali ja Elojazzin toiminta ovat vaakalaudalla. Nämä tapahtumat ovat vaarassa kadota, kun Oulu valmistautuu ensi vuonna koettavaan Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoteen. Viisi alueellista tapahtumaa on nyt jo ilmoittanut, että niiden vuosikymmenien mittainen työ päättyy.

Oulussa kuulemani huoli ei ole pelkästään alueellinen. Koko Suomen kulttuuritarjonta on nyt uhattuna. Kulttuurileikkaukset eivät kohdistu vain suuriin instituutioihin, vaan niillä on suora vaikutus paikallisiin tapahtumiin ja taideharrastuksiin. Kesän kulttuuritapahtumat ovat monella paikkakunnalla vetovoimatekijä, jolla ei ole kilpailijaa. Tapahtumat tuovat kyliin ja kaupunkeihin arvokkaita matkailutuloja ja ilahduttavat asukkaiden arkea. Kulttuuri tekee hyvää niin ihmiselle kuin aluetaloudelle.

Hallituksen politiikalle on olemassa vaihtoehtoja. SDP:n vaihtoehdossa kulttuurista ei leikata. Me ymmärrämme, että kulttuuri ei ole pelkästään kuluerä budjetissa, vaan se on investointi yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvointiin, talouteen ja tulevaisuuteen. Taide ja kulttuuri tuovat ihmisille elämyksiä, antavat voimaa arkeen ja tarjoavat mahdollisuuksia har-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

rastustoimintaan. Samalla ne vauhdittavat elinkeinoelämää ja työllisyyttä. Jokainen kulttuuriin sijoitettu euro tuottaa yhteiskunnalle moninkertaisen hyödyn. Siksi kysynkin suoraan: miksi kulttuurista leikataan? Miksi hallitus ei suostu kertomaan, mitä kaikkia toimenpiteitä se aikoo ajaa alas? Onko tarkoitus antaa kulttuurikentän kuihtua hiljaa ja huomaamatta, vai onko tämä tietoinen valinta, arvovalinta, jossa hallitus ei näe taiteella ja kulttuurilla olevan itseisarvoa?

Me sosiaalidemokraatit uskomme, että sivistysvaltion mitta on siinä, miten se kohtelee ihmisiä, mutta myös se, miten se arvostaa kulttuuriaan. Tällä hetkellä hallitus on kulttuurille vain kylmä koura ja leikkaava veitsi. Me taistelemme sen puolesta, että suomalainen kulttuuri ei jää hallituksen ideologisten leikkausten alle. [Puhemies koputtaa] Vielä ei ole liian myöhäistä perua nämä päätökset. Vielä ei ole liian myöhäistä kuunnella kulttuurikentän hätähuutoa. Vielä ei ole liian myöhäistä tehdä oikeita ratkaisuja. [Puhemies koputtaa] — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

23.49 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Jatketaan tällä vanhusteemalla.

Äsken tuossa ihan tuoreeltaan — ihmiset katsovat tätä lähetystä — uskomattoman hyvän kirjoituksen lähetti yksi katsoja, ja hän sanoo näin, tämä on suoraan hänen tarinansa:

”Nyt on pakko kommentoida hallituksen aikeita rajata vammaispalveluita ikääntyneiltä. On totta, että ikääntyminen itsessään ei tee kenestäkään automaattisesti vammaista, mutta ikääntyminen ei tietävästi myöskään muuta yhtäkään vammaista ei-vammaiseksi. Heistä vain tulee ikääntyneitä vammaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että ne rajoitteet, joita heillä on ollut lapsina, nuorina, aikuisina, ne samat rajoitteet vaikuttavat yhä heidän arjessaan. Ainoa on erona, että siihen rinnalle tulee vielä ikääntymisen mahdollisesti aiheuttamat toimintakyvyn haasteet.

Tekisi mieli kysyä ministereiltä Orpo, Purra ja Juuso, että jos heillä itsellään olisi esimerkiksi näkövamma, jonka vuoksi heille olisi myönnetty aikaisemmin taksikyydit ja henkilökohtainen avustaja, että pääsee käymään kaupassa ja vaikka allasjumpassa, niin mikä on se ikä, jolloin he ovat valmiita jäämään kotinsa vangiksi ilman näitä palveluita: 65, 70 vai 75? Vai saattaisiko olla, että heillä kävisi aika pitkäksi ja mieli muuttuisi mustaksi, jos viimeiset 20—25 elinvuotta pitäisi olla kotona neljän seinän sisällä seurana monotonisesti kellonaikaa toistava digitalisaation tuotos? Tuo digi ei kuitenkaan korvaa niitä kontakteja ulkomaailmaan tai muihin ihmisiin.

Vai varaavatko nämä ministerit sen varaan, että heidän omat lapsensa kускаavat heitä päivittäin heidän tarpeidensa mukaisesti, tai luottavat siihen, että ministerin palkat ja eläkkeet riittävät yksityisten palveluiden ostoon? Faktaa on, että jos vammaudut nuorena, ei sairaseläkkeellä osteta yksityisiä palveluita, ei etenkään nyt, kun muun muassa lääkkeet ja terveydenhuollon omavastuut maksavat merkittävästi enemmän kuin vielä vuosi sitten.

Tekisi mieli kertoa arvon ministereille, millaisia nämä 21 vuotta aivovamman omaavan äidin tyttärenä ovat olleet, ja ollaan sentään eletty aikaa, jolloin kaikkia näitä nyt suunniteltuja säästötoimia ei ollut vielä edes toteutettu ja jolloin äitini ei ollut vielä ikääntynyt eli on saanut kohtuullisen hyvin palveluita ja tukea, kunhan niitä ensin on älynnyt hakea ja ajoittain tiukkaankin vaatia hänen puolestaan.

Minua hirvittää jo valmiiksi, millaista vammaisten, ikääntyneiden ja ikääntyneiden vammaisten arki on jatkossa pahimmillaan. Tai jos he ovat niin onnekkaita, että heillä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

lapsia, jotka huolehtivat, niin hirvittää jo valmiiksi, minkälaista omaisten arki voi olla jatkossa. Jos näillä omaisilla on vielä omia lapsia, niin tiedän kokemuksesta, että tämä vaikuttaa myös heihin. Säästö ei aina ole säästö. Tässä kuviossa on ilmiselvää, että viime kädessä joku maksaa ne miljoonien säästöt, jotka hallitus nyt on päättänyt tehdä kohdistuen vammaisiin ja ikäihmisiin.

Tämä oli nyt tämmöinen pienen ihmisen purkaus, kun oksettaa kuunnella ministereiden puheenvuoroja vailla pienintäkään ymmärrystä ja inhimillisyyttä. Yhtään vähättelemättä talouden haasteellista tilannetta, mutta taitaa siellä olla edelleen joku muukin säästöpaikka kuin ikääntyvät vammaiset, kuten vaikkapa olutverot, puoluetuet, ammattijärjestöjen sijoitustulot. Äkkiähän noita vaihtoehtoja löytyy, jos haluaa.”

Tämä oli muokkaamaton. Minun mielestäni hän kirjoitti niin upeasti tuon asian, että ei häviä mihinkään se vammaisuus iän myötä.

Tästäkin varmaan nyt tulee vastaus, että ei olla tekemässä mitään ikärajausjuttuja, mutta kyllähän täällä ollaan tekemässä sellaisia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.53 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Merinen on ollut istumassa samat kokoukset kanssani sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, kun vammaispalvelulakia on aiemmat kierrokset käsitelty. Tiedätte varmasti varsin hyvin, että kyse ei ole tämäläisestä rajauksesta, mitä tuossa sinällänsä hyvässä kirjoituksessa tuotiin esille.

Vammaispalvelulain sisältämät palvelut ovat subjektiivinen oikeus, ja ne on tarkoitettu vammaisille, ja tämä 20 miljoonan säästö on tarkoitus saada aikaan rajaamalla normaalin ikääntymisen tuomat vaivat ulos tästä subjektiivisesta vammaispalvelulaista. Niitä varten on sosiaalihuoltolain palvelut, jotka ovat sitten heille tarkoitettuja. [Vasemmalta: Mistä se säästö tulee sitten?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Ja edustaja Malm, olkaa hyvä.

23.54 **Niina Malm sd:** Herra puhemies! Täällä on puhuttu paljon taloudesta, ja alkuillasta kuultiin myös perusteluja siitä, että hyvinvointialueet tekevät itsenäisesti päätöksiä ja hallituksen esityksillä ei ole niihin mitään vaikutusta, vaikka kaikki kuitenkin tiedämme varsin hyvin tässä salissa, että hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan. Kuinka tämä sitten näkyy, kun täällä samassa yhteydessä myös puhutaan siitä, että työtä täytyisi tehostaa ja työn tuottavuuteen kiinnittää huomiota?

Kun nyt Suomen kaikilla hyvinvointialueilla on tehty tai käyty tai ainakin jo aloitettu työneuvottelut tuotantotaloudellisista syistä, niin kyllähän se on meille kaikille selvä merkki siitä, missä maa makaa tällä hetkellä. Sote-alan työntekijöitä on irtisanottu, lomautettu, määräaikaisten työntekijöiden työsuhteita ei ole uusittu ja uusia työntekijöitä ei rekrytoida. Hyvinvointialueiden säästöt näkyvät ikäihmisten palveluissa ensisijaisesti hoitohenkilöstön vähentämisenä, palveluiden leikkauksina ja kotihoidon kuormituksen lisääntymisenä. Ympäristöministeriön palveluasumisen kattavuus 75 vuotta täyttäneen väestön keskuudessa laskee, ja kotihoidon saatavuus 75 vuotta täyttäneiden osalta heikkenee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Täällä on myös puhuttu paljon siitä, kuinka digitaalisesti halutaan saada säästöjä, mutta loppupeleissä se, kuten tänään olemme kuulleet, tarkoittaa sitä, että kotihoidosta leikataan.

Eräältä hyvinvointialueelta kuulin tällaisen tarinan — tunnen ihmisen, joten uskon kyllä, että tämä pitää paikkansa: Nyt kun hallitus leikkaa rahoituksesta, niin hyvinvointialueella on ajatuksia muun muassa kotihoivan vuorosuunnittelun kehittämisestä yhtenäiseksi ja siitä, että siinä voisi myös käyttää hyväksi tekoälyä. No, valitettavasti, kun tilanne on nyt tämä, että hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan, tämäkin hanke on nyt sitten kiihkun kaakun — ensinnäkin tietenkin myöhästymässä, kun rahaa ei ole, ja toisekseen ei tiedetä, voidaanko hanketta viedä edes loppuun saakka, onko henkilöstöresurssia viedä tätä uudistusta eteenpäin. Lopputuloksena oli se, että kun hänen työsuhteensa päättymispäivä oli maanantaina, niin samana maanantaina kello 14.45 hän kuuli, että työsuhte voi vielä jatkua ja hanketta voidaan viedä eteenpäin.

Jos tämä on hallituksen ajatus siitä, kuinka hyvinvointialueilla palveluita kehitetään ja kuinka työntekijöistä huolehditaan tai kuinka yleensäkin työntekijöiden tulevaisuus turvaan ja tulevaisuuskuvaan halutaan vaikuttaa, niin kyllä tämä surulliselta näyttää. Kaikki me ymmärrämme, että tällä tavalla niin sanotusti löysässä hirressä roikkuva työntekijä ei ole tuottava. Ja miten tähän tilanteeseen on päädytty? Juuri sen takia, että hallitus ei osoita hyvinvointialueille armoa rahoituksen kautta. Samaan aikaan, kun täällä sanotaan, että halutaan tehdä tekoälypohjaisia ratkaisuja, todellisuus on se, että niihin ei ole rahoitusta, ei ole henkilöstöresursseja, niitä ei voida kehittää — eli niitä ei voida ottaa käyttöön.

Tämä on nyt kolmas puheenvuoroni tämän illan aikana, ja joka ikisen puheenvuoron aikana tämä kehäpäätelmä tulee aina samaan lopputulokseen, että hallitus itse omilla päätöksillään edistää vain kurjuutta, olipa kyse sitten hyvinvointialueista, hyvinvointialueilla työskentelevistä ihmisistä tai hyvinvointialueilla olevista asiakkaista, jotka niitä palveluita tarvitsevat.

Sosiaalidemokraatit ovat peräänkuuluttaneet hyvää johtamista, hyvää työn organisointia, työntekijän arvostusta. Nämä eivät ole mitään jättimäisiä summia rahaa. Näihin yleensä riittäisi kuunteleminen, keskusteleminen, neuvotteleminen, sopiminen — ei riiteleminen, repiminen ja pakottaminen niissä asioissa, jotka hyvässä hallitusohjelmassa on sovitettu. Jos asioista sovitaan etukäteen ja päätetään ne hallitusohjelmassa, niin on aivan se ja sama, mitä yritetään neuvotella, kun hallitus on lopputuloksen jo päättänyt. Edes se ei ole mitään alkeellista neuvottelua eikä sovittelua, ja te sen varsin hyvin tiedätte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

0.00 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen hyvinvointivaltion perustalla on ollut lupaus ylisukupolvisesta vastuunkannosta, lupaus siitä, että jokainen saa elää arvokkaan elämän alusta loppuun, vauvasta vaariin, niin kuin sanonta kuuluu. Hallituksen toimet kuitenkin romuttavat tätä lupausa ja aivan erityisesti ja erityisen sydäntäsärkevästi vanhustenhoidon ja hyvän elämän osalta. Hallitus on heikentänyt hoitopäätöksiä, on nostettu asiakasmaksuja, on leikattu palveluista, joita ikäihmisemme kipeästi tarvitsevat. Nämä teot yhdistettynä hallituksen muuhun pienituloiseen eläkeläiseen osuvaan leikkauspolitiikkaan ovat ajaneet monet ikäihmiset ahtaalle. Lääkkeiden omavastuut ovat nousseet, alkuomavastuu on noussut ja lääkekorvausten katto on nostettu korkeammaksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Monella ikäihmisellä on todella hankala tilanne taloudellisesti ihan pelkkien lääkkeiden ostojen kanssa.

Entäpä sitten, kun arjen sujuvuus vaatii apua? Entäpä, jos jalka ei enää nouse pukemaan itse vaatetta päälle, ruokailu ja lääkkeiden otto vaativat muistutusta ja apua ja vessassa asiointi yksin on vaikeaa? Nämä ovat arjen perusasioita myös ikäihmiselle. Hallitus on nyt leikkaamassa vanhustenhoidosta, vaikka jonot hoivapaikkoihin venyvät, hoitajat uupuvat ja omaishoitajat kamppailevat jaksamisensa rajoilla. Digitaalisista palveluista puhutaan ja siitä, että niitä voitaisiin tuoda tähän avuksi. On selvää, että kun ikäihmisten määrä kasvaa koko ajan, näillä digitaalisilla innovaatioilla voidaan varmasti leikata sitä kustannusten kasvua, mutta se, että niillä voitaisiin saada säästöä niin, että rahaa voidaan ottaa pois, ei kyllä ihan niin mene.

No, vuosi sitten hallitus päätti 170 miljoonan euron leikkauksista sosiaali- ja terveyspalveluihin, mutta vieläkin me emme tiedä tarkalleen, mihin ne kohdistuvat. Ovatko ne vanhusten kotihoidon karsimisessa, heikennetäänkö laitoshoidoa? Tämä hallituksen hätäinen lista, joka viime viikolla paineen alla julkaistiin, jätti todella kovin paljon pimentoon. Samalla hallitus on vähentämässä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitusta 80 miljoonalla eurolla. Koko hallituskauden aikana rahoituksesta lähtee jopa 30 prosenttia pois. Järjestöt, jotka tukevat muistisairaita, yksinäisiä vanhuksia ja heidän omaisiaan, joutuvat kamppailemaan olemassaolostaan. Kenen hallitus ajattelee ottavan tämän arvokkaan työn tehtäväkseen, jos järjestöjen voimat hiipuvat? Miksi ihmeessä romuttaa jotain, mikä toimii? Järjestöjen vapaaehtoistoimintakaan ei pyöri pelkällä hyvällä tahdolla, vaan sen toimivuuden varmistamiseksi sinne tarvitaan niitä ihan palkattuja ihmisiä, että voidaan järjestää vertais-tukea, tukea henkilötoimintaan ja näitä asioita. Se ei todellakaan pyöri ilman resursseja.

Arvoisa hallitus, te lupasitte kansalle avoimuutta ja rehellisyyttä, ja nyt olisi aika kertoa, miten ikäihmisten hoiva aiotaan turvata.

Hallitus myös siirtää vastuuta monien asioiden osalta kunnille ilman, että sitten kerrotaan, mistä raha tai säästöt oikeasti tulevat. Kun sosiaalihuollon työllistymistä edistävät palvelut siirretään hyvinvointialueilta kunnille, niin mitä tapahtuu niille mielenterveyskuntoutujille ja pitkäaikaistyöttömille, jotka tarvitsevat tukea? Miten syrjäytymistä torjutaan, jos resursseja leikataan? Lisäksi hallitus aikoo keventää sosiaalihuollon lainsäädäntöä ja supistaa lakisääteisiä palveluita. Hallitus sanoo, että tämä toisi joustavuutta. Todellisuudessa se taitaa tarkoittaa sitä, että kansalaisten palvelut heikkenevät ja tuki harvenee. Kuka jää kokonaan ilman palveluita näiden joustavien uudistusten vuoksi?

Arvoisa puhemies! Hallitus on jo leikannut valtavasti sosiaali- ja terveyspalveluista, mutta se ei tunnu vieläkin riittävän. Lisäleikkauksia on vielä tulossa, mutta niistä ei ole vielä mitään tietoa. Kansalaisilla olisi todellakin oikeus tietää, mitä säästöjä on vielä tulossa. Me emme SDP:ssä voi hyväksyä tämänkaltaisia arvovalintoja, me haluamme puolustaa hyvinvointivaltiota ja niitä ihmisiä, joilta hallitus on nyt ottamassa pois jopa ihmisarvoisen elämisen edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Myös koulutuksesta tai kulttuurista leikkaaminen olisi jopa taloustemme kannalta tuhoisa vaihtoehto, mutta myös sinne ollaan kohdistamassa vielä näitä 75 miljoonan euron lisäleikkauksia — tai ylipäätään OKM:n sektoriin, ei tietenkään voida vielä tietää, minne. Näitäkin säästöjä vielä piilotellaan. Pienoinen pelko on sydämessä siitä, mihin ne todellisuudessa tulevat kohdistumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

0.05 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Keskustelussa on useaan otteeseen kosketeltu tätä vammaispalvelulain muutosaietta, jossa olisi tarkoitus sitten saada 20 miljoonaa euroa säästöjä. Ministeri Juuso on useamman kerran todennut, että kun täällä eduskuntakäsittelyssä poistettiin tämä niin sanottu elämänvaiherajaus edellisestä esityksestä, niin se nyt tuotaisiin uudelleen ja perustellaan paremmin ja tehdään perustuslakivaliokunnan esittämät muutokset.

No, tämä pohjautuu tietysti tuohon edelliseen, syksyiseen perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jossa todettiin, että hallituksen esityksen lakiehdotukseen sisältyvää epätasällisyyttä ja tarkkarajaisuuden puutetta ei voida vammaispalvelulain perusoikeusliitännäisiä oikeuksia säänneltäessä pitää perustuslain 80 §:n kannalta asianmukaisina. Sääntelyn arvioinnissa voidaan tältä osin kiinnittää huomiota samoihin seikkoihin kuin vuoden 25 alussa voimaan tulevaa vammaispalvelulakia vuonna 22 arvioitaessa.

Tuohon hallituksen esityksen säännökseen tulee olennaisesti tehdä täsmennyksiä. Tämä on edellytyksenä ehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Tällainen täsmentäminen voidaan perustuslakivaliokunnan mukaan tehdä esimerkiksi säätämällä laissa nyt vain esityksen perusteluissa kuvatuista, elämänvaiheessa tavanomaisen tarpeen arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista ja viittauksin esimerkiksi vammaispalvelulain 1 §:ssä mainittuihin seikkoihin. No, tätä ilmeisesti ministeri Juuso tarkoittaa, että se olisi ikään kuin perustuslakivaliokunnan ohjaus, mitä pitää tehdä, ja sen jälkeen asia on täysin kunnossa.

Siteeraan tässä nyt kolmea keskeistä lausuntoa, joita perustuslakivaliokunnassa esitettiin. Ensinnä professori Janne Salminen kuvasi isompaa kahden lain toisiinsa sovittamista: ”On korostettava myös osana valtiosääntöoikeudellista arviointia, että palvelujen riittävyys arvioimisessa lähtökohtana tulee olla sellainen palvelujen taso, joka luo jokaiselle ihmiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä.” Silloin jos tällaisessa lakien yhteensovittamisessa on tosiasiallisesti riski palvelujen heikkenemisestä ja siitä, että henkilön oikeus saada yksilöllisten tarpeidensa mukaiset riittävät palvelut vaarantuu, on valtiosääntöoikeudellisesti problemaattista hyväksyä lähtökohta, että vammaisen henkilön tarvitsemia palveluja ei tarvitse järjestää erityislainsäädännön nojalla, siis tässä tapauksessa vammaispalvelulain nojalla, tilanteessa, jossa hän ei saa tarvitsemiaan palveluja yleislain nojalla, jos hyvinvointialue ei niitä järjestä. Elikkä siihen tulisi tämä koko arviointi siitä, miten kurantit, miten asianmukaisia ovat nämä yleispalvelut, tässä tapauksessa hyvinvointialueiden järjestämät sosiaalihuollon mukaiset vanhuspalvelut. Ja silloin tullaan ihan uusiin ongelmiin, koska kaikilla on yhdenvertainen lakisääteisten palvelujen saantioikeus. Sen ohella, että pitää katsoa, mikä on suhde vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain välillä, pitää katsoa myöskin, mikä on se tosiasiallinen tilanne yksittäisen vanhuksen osalta, toteutuvatko hänen oikeutensa. Sitten vielä korostetusti tämän vammaispalvelulain osalta Salminen totesi, että tämä sääntelyehdotus on aivan liian tulkinnanvarainen tässä yhteydessä, ja ehdotti sen poistamista tai olennaista korjaamista.

Samoin professori Velipekka Viljanen totesi, että ehdotettu säännös poikkeaa luonteeltaan yleisestä sovellettavien lakien ensisijaisuutta koskevasta soveltamisalasäännöksestä. Sen mukaan palveluja järjestetään vammaiselle henkilölle vain, jos hänen välttämätön avun ja tuen tarpeensa poikkeaa siitä, mikä on henkilön elämänvaiheessa tavanomainen tarve. Tässä ongelmaksi muodostuu se, että lain soveltamisalasäännökseen sisällytetään hyvin avoin ja tulkinnanvarainen kriteeri lain tarkoittamien palvelujen järjestämisen edel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

lytykseksi, ja sen takia Viljanenkin katsoi, että tämä tulee poistaa lakiesityksestä tai sitä merkittävästi täsmentää.

Professori Tuori totesi, että ”on vaikea nähdä, että ehdotettu säännös poikkeaisi sisällöllisesti, valtiosääntöoikeudellisesti tai YK:n vammaissopimuksen kannalta merkityksellisellä tavalla säännösehdotuksesta, jonka poistamista perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan vuonna 22 edellytyksenä vammaispalvelulain käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä”. Eli nämä ongelmat ovat aika vakavia, niin että ehkä ministeri Juuson luonn ehdinta, että perustuslakivaliokunta olisi ikään kuin suoraan jotenkin sanonut, miten nämä yhteensovittamiset saadaan kuntoon, on aika pitkälle viety olettamus.

Uusille hetteiköille hallituksen papereissa lähdetään tässä ”Sosiaalihuollon säästöt ja hallitusohjelma; uusi toteuttamissuunnitelma” -paperissa. Siellähän todetaan, että ”selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta, jolla on toimivalta linjata sitovasti menetelmien ja palveluiden kuulumisesta palveluvalikoimaan tai rajaamisesta sen ulkopuolelle”. Tämä olisi keskeinen keino, jolla haettaisiin 100 miljoonan euron säästöjä.

Elikkä kun on lakisäätteiset palvelut, niin sitten haluttaisiinkin tällainen triumviraatti, joka rajaisi niitä palveluja, toisin kuin mitä laissa on säädetty, elikkä ikään kuin delegoitaisiin lainsäätäjän valtaa tällaiselle uudelle elimelle. Se vaikuttaa todella oudolta, kun tämä koko hyvinvointialuesystematiikkahan lähtee siitä, että on laissa säädetty palvelut ja sitten hyvinvointialueet voivat ratkaista sen, miten niitä tuotetaan mahdollisimman tehokkaasti ja yhdenvertaisesti kaikille kansalaisille. Jos siihen väliin tuotaisiin tällainen uusi linja, niin kovin vaikeaksi menee.

Tässä on kyllä kovasti huolellisen valmistelun tarvetta, jos tällaisia muutoksia aiotaan ehdottaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

0.12 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Näitten leikkauslistojen pituus riippuu suoraan siitä, minkälainen talouskasvu meillä tässä eteenpäin on, ja näitä leikkauslistoja emme voi välttää, jos tämä taloustilanne pysyy näin aneemisena. Tässä epävarmassa kansainvälisessä tilanteessa pitäisi panostaa nyt kotimarkkinoihin, muuhun me emme oikein voi vaikuttaa. Tarvittaisiin luottamusta ja kasvua ja ostovoimaa vahvistavia toimia, ja sen tyyppisiä asioita pitäisi hallituksen tehdä. Pitäisi viedä sitä vihreätä siirtymää eteenpäin, pitäisi saada innovatiivisia investointeja liikkeelle. Pitäisi vakuuttaa kuluttajat, että tämä näkymä on tässä positiivinen. Tätä varjostavat Trumpin tullit, jotka heiluttavat Suomen talouden kehitystä tässä lähitulevaisuudessa varmasti. Etlan ensimmäiset arviot olivat aika... Etlan Ali-Yrkkö taisi puhua miinus 1,6:sta, meidän talouskasvuun vaikuttavasta tekijästä. Tässä ollaan menettämässä se pieni orastava talouskasvu nyt näihin tulleihin, ja ollaan edelleen siellä nollan tuntumassa ja vähän alapuolella, niin kuin tässä viime vuonna, edellisvuonna, oltiin. Eli tämä tilanne ei ole todellakaan hyvä.

Työllisyysaste silloin, kun tämä hallitus aloitti, oli ihan ennätyskorkea. Nyt se on kaksi ja puoli prosenttiyksikköä alempana kuin silloin kun hallitus aloitti, ja työttömyysaste on paljon korkeampana.

Tässä väitetään koko ajan, että ei voi tähän suhdanteeseen vaikuttaa. Voisi kysyä, eikö tähän rakentamiseen ole voinut vaikuttaa. Hallitus on purkanut ARA- eli kohtuuhintaisen rakentamisen edellytyksiä ja koko ajan vienyt sitä siihen suuntaan. Rakentaminen olisi yksi tekijä, jolla nopeasti pystyttäisiin näyttämään sitä työllisyyden näkymää ja saataisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

liikkeelle vähän laveammin kuin yksin rakentaminen: siellä tekninen kauppa ja rakennusteollisuus saisivat sitten työtä, ja näin pois päin, ja se näkyisi sitten heti meidän työllisyystilanteessa positiivisena.

Tämä on sen takia vielä todella iso asia, että hallitus on itse kaksi miljardia laskenut 100 000 työpaikan syntymisen varaan, ja nyt me ollaan 70 000 miinuksella siitä, eli tavoite on 170 000:n päässä. Tämä gäppi on aika iso siihen tilanteeseen, kun puhutaan, että yhdeksän miljardia pitäisi sopeuttaa, niin tästä tulee jo kolme, joka on saavuttamatonta tulosta. Edustaja Harakka on tästä hyvin puhunut aiemmin myöskin, mutta tässä on yksi konkreettinen kohta.

Se, mikä täällä vielä myöskin kuluttajien kannalta on todella iso asia, on se, että kun katsotaan sitä tilannetta niiden ihmisten osalta, yleisen asumistuen menot ovat pienentyneet 300 miljoonalla eurolla, suuruusluokaltaan, viime vuodesta tähän vuoteen, ja sitten perustoimeentulotuen kasvu on ollut yli 300 miljoonaa euroa viime vuodesta tähän vuoteen. Eli tulee olemaan vääriin suuntiin meneviä asioita, ja se vie sitä suoraan myöskin väärään suuntaan. Ei sieltä kovin helpolla päästä talouskasvua rakentamaan näitten lukusarjojen osalta. Kaikki menee väärinpäin.

Sitten eräs asia, joka tässä listassa on pohdituttanut, on tämä, että sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita uudistetaan kokonaisuutena siten, että siirretään kuntouttava työtoiminta ja sen resurssit kuntiin ja kehitetään palvelua vahvemmin työllistymistä edistäväksi. Tämä on sinänsä hyvä uudistus, ja sitä on toivottu tuolla, kun ajatellaan, että esimerkiksi Tampereella on 18 000 työtöntä, 6 000 pitkäaikaistyötöntä ja 2 000 niistä on erilaisissa kuntouttavissa palveluissa. Nyt kun tästä osa siirretään takaisin hyvinvointialueille kunnille, niin sieltä tulee kunnille kuluja, ja tässä on tämä 12,5 miljoonaa euroa kunnille tulevaa osuutta, eli ollaan taas kunnille lisäämässä tältäkin osin lisäkuluja. Toimeentulotuesta kunnat maksavat jo puolet, ja kun se kasvu oli kolmen- ja puolensadan miljoonan luokkaa viime vuodesta tähän vuoteen, niin se tulee kaikille kunnille. Eli kuntatalouskin tässä tulee kyykkäämään näitten talouslukujen ja näitten muutosten seurauksena.

Eli hallitus töihin tekemään talouskasvua yhdessä yritysten kanssa, ja pitäisi palauttaa luottamus työmarkkinoille, jolloin sekin näkymä saataisiin vähän paremmaksi. Koko ajan rikotaan vain sitä vuosikymmeniä rakennettua yhteistyötä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

0.18 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä puheenvuorossa käsittelen vammaispalvelulakia ja kotihoitoa, mutta ennen kumpaakaan niistä yleinen kommentti vähän toistona aiempiin puheenvuoroihin liittyen siitä, että koko tämä mekanismi, jolla tässä nyt haetaan näitä säästöjä, on sillä tavalla hallituksen kannalta epätoivoinen, että kohteena on 26 miljardin valtionrahoitus ja sen sisälle yritetään nyt sitten määritellä tällaisia 10, 20 tai pienimmillään kahden ja puolen miljoonan euron suuruisia eräiä, joista sitten tehdään erillistä lainsäädäntöä, ja siitä sitten saadaan joku luku, joka sitten jaetaan hyvinvointialueiden rahoituksen kesken siinä suhteessa, mikä kunkin alueen rahoitusosuus on. Tämä ei käytännössä nyt kyllä ole toimiva malli.

No, sanoisin itse näin, että vastustan näitä leikkauksia, mutta jos minun olisi ihan pakko tehdä itse säästöjä, niin käyttäisin toisenlaista menetelmää. Mutta enpä nyt ryhdy hallitusta tässä suhteessa neuvomaan. Menen tähän vammaispalvelulakiin ja kotihoitoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Tästä kotihoidosta sen verran ensiksi, että tuossa, kun jäsentelin tätä puheenvuoroa, havaitsin, että itselläni on aika monta kiinnekohta kotihoitoon.

Ensimmäinen tulee ehkä siitä, kun nuorena terveyskeskuslääkärinä hoidin valvottua kotisairaanhoidoa. Se oli yksi iltapäivä viikossa, jolloin kotisairaanhoidotyötä tekevän, silloisen terveydenhoitajan kanssa niin sanotun valvotun kotisairaanhoidon piirissä — nykyisin puhutaan säännöllisestä kotisairaanhoidosta — sillä kaupungin osa-alueella, jossa toimin terveyskeskuslääkärinä, kävimme läpi heidän lääkityksiään ja muita ja sitten teimme joka kerta kolme—neljä kotikäyntiä. Pidän edelleen sitä kokemusta erittäin antoisana. Se tapahtui tietysti vuosikymmeniä sitten Turussa perinteisellä työläisasuma-alueella, jossa olevia rakennuksia ei käytännössä nykyisin enää juuri ole olemassakaan, eli hyvin vaatimattomissa oloissa ihmiset silloin elivät, mutta se oli mielenkiintoista ja omalta osaltani avavaa työtä.

No, sitten kun myöhemmin siirryin johtamaan terveyskeskusta, niin kotisairaanhoido oli tietysti yksi osa sitä kokonaisuutta, jossa sitten tuota työtä tehtiin. Sen jälkeen lääninlääkärinä valvoin läänin alueella kotisairaanhoidoa, ja sitten kun erikoissairaanhoidossa olin, niin ei niinkään paljon tullut perusterveydenhuollon, kotisairaanhoidon eikä kotihoidon kanssa tehtyä töitä. Toki sitten erikoissairaanhoidossa kehitettiin muun muassa kotisairaalamalleja.

Mutta ehkä se arvokkain kokemus on kuitenkin tässä viimeiseltä vajaalta kymmeneltä vuodelta, kun ikääntynyt äitini Porissa oli siellä kaupungissa järjestetyn kotihoidon piirissä niin, että hän ei oikeastaan pysyvää laitoshoitopaikkaa tarvinnut kertaakaan vaan kotihoitoa asteittain lisättiin siitä parista viikoittaisesta käynnistä aina sitten siihen kolmeen päivittäiseen käyntiin. Itse osallistuin, kuten toki myös veljeni, sillä tavalla, että itse täällä kansanedustajanakin ollessa vuodesta 2019 lähtien käytännössä joka lauantaipäivän vietin siellä Porissa ja hoidin näitä eräitä tehtäviä. En nyt käy tietysti tässä tapauksessa lähiomaiseni yksilöllisiä asioita läpi, mutta sen totean, että kyllä siinä näitä kaikenlaisia apukeinoja yritettiin käyttää: lukollista lääkekaappia, jota kuitenkin sitten muistisairaudesta kärsivä ikääntynyt äitini yritti itse murtaa ja mennä sitten ottamaan niitä lääkkeitä omana aikanaan. Ja huomasin myös, että ei sellainen millään tavalla onnistunut, että esimerkiksi jätettiin johonkin otettaviksi ne lääkkeet. Joko ne jäivät ottamatta tai sitten otettiin vääränä aikana. Eli kyllä käytännössä tarvitsi se tilanne sitten tätä kotihoidon käyntiä.

Ja jos nyt jotain positiivista tässä sanoisin, niin ehkä yksi positiivinen, hyvinkin hauska tapahtuma oli se, että kerran itse ollessani siellä lauantaina oli aika tummahipiäinen kotihoidon miespuolinen työntekijä, ja kysyin häneltä, mikäs sinut on Suomeen tuonut, ja hän sanoi ”jalkapallo”. Se oli korona-aikaa, ja hänellä oli maski päällä, ja kysyin, että no, kuka sinä sitten olet, ja hän vastasi ”Piracaia”, joka oli — ne, jotka jalkapalloa seuraavat, tietävät — Suomen paras jalkapalloilija silloin, kun FC Jazz voitti suomenmestaruuksia peräkkäin. Siitäkös äitini riemastui: Piracaia käy hänellä tekemässä kotihoitoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Oliko edustaja Valtolalla tähän? Olkaa hyvä, minuutti.

0.23 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén tuossa mietti tätä tilannetta, missä hallitus nyt on ja millä tavalla hallitus joutuu säästöjä hyvinvointialueille tekemään, ja ihmetteli, että tämä ei ole hyvä tapa. Mutta tähän on juuri se rahoituslaki, lainsäädäntö, minkä te olette luoneet ja mitä me nyt noudatamme. Meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

on käytännössä tehtävä sinne asetuslakimuutoksia, joilla tehtäviä vähennetään, ja sitä kautta voimme arvioida sitten rahoituksen määrää. Ja jos katsotaan tätä, kun on puhuttu näistä kotiin vietävistä palveluista ja siitä säästämistä, niin meillä on se perusura, jolla hyvinvointialueille rahaa annetaan: tänä vuonna 2,2 miljardia, ensi vuonna yli yksi, ja siitä perusurasta nyt näillä tulevilla muutoksilla kotihoidon osalta leikataan yleiskatteellisesta rahoituksesta se 16,5 miljoonaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa vielä toiselta laidalta, edustajat Lindén ja Harakka. Sitten taas puhujalistaan.

0.25 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tunnen toki rahoituslain erittäin tarkkaan, siinä on useita elementtejä. Se, mikä itseäni tässä kiinnostaa, on se, että kun me jaamme rahoituslailla 26 miljardia, niin itse asiassa nämä muutamat sadat miljoonat — vaikka sekin on valtava luku — jotka liittyvät johonkin tehtävään joko niin, että tehtäviä annetaan lisää tai tehtäviä otetaan pois, niin meillä ei oikeasti ole sen koko 26 miljardin sisältöä määritelty kaikkien tehtävien osalta niin, että sieltä voitaisiin sanoa, että se koostuu esimerkiksi 10 000:sta tietyistä suuruisista osista, vaan se suurin osa on siellä itse asiassa jäsentymätöntä. Me tiedämme, että vaikkapa kiireetön erikoissairaanhoidon lonkkaleikkauksineen, kaihileikkauksineen, kaikkineen, toki voidaan tuotteistaa ja hinnoitella, mutta se on yksi suuri kokonaisuus. Eli tämä mekanismi tässä on haastava.

Ja kun rahoituslain eri elementtejä katsotaan, niin siellä on muitakin. Mutta haluan, ettei viesti nyt ole väärä: en ole tässä auttamassa hallitusta tekemään leikkauksia, mutta toteaisin siis, että tämä tapa tehdä niitä on se äärimmäisesti kaikkein vaikein ja hankalin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Harakka.

0.26 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Tässä nyt kiinnitetään huomiota siihen, minkälainen on rahoituslaki, mutta tosiasiasahan tämä kustannusten nousu aiheutuu inflaatiosta, tämä aiheutuu palkkojen noususta. Ja itse asiassa eivät sen digitalisaation, mistä me ollaan puhuttu moneen kertaan täällä, investoinnit nyt mitään ihan ilmaisia ole. Täällä on mainittu monenlaisia härveleitä ja monenlaisia tekoälyjärjestelmiä. Voi olla, että se säästö niistä tapahtuu itse asiassa ajan oloon ja monien vuosien päästä eikä sen välittömän investoinnin ja kulun aikana, ja silloin on selvää, ihan niin kuin talouspolitiikan arviointineuvostonkin on todennut, että tämä alijäämän kattaminen vaatii aikaa.

Oli vähän omituinen tilanne tuossa eilissä vaaliväittelyssä, kun puheenjohtaja Orpo tulkitsi tätä talouspolitiikan arviointineuvoston aika selkeätä näkemystä vähän niin kuin omien silmälasiansa läpi. Kyllä olisi nyt kuitenkin huolehdittava siitä, että puhumme samoista faktoista ja samalla ymmärryksellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten taas puhujalistaan. — Edustaja Räsänen, Joonas.

0.27 **Joonas Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyskeskustelussa olen omista puheenvuoroistani penännyt hallitukselta todella vastauksia siihen, mistä tämä sosiaalihuollon kaavailtu 100 miljoonan lisäsäästö otetaan, ja tämä ihan senkin takia, että todella pääministeri täällä itse lupasi helmikuun 27. päivänä, että nämä kaikki säästöt julkistetaan hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

vissä ajoin ennen vaaleja. Senpä takia minusta on ihan oikeus meillä kansanedustajilla vaatia, että hallitus ja pääministerit toimivat sen lupauksen mukaan, jonka he ovat eduskunnan edessä antaneet.

Tämä sosiaalihuollon piiloteltu 100 miljoonan lisäleikkaus on kyllä todella tässä nyt useamman käänteeseen jo saanut, ja eräs käänne tuli tänään jo kyselytunnin jälkeen, kun julkaistiin uutinen, missä vastuuministeri Juuso oli nyt sitten kommentoinut, mitä tämä 100 miljoonan lisäsäästö tarkoittaa, ja varmaan viitannut osittain siihen, kun hän sitten tämän yhden osan tästä virkaesityksestä suostui julkaisemaan. Tässä haastattelussa vastuuministeri Juuso toteaa, ja tämä siis suora lainaus: ”Tässä on tarkoitus vain joustavoittaa käsitteilyä ja tehdä sitä yksilöllisemmäksi, asiakaslähtöisemmäksi ja purkaa byrokratiaa ja hallinnollista taakkaa. Tästä on arvioitu saatavan säästöjä ilman, että palveluita karsitaan.” Eli tämän sosiaalihuollon piilotellun 100 miljoonan lisäleikkauksenkin osalta näemmä ajatus vastuuministerillä on se, että tekemällä asioita hieman järkevämmiin, jostain sitten säästetään 100 miljoonaa ilman, että kukaan huomaa yhtään mitään.

No, jos näin hyvän diilin on mahdollista saada sovittua, niin eikö kannattaisi tehdä vielä vähän enemmän sitä tehostamista, vähän enemmän sitä yhtenäistämistä, vähän enemmän sitä byrokratian purkua ja mitä kaikkea tässä on tarkoitus tehdä, jos todella pystytään yksikaks 100 miljoonaa euroa säästämään ilman, että se kenelläkään näkyy. Tämä kuulostaa kyllä liian hyvältä ollakseen totta. Samahan on oikeastaan liittynyt näihin kaikkiin hallituksen julkaisemiin lisäsäästöihin: se, että niillä pyrittäisiin parantamaan palveluita ja sitten tämä parempi palvelu jotenkin säästäisi vielä rahaa. Jos tämä todella pitää paikkansa, niin lähdetään kyllä sitten ihan kaikki porukalla parantamaan palveluita ja etsimään todella budjettikirjasta, mitä kaikkea voidaan pois ottaa, jos se todella näin helppoa olisi. Hieman epäilen, että näin yksinkertaista se ei ole.

Siksipä ajattelin nyt sitten katsoa, mitä täällä ministeri Juuson käsilaukusta saadussa listassa, missä on läpikäyty nyt tätä ajattelua, millä tavalla hallitus meinaa tämän lisäsäästön saada, todetaan tästä kokonaisuudesta. Niin kuin ministeri Juusokin on useamman kerran täältä ministeriaitiosta viitannut, niin todella tarkoitus olisi nyt tarkastella näitä muutamaa pykälää, eli siellä sosiaalihuoltolaissa olevat pykälät numero 11 ja 14, ja sitten tätä kautta lähteä näitä uudistamaan ja purkamaan todella tätä yksityiskohtaisempaa sääntelyä.

Ja sitten todetaan minusta mielenkiintoinen lause: ”Tämä olisi toimintalogiikkaan liittyvä iso sosiaalipoliittinen suunnanmuutos.” [Timo Harakka: Oho!] No, näin varmasti kyllä olisi, ja kun yritin sitten selvittää, mitäköhän tämä tarkoittaisi, niin luin itse asiassa Yleisradion uutisen, jossa myös tunnetut professorit, jotka olivat tutustuneet tähän paperiin, hyvin totesivat, että todella paradigmman muutos olisi tapahtumassa, jos tällä mentäisiin eteenpäin. Sitten kun tätä paperia lukee vielä edemmäksi, niin tulee todella siihen, että viime kädessä kysymys on siis siitä, että annettaisiin vaan hyvinvointialueille vastuu tulkita uutta lainsäädäntöä sillä tavalla, että kustannuksia säästettäisiin, koska tämä kaikkihan päättyy siihen, että kuitenkin viime kädessä hyvinvointialueiden rahoitusta vähennetään 100 miljoonaa euroa. [Vasemmalta: Se on se koko idea!] Eli hyvinvointialueiden vastuulle asetettaisiin näiden säästöjen etsiminen viime kädessä, ja veikkaanpa, että silloin tultaisiin juuri siihen, että taas kysyttäisiin, että leikataanko sieltä vanhustenhoivasta, leikataanko sieltä kotihoidosta, leikataanko omaishoitajalta vai mistä leikataan. [Timo Harakka: Eiks se ole leikkausta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Kyllä nyt vähintään, mitä hallituksen pitäisi tehdä, on se, että julkaista kaikki ne dokumentit, jotka tähän kokonaisuuteen liittyvät, koska myös pääministeri on todella näin luvannut tehdä. [Tytti Tuppurainen: Lupaus on petetty!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

0.33 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin tuossa edustaja Räsänen sanoi, tällainen paradigmanmuutos tai tällainen suuri suunnanmuutos käytännössä tarkoittaisi siis merkittävää leikkausta, kohdentamatonta mutta kuitenkin selkeästi yleiskatteellista leikkausta hyvinvointialueiden budjetteihin. On aivan käsittämätöntä, että pääministeri luvattuaan kertoa yksityiskohtaisesti näistä leikkauksista ei sitten kuitenkaan tätä lupausa eduskunnan edessä lunastanut, ja siksi on edelleen vaadittava, että pääministeri itse tulee selvittämään asiaa. Hänhän ei itse asiassa viihtynyt tässä välikysymyskeskustelussa kahta tuntia pidempään, mikä tietenkin osoittaa sen painoarvon, jonka hallitus eduskunnalle haluaa tässäkin antaa.

Mutta ajattelin lausua muutaman sanan sosiaali- ja terveydenhuollon, sosiaaliturvan ja työllisyyden välisestä yhteydestä, josta tässä salissa ei ole kovin paljon puhuttu. Olen siis maininnut muutamaankin kertaan sen, että hallituksen kuvitteellinen yhdeksän miljardin sopeutussumma on nyt Valtiontalouden tarkastusviraston arvioissa, jonka eduskunta on hyväksynyt, supistunut 4,4 miljardiin. Ja suurin syy on se, että luvattu 100 000 uutta työpaikkaa ei ole toteutunut eikä toteudu tässä hallituskaudella ja tilanne on tällä hetkellä noin 170 000 miinuksella. Tämä tarkoittaa sitä, että uusia työttömiä on tämä hallitus onnistunut kaudellaan tekemään sata per päivä mukaan lukien viikonlopun.

Mutta miksi ollaan jouduttu näin ankeaan tilanteeseen? Vedotaan suhdanteisiin, mutta kuten on selvää, talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan tärkein tehtävä on toimia suhdanteita vastaan: silloin kun on nousukausi, silloin kun asiat rullaavat, jarruttaa sitä nousukautta, ja sitten tilanteessa, jossa edellinen hallitus joutui pandemian aikana huolehtimaan siitä, että jättäjäistyttömyys ja konkurssiaalto eivät tapa Suomen taloutta, löytämään keinoja, joilla päästiinkin ennätystyöllisyyteen. On käsittämätöntä, että tämä nykyinen hallitus ideologisista syistä on jättänyt käyttämättä ja tuhonnut niitä työkaluja, joilla tähän tilanteeseen on päästy. On syytetty tokikin tätä ennätystyöllisyyttä tempputyöllistämiseksi, mutta voisin sanoa, että tämä tempputyöttömyys on kyllä aivan käsittämättömällä tavalla huonompi asia.

Ne keinot — palkkatuki, työvoimakoulutus, kuntouttava työtoiminta, omaehtoinen opiskelu, aikuisopiskelutuki ja monet muut aktivointitoimet — joilla voidaan huolehtia siitä, että osatyökykyiset ja työhaluiset henkilöt voivat löytää edes jonkinlaisen polun työelämään, on hylätty. 20 000 aktivointitoimenpidettä on leikattu tästä koko työkalupakista, josta hallitus ei ole lainkaan kiinnostunut. Tämä kertoo sen, että työ- ja elinkeinoministeriössä on ymmärrystä siitä, millä tavoin työllisyystoimet voivat edistää työllisyyttä ja mitkä taas eivät toimi, mutta kun te, hallitus, uskotte vain valtiovarainministeriön exceleitä ja te uskotte, että sosiaaliturvia leikkaamalla ihmiset pakotetaan töihin, niin tämä tulos osoittautuu karneaksi virheeksi. Jään odottamaan, että eikö edes puoliväliriihessä voida todeta, että tämä valittu tie ei johda toivottuun lopputulokseen.

Ja ihan arkijärjellä, vaikka ei olisi työministerin kokemustakaan, voi ymmärtää sen yhtälön, joka liittyy siihen, että kun poistetaan esimerkiksi suojaisuus, kun poistetaan kaikki ne menetelmät, joilla osittain yhteiskunnan tuella autetaan ihmisiä ja jatketaan heidän palk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

kaansa, niin tilanteessa, jossa yleisin työkyvyttömyyden syy ovat mielenterveyden ongelmat ja yleiset terveysongelmat, on aivan selvää, että meillä ne henkilöt, jotka ovat aikaisemmin onnistuneet työllistymään edes osa-aikaisesti, edes tuetusti, ovat nyt tuomittuja supistuvan yhteiskunnan tuen kierteeseen. Näiden ihmisten polku työelämään on entistä pidempi ja entistä vaikeampi, ja silloin on vaikea nähdä muuta seurausta tällä teidän toiminnallanne kuin se, että tuen tarve lisääntyy, köyhyys lisääntyy, kansakunta jakautuu, ja tämä kierre on valmis.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

0.39 **Helena Marttila sd:** Arvoisa rouva puhemies! Otin vielä yhden puheenvuoron, koska sain vasta nyt illalla käsiini tämän ministeri Juuson täällä tänään heilutteleman paperin.

Tämähän on aivan järkyttävä, suorastaan pelottava paperi. Kuunnelkaapa, ihmiset: ”Hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollossa on palvelureformin aika.” Tämän hallituksen palvelureformi kuulostaa näidenkin toimien valossa kyllä suorastaan kauhuelokuvalta. Entäpä tämä, mitä tämä edes oikeastaan tarkoittaa: ”Selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta”, siis ilmeisesti jostain muusta tahosta kuin ministeriöstä, ”jolla on toimivalta linjata sitovasti menetelmien ja palveluiden kuulumisesta palveluvalikoimaan tai rajaamisesta sen ulkopuolelle”. Kuulostaa suorastaan oikeiston päiväunelta. [Timo Harakka: Perustuslain vastaiselta!] — Perustuslainkin vastaiselta kenties. — Ja vielä lainaus tästä paperista: ”Keskeytetään aiempi pistemäisten säästöjen etsintä.” Tämä on ehkä ainoa positiivinen asia tässä paperissa, mutta sen sijaan tavoitteeksi otetaan — jälleen suora lainaus: ”palvelujärjestelmän toimintalogiikkaan liittyvä iso sosiaalipoliittinen suunnanmuutos”. Siis palvelujärjestelmän toimintalogiikkaan liittyvä iso sosiaalipoliittinen suunnanmuutos. ”Tästä uudistuksesta aiheutuvat säästöt muodostuisivat järjestelmätasoisesta muutoksesta.” Kyllähän tämä nyt kuulostaa lähinnä palvelujen karsimiselta.

Tämä koko paperi kuulostaa minusta paperilta, jolla tullaan peruuttamattomalla tavalla muuttamaan suomalaista hyvinvointivaltiota joksikin aivan muuksi. Minusta on ylipäättään pelottava ajatus, että juuri tämä hallitus toteuttaa tätä sosiaalipoliittista reformia vailla minkäänlaista sosiaalihuollon ymmärrystä tai arvostusta.

Arvoisa puhemies! Opiskeluaikanani valtiotieteellisessä eräällä kurssilla maalailtiin erilaisia skenaarioita hyvinvointivaltion tulevaisuudesta. Eräässä tulevaisuudenkuvassa keskiluokkaiset olivat siirtyneet enenevässä määrin hankkimaan vakuutuksia ja käyttämään yksityisiä palveluja. Seurauksena he menettivät motivaationsa rahoittaa ”niiden toisten” julkisia palveluja. Tuo ennustus on toden totta käynyt useaan kertaan mielessäni viime päivinä.

Politiikan suurimpia huijauksia on, että kaikilla puolueilla olisi sama tavoite — ei ole. Hallitus ei aja vahvaa hyvinvointivaltiota vaan yhteiskuntaa, jossa köyhänapu perustuu entistä vahvemmin laupeudentyölle ja hyväosaisten armeliaisuudelle ja julkiset palvelut supistuvat vain lakisääteisiin viimesijaisiin palveluihin, joita niitäkin nyt ilmeisesti aiotaan rajata. Mielestäni olisikin rehellistä sanoa ääneen, että oikeistohallitus ei ole rakentamassa vaan muuttamassa ja murentamassa hyvinvointivaltiota. Hallitus tavoittelee oikeistolaista yhteiskuntaa, jossa eriarvoisuus ei ole pahe, vaan päinvastoin hyvinvointi ja vauraus saavatkin kasautua harvoille ja jo valmiiksi hyväosaisille, ja tätä jopa tuetaan taloudellisesti. Maailma on pullollaan tällaisia maita, joissa jokainen olkoon oman onnensa seppä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Koko tämän hallituksen työ on rakennettu ideologisesti trickle-down-teorian varaan välittämättä siitä, että tämä teoria on kumottu moneen kertaan ja varallisuuden kasautumisesta on maailmalta vain kurjia esimerkkejä. Hallituspolitiikka on niin oikeistolaista, ettei sitä olla edes yritetty naamioida yhteisiksi talkoiksi. Hallituksen valintoja on muun muassa alentaa oluen ja ministerien itsensä verotusta ja vastineeksi leikata nyt niistä ryhmistä, jotka täällä on jo monen monta kertaa sanottu. Oikeiston suuri lupaus kansalle on veroale ja varallisuuden kasvu, mutta minä en halua tai tarvitse veroalea heikompiosasten kustannuksella. En halua veroalea vähävaraisten ja haavoittuvimmassa asemassa olevien kustannuksella. En halua tällaista Suomea, jossa yhä useampi joutuu säästämään lääkkeitä tai ruoasta hyväosaisuuden kasautuessa minulle ja yhä harvemmille.

Hallituksen politiikka on kuin housuun pissimistä pakkasella: lyhytnäköistä, ideologista politiikkaa, joka aiheuttaa vain suurempaa vahinkoa tulevaisuudessa. Huolellinen taloudenpitäjä ottaisi myös päätösten rinnakkais- ja kokonaisvaikutukset huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

0.44 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erinomaisen hyvä puheenvuoro oli tässä edellä edustaja Marttisella... — Tässä alkavat jo menemään senatkin ihan saksain. — Mutta jatkan tästä.

Tästä tuntuu tulleen jotenkin itselleni oikein tällainen kotihoidon asia. Meillä on listattu tässä asioita, joista kotihoidon työntekijät ajattelevat omasta mielestään, mikä on heidän tärkein tehtävä työssään, kun he saavat itse kertoa siitä, mikä siellä heitä motivoi. He kertovat niin, että heidän tärkein tehtävänsä on varmistaa, että asiakkaalla on turvallista asua kotona ja että hän tuntee olevansa arvokas ihminen, kokee olevansa itse elämänsä ohjauksissa ja löytää päivistä mielekkyyttä. Erään toisen kotihoitajan kommentti on, että tärkeintä työssä on tehdä asiakkaan päivästä paras mahdollinen versio tai se, että mahdollistaa niiden ihmisten kotona pärjääminen, joiden itsestä huolehtimisen kyky on syystä tai toisesta hetkellisesti tai pysyvästi heikentynyt, ja mahdollistaa heille turvallinen ja mielekäs elämä omassa kodissa. Kommentteina on myös ollut, että se tärkein tehtävä on nimenomaan se hyvän mielen vieminen ja arvokas kohtaaminen.

Näitä kommentteja on lueteltu vaikka kuinka paljon, ja erityisesti tietenkin, kun näitä kommentteja lukee, ajattelee sitä, että varmaan juuri nämä ovat niitä syitä esimerkiksi haikautua tekemisiin yleisestikin ihmisten kanssa mutta erityisesti sote-sektorille. Ei ole ihme, että kun aika monella, erityisesti nuorella, sote-alalle tulevalla uudella työntekijällä se mielikuva on tällainen ja sitten se todellisuus onkin se, että et saakaan tehdä sitä työtä oman omantunnon mukaisesti vaan joudut kiirehtimään, tai niin kuin täällä oli esimerkkejä siitä, että joudut sulkemaan sen oven, kun muistisairas ihminen jää yksin sinne kotiin, niin minä ymmärrän erittäin hyvin, että voi tulla semmoinen olo, että en pysty tekemään tätä työtä niitten omien arvojen mukaisesti.

No, muita kommentteja tai ajatuksia, mitä kotihoitajilla on ollut: he haluavat turvata kotona pärjäämisen arjessa sekä eri sairauksien kanssa niin, että asiakkaalla on turvallista ja hyvä olla kotona sekä mielekäs elämä, tai hoitaa asiakasta hyvin ja ihmisarvoisesti, kunnioittaa asiakkaan omia toiveita. Näistä omista toiveistahan täällä on jo puhuttukin, että nimenomaan niin, että jokaisella ihmisellä, jokaisella vanhuksella, on ne omat toiveet ja niitä pitää kunnioittaa. Mutta pitää myös ymmärtää, että esimerkiksi se yksinäisyys johtaa hyvin monella masennukseen ja ahdistuneisuuteen ja ehkä kaikilla ei ole myöskään sitä sai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

rauden tunnetta. Nekin tilanteet ammattilaisen pitää tunnistaa ja silti se riittävä hoiva tarjota, jotta ihminen sitten siellä omassa kotonaan pärjää.

Jos jatketaan näitä kotihoitajien ajatuksia, niin siellä on nimenomaan asiakkaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitäminen tai parantaminen. ”Parasta on se, että asiakas saa elää mahdollisimman normaalia elämää kotona.” ”Useille asiakkaille on kultaakin arvokkaampaa, että saa olla hetken rauhassa toisen seurassa.” Jos ajattelee niitä muutamia minuuksia, joita se kotihoitaja kerkiää siellä asiakkaan luona olemaan, niin se, että saa olla hetken rauhassa toisen seurassa, ei kyllä näillä minuuteilla toteudu. Tai: ”Asiakkaan aito kohtaaminen ja hänen tarpeisiinsa vastaaminen, ottaa kontrolli kaaoksesta ja pitää homma ihmiskeskeisenä. Ei kukaan halua tuntea olevansa yksi ratas huonossa, kampeavassa sosiaalikonetissa vanhalla iällä.” Tämä on minusta erityisen hienosti sanottu: kukaan ei halua tuntea olevansa yksi ratas huonosti kampeavassa sosiaalikonetissa vanhalla iällä. Tuntuu, että meillä pyörii täällä sellainen ratas, että ei tiedä aina, mihinkä suuntaan se oikein on menossa, mutta ei ainakaan omasta mielestäni oikeaan suuntaan. [Niina Malmin välihuuto] — Kyllä, todella.

Täällä on myös kommentteja siitä, että haluaa varmistaa ihmisen mahdollisimman laadukkaan ja kodikkaan elämän olemalla empaattinen ja kuunnella asiakkaan kuulumiset aina ystävällisesti. Ja viimeisenä: ”Tärkeintä on muistaa olla ihminen ihmiselle. Monelle asiakkaalle kotihoitaja voi olla päivän ainoa sosiaalinen kontakti, ja haluan omalta osaltani tuoda merkitystä asiakkaan elämään mahdollisuuksien mukaan.”

Todella hienoja ajatuksia, ja toivon todella, että me poliittiset päättäjät voisimme tehdä työmme niin, että jokainen näistäkin kotihoitajista voisi tehdä työn juuri näitten itsensä kertomien toiveiden mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

0.50 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen ihan täysin samaa mieltä. Minäkin toivon, että jokainen ammattilainen saa tehdä työtänsä sillä lailla, että oikeasti tuntuu, että sillä on merkitystä ja että pystyy tekemään sen vaikuttavasti ja vielä motivoituneesti, ja siihen varmaan kaikki pyrkivät.

Me vähän ehkä poliittisessa keskustelussa välillä yksinkertaistetaan asioita. Jos me nyt ollaan puhuttu kaksi päivää tästä digitalisaation lisäämisestä ja siitä, tarvitaanko sitä tai pystytäänkö siihen, niin me ehkä oletetaan, että meillä on 21 yhteismitallista hyvinvointialuetta, jotka ovat kaikki samassa tilanteessa digitalisaation tai teknologisten ratkaisujen kanssa. Siellä varmasti on tilaa tälläkin hetkellä lisätä niitä, toisilla alueilla ei.

Mutta sitten yksi asia oikeastaan, mikä minua enemmän tässä keskustelussa on vaivannut näiden molempien päivien aikana, on semmoinen tietynlainen ehkä väärinymmärrys joka tapauksessa — mennään ihan kotihoidon ulkopuolelle.

Sitten toisena täällä etenkin eilen vilahti useampaan kertaan RAI-indeksi ja sen käyttöön tulevat muutokset. Jotenkin johdettiin sillä lailla, että meillä ikään kuin lievennetään jollakin lailla kriteereitä, muutetaan kriteereitä, säästetään RAI:n kautta, vaikka moneen kertaan selitettiin ja se lukee näissä teksteissäkin, että vaan järjeistetään sen käyttöä. Sitä ei käytetä joka välissä vaan käytetään silloin, kun sillä on merkitystä. Eli ei ole tarkoitus keneitäkään riisua palveluita, vaan katsotaan, että siinäkin ammattilaisten aika ohjautuu oikeisiin asioihin eikä tehdä rutiininomaisesti sitä RAI-indeksiä silloin, kun tilanne pysyy muuttumattomana eikä mitään uutta ole tapahtunut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Toinen asia on tämä vammaispalvelulaki ja siihen liittyvä ikääntymisrajaus. Useamman kerran on kuulunut ikäraja 65 vuotta tai se, että ikääntyneiltä vammaisilta halutaan viedä palvelut pois, ja moneen kertaan on sanottu, että näin ei olla tekemässä vaan halutaan varmistaa se, että kaikki vammaispalvelulain palvelut kohdistuvat nimenomaan vammaisille. Äsken edustaja Merinen, joka on kaksi vuotta ollut sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa, antoi pöytäkirjasta ymmärtää, että nuoruudessa vammautunut ihminen menettää vammaispalvelulain palvelut, kun hänestä tulee ikääntynyt, 65, 70, 75. Oletteko te oikeasti siis siinä käsityksessä, että hallitus on jossain vaiheessa tämmöistä esitystä ollut sorvaamassa tai meinaa sorvata? Minä itse en ole missään vaiheessa saanut semmoista ymmärrystä, ja se on vähän huono asia, jos kerta kaikkiaan ihmiset ovat tämmöisessä käsityksessä. Ei ole missään vaiheessa puhuttu kahteen vuoteen semmoisesta tilanteesta, että nuorena vammautunut ikääntyessään tippuisi näitten palveluitten piiristä pois. Se ajatus on ollut täysin toisenlainen, ja se on harmi, jos on tämmöinen väärinkäsitys tullut. Se kannattaa ilman muuta tarkentaa jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja tähän vielä Räsänen, Joona, vastauspuheenvuoro.

0.52 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen oppinut täällä salissa arvostamaan edustaja Väyrysen ammattitaitoa, ja monesta asiasta, joita hän on nostanut näidenkin päivien aikana keskustelusta esille, voin hyvin yhtyä kyllä niihin mielipiteisiin.

Mutta tämä RAI-arviointiin liittyvä kommentti: Toivoisin, että se juuri näin menisi, mutta valitettavasti tämänkin kirjauksen perässä on miinus eli tämänkin kirjauksen tavoitteena lähtökohtaisesti on sitä hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta vähentää. [Aki Lindén: Eli pannaan pois ihmisiä!] Riippumatta siitä, auttaako toimenpide, tehostaako se toimenpide, yleiskatteellisesta rahoituksesta vähennetään. Ja samahan koskee tätä digitalisaatiota. En yhtään väheksy, etteikö sitä ole järkevääkin hyödyntää — esimerkiksi omalla alueellani hyödynnetään hyvinkin paljon, mutta ei sitä tehdä lähtökohtaisesti siksi, että haluaisimme vähentää rahaa. Näissä kirjauksissa valitettavasti jokaisen perässä on miinus ja numero, mikä tarkoittaa, että yleiskatteellisesta rahoituksesta viime kädessä vähennetään rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten Väyrynen, vastauspuheenvuoro.

0.54 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kaikkiin näihin päätöksiin liittyy raha, ja tästä ollaan nyt puhuttu moneen kertaan. Nyt en syytä rahoitusta, mutta meidän rahoituslaki on tällä hetkellä semmoinen, että jos me tehdään rahoitukseen muutoksia, niin meidän pitää löytää niille joku kohde, ja näin se on.

Mutta se, mitä minä tarkoitin, on se, että itse asiassa sen RAI:n käyttöön, sen kriteereihin, niihin pisteytyksiin, en minä ole ainakaan ymmärtänyt, että ollaan puuttumassa — ainostaan siihen, milloin ja millä tiheydellä sitä RAI-indeksiä määritetään, että sitä ei rutii- nisti tehdä joka viikko. Tai eilen joku mainitsi — itse en tiedä tämän väitteen tosipohjaa — että on saattohoitopotilaalle tehty. Eli tavallaan järjeistetään sitä käyttöä, ja itse sen RAI:n

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

käyttöhetkeen ei minun ymmärtääkseni ole tulossa yhtään mitään muutosta, eikä sen kriteereihin. Näin minä olen sen ymmärtänyt, mutta raha siellä liikkuu. Se on ihan totta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Tuppurainen.

0.55 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nämä kokoomuksen mainostamat parannukset ovat itse asiassa kätkeytyneitä leikkauksia, ja siitähän tässä on kysymys myös näissä digisäästöissä. Se tänään kuultiin ministeri Juusolta: se tarkoittaa vähemmän kotihoidon käyntejä.

Kun katsotaan sitä kotihoidon arkea, niin tuoreessa Itä-Suomen yliopiston tutkimuksessa havaittiin, että kotihoitoa saavat iäkkäät jäävät jo nyt herkästi vaille riittävää tukea ja palveluita, he ovat vaarassa jäädä syrjään erityisesti sosiaalisista suhteista ja kodin ulkopuolisesta ympäristöstä. Lähes puolella tutkimukseen osallistuneista oli vaikeuksia tulla toimeen taloudellisesti ja lähes kolmannes koki yksinäisyyttä melko usein tai jatkuvasti. Näiden Itä-Suomen yliopiston tutkijoiden mukaan tulokset vahvistavat huolta siitä, etteivät edes nykyiset kotihoidon palvelut pysty riittävästi vastaamaan kotona asuvien ikääntyvien tuen tarpeisiin, ja nyt nämä säästötoimet tulevat heikentämään tilannetta entisestään, millä tutkijat näkevät olevan merkittäviä taloudellisia ja inhimillisiä vaikutuksia. Meidän kysymyksemme kuuluu pääministeri Orpolle: aiotaanko vanhustenhuoltoon kohdentaa vielä lisää leikkauksia näistä tulevista 100 miljoonan euron sosiaalipalvelujen säästöistä?

Kun kysymyksessä ovat nämä teknologian tuomat uudet mahdollisuudet, niin pitää myös muistaa se, että Suomessa on 300 000 iäkästä ihmistä vailla täysiä digitaitoja ja vähintään yhtä moni ei pysty asioimaan itsenäisesti sähköisissä palveluissa. Kaksi kolmesta yli 65-vuotiaasta kertoo tarvitsevansa muiden tukea, kun he asioivat sähköisesti. Tätä se digi on ihmisten arjessa. Moni on joutunut jättämään palveluita käyttämättä tai etuuskäyttöä hakematta, koska viranomaisasiointi muutoin kuin sähköisesti on käynyt hankalaksi. Nyt hallituksen tekemien leikkausten vuoksi hyvinvointialueilla, joilta edelleen kokoomus on leikkaamassa rahaa yleiskatteellisesta rahoituksesta, on esimerkiksi lopetettu päivätoimintaa vanhuksilta. Päivätoimintaan tullaan kohtaamaan ja kokemaan, saamaan niitä inhimillisiä kohtaamisia. Se on se viikkoa aikatauluttava, odotettu päivä, kun ohjelmassa on muutenkin kuin kotona oloa. Eikä pidä tietenkään väheksyä omaishoitajan hengähdystaukoja. Me tiedämme, että ikäihmisten yksinäisyys kuormittaa terveydenhuollon palveluja, ja mikä sen hintalappu on? Onko siis niin, että on pelkkää säästöä, kun ikäihmiset kärsivät palveluiden puutteesta, mielellään yksin ja hiljaa omassa kodissaan? Tätäkö nämä säästöt tarkoittavat?

Arvoisa puhemies! Suomen kaikilla hyvinvointialueilla on käyty tai aloitettu yt-neuvottelut tuotannollis-taloudellisista syistä. Karkea tilanne — sote-alan työntekijöitä on irtisannottu, lomautettu, määräaikaisten työntekijöiden työsuhteita ei ole uusittu ja uusia työntekijöitä ei rekrytoida. Nämä säästöt hyvinvointialueille näkyvät ikäihmisten palveluissa. Ne näkyvät ensisijaisesti hoitohenkilöstön vähentämisenä, palveluiden leikkauksina ja kotihoidon kuormittumisena, ja ympärivuorokautisen palveluasumisen kattavuus 75 vuotta täyttäneen väestön keskuudessa laskee. Kotihoidon saatavuus 75 vuotta täyttäneiden osalta heikkenee.

Nyt ollaan pisteessä, jossa ikäihmisten tilanne alkaa kyllä jo kuulostaa kohtuuttomalta. Nyt olisi syytä hallitukselta kuulla, ettei ikäihmisten tilannetta entisestään heikennetä uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

silla leikkauksilla, mutta pääministeri ei ole täällä kertomassa meille, ovatko hyvinvointialueet vihdoinkin saamassa työrauhaa.

Me sosiaalidemokraatit, arvoisa rouva puhemies, ajatellaan, että se on yhteiskunnan sivistyksen mitta, kuinka me pystymme huolehtimaan ja haluamme huolehtia kaikkein heikoimmassa asemassa olevista: ikäihmisistä, vammaisista, lapsista. Te olette hallituksessa heikentäneet ikäihmisten palveluita, ja hallitus on hankaloittanut hoitopaikkaa ihmisiltä, joiden arki jo entuudestaan on karua ja kovaa. Liian moni ikäihminen meidän Suomessamme joutuu jo nyt pohtimaan, riittävätkö rahat sekä ruokaan että lääkkeisiin, ja asiakasmaksuja tässä tilanteessa on nostettu kymmenillä prosenteilla. Nyt moni pohtii, tohtiiko näiden nousseiden maksujen vuoksi edes yrittää päästä lääkäriin tai hoitoon.

Minä kysyn teiltä, arvoisat kokoomuksen läsnä olevat edustajat: Eikö olisi vihdoinkin aika turvata ikäihmisille heidän ansaitsemansa palvelut? Voitteko te luvata, kun pääministeri Orpo ei ole paikalla, että tulevissa säästöissä ei ole uusia leikkauksia ikäihmisten palveluihin? Voitteko te luvata tämän?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Merinen.

1.00 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tämä välikysymys on melkoisen saagan päätös, tai ei ole vielä mikään päätös, koska ei ole saatu vielä mitään kunnan vastauksia, kun jostain syystä ei tule tarkempaa vastausta.

Mutta Yle uutisoi tänään mielenkiintoisesti tästä asiasta ja oli sitten haastatellut myös alan huippuasiantuntijoita, ja minä ajattelin referoida tätä uutista. Tämä on minun mielestäni tosi mielenkiintoinen. Yle sai paperin käsiin tietopyynnöllä, eli tämän teidän salaisen paperinne sosiaalihuollon palveluista. Kommentit ovat: ”Ei ole täyttä huttua, mutta aivan liian yleisluontoinen.” ”Hallitus pesee kätensä sosiaalihuollon palveluista ja jättää ne hyvinvointialueiden vastuulle.”

”Tänään torstaina sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso heilutteli sosiaalihuollon säästöpaperia eduskunnan kyselytunnilla, kun oppositio penäsi hallitukselta jälleen kerran tietoja sote-säästöistä. Kaisa Juuso lupasi julkistaa paperit ennen kyselytuntia. Oppositio sai paperit odotettua nopeammin, kun ministeri Juuso ryhtyi yllättäen jakamaan papereita ministeriäitiöstä opposition edustajille. Pääministeri Petteri Orpon mukaan kyseessä on valmistelumuistio.”

Tämä paperi siis, mikä sitten yllätykseksemme saatiin, oli 2,5 liuskaa sosiaalihuollon säästöjä. Yle on saanut paperin käsiinsä: ”Sääntelyä kevennetään, puretaan, järjestämistä vastuu tarkentuu uusiin, ehkä noin kymmeneen isompaan, selkeämpään asiakaslähtöiseen palvelukokonaisuuteen, joita voisivat olla esimerkiksi lapsiperhepalvelut, taloudellista toimintakykyä edistävät palvelut, kotona asumista tukevat palvelut, päihde- ja riippuvuuspalvelut.”

”Yhteiskuntapolitiikan professori Heikki Hiilamo Helsingin yliopistosta luki paperin Ylen pyynnöstä. Hiilamo pitää sitä varsin yleisluontoisena: ’Aitoa säästöä syntyy vain, jos hallitus vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta vuodesta 27 alkaen 50 miljoonalla eurolla ja vuodesta 28 alkaen 100 miljoonalla eurolla. Koska esityksessä ei ole mitään indikaattoreita, tunnuslukuja uudistusten toteuttamiselle, hallitus voi tehdä tai olla tekemättä päätöksiä.’ Hiilamo ei ole vakuuttunut siitä, että sääntelyn keventämisellä ja palveluvalikoiman rajaamisella syntyy sadan miljoonan säästöt. Hän kuitenkin epäilee, haluaako hallitus niskaansa myrskyn juuri ennen seuraavia eduskuntavaaleja 27.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

”Sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppinen Helsingin yliopistosta puolestaan arvioi, että paperi osoittaa, että hallitus on sysäämässä vastuun kaikkein vähäosaisimmista hyvinvointialueille. Muistiossa todetaan, että muutos korostaisi hyvinvointialueen vastuuta järjestää henkilön tarvitsema yksilöllinen sosiaalihuollon vastuulle kuuluva tuki ja apu mutta jättäisi keinot siihen aikaisempaa joustavammiksi. ’Tällä paperilla valtio pesee käteensä ja siirtää sosiaalihuollosta vastuun alueille. Hyvinvointialueiden vastuulle jää, mitä palveluita ne tarjoavat. Ihmisten kohtelu riippuu täysin siitä, missä he sattuvat asumaan.’ Jäppinen toteaa, että paperi on vaikealukuinen ja lauseet epäselviä. Lopputulos on selvä: ihmisten eriarvoisuus lisääntyy, jos linjaukset toteutuvat.”

Ollaanko me päästy tästä eteenpäin vielä tänä iltana hirveästi? Ei ole päästy, ja vaalit ovat jo puolessavälissä menossa. Kokoomuksen edustajilta toivoisi niin kuin tarkempaa kuvausta, kun te olette täällä vastaamassa meille. Missä vaiheessa me saadaan jotain vastauksia? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen. [Hälinää — Ville Merinen: Vastauspuheenvuorolla, jos annatte, voidaan laittaa samalla! — Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Tämä vammais...] — Nyt keskeytän. Mitä Merinen sanoi sieltä? [Ville Merinen: Ei mitään, puhuttiin vaan!] — Saanko uudelleen sen? [Ville Merinen: He kävivät äsken neuvomassa minua kummatkin vuoron perään monta kertaa, että miten kuuluu...] — Mutta mitä te sanoitte siellä äsken? [Ville Merinen: Minä sanoin, että voisin yhdellä vastauspuheenvuorolla antaa vastauksia!] — Sitten Koskinen jatkaa.

1.04 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tämä vammaispalvelulain ikäsääntely suhde yleislakiin, sosiaalihuoltolakiin, sosiaalipalvelulakeihin muistuttaa sitä tilannetta, mikä on työtaturmien ja työkyvyttömyysetuuksien välillä. Siis tapaturmavakuutuksen pohjalta päivärahat ovat vähän isompia kuin yleiset sairauspäivärahat, ja sitten vastaavasti tapaturmaeläke on korkeampi kuin työkyvyttömyyseläke. Sitten varsinkin varttuneemman pään tapauksissa joudutaan arvioimaan yksittäistilanteessa sitä, onko jokin varttuneemalla iällä tullut vamma tai vaiva työperäinen, kun henkilö muutenkin muuntuu ajan kuluessa. Onko se joku vakavan tilan heikentymisen syy siellä vaikkapa viiden tai 15 vuoden aikana olevan aikaisemman työtaturman perusteella tapahtunut, vai onko siinä sitten pääsyynä ikääntyminen ja sen takia vamman tai vaivan vaikeutuminen. Nämähän ovat usein sellaisia asioita, jotka menevät sitten ihan ylempiin oikeuksiin saakka, kun siinä on ristiriitaisia lääkärien arviointeja, erilaisia tutkimusnäyttöjä.

Nyt tällä vammaispalvelulain muutoksella tuodaan herkästi nämä samat tilanteet sitten koko tähän kenttään, että joudutaan pohtimaan kunkin yksilön kohdalta, että onko joku vamman paheneminen sitten aiheutunut pääosin siitä vanhasta vaivasta tai sen seurausvaikutuksena, vai onko kyse sitten ikääntymisen aiheuttamasta pahenemisesta. Ja tällä me tavoitellaan, että tulisi tällainen ikään kuin luonnehdinta, minkälaiset muutokset ovat normaaleja ikääntymisen aiheuttamia ja mitkä ovat sitten yllättäviä, mitkä enemmän sitten vamman jälkivaikutusta. Tätä on äärimmäisen vaikea välttää silloin tämänkaltaisessa sääntelyssä, että joudutaan tosiaan yksilötasolle viemään tämä arviointi. Veikkaan kyllä, että siinä tulee isoja ongelmia sekä sen lain säätämisessä että sitten sen tulkitsemisessa yksittäistilanteessa, kun sitten pitää vielä ottaa huomioon se, että näiden lakisääteisten oikeuksien pitäisi yhdenvertaisesti toteutua kaikilla hyvinvointialueilla kaikkien henkilöiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

osalta ja että tällainen ikään kuin kahteen ryhmään luokittelu ei sitä perimmäistä, esimerkiksi toimeentulon turvaamista tai tarvittavan palvelun järjestämistä, saisi estää.

Nyt tästä kahden ja puolen liuskan paperista edustajat Marttila ja Merinen ovat tässä hyviä puheenvuoroja käyttäneet. Siinä on tosiaan se perusongelma, että siinä tavallaan ajatellaan, että tämä peruskuvio, millä koko hyvinvointialueuudistus tehtiin, että on olemassa laakisäätöiset oikeudet palveluista ja tehtävistä ja että sitten ne hyvinvointialueet itsehallintonsa pohjalta katsovat, miten ne parhaiten järjestetään ja tuotetaan, niin siihen ei enää uskota. Kuitenkin meillä on nyt kokemusta monen vuoden ajalta, varsinkin kun täällä on kansanedustajista hyvin moni ollut mukana hyvinvointialueiden työssä, aluevaltuustoissa tai jopa hallituksissa, ja siellähän on selvästi saatu niitä tuloksia, mutta niille pitää vain varata riittävästi aikaa, että ne näkyvät sitten kustannusten alenemisena tai sitten enemmän palvelujen tuottamisena samalla rahalla. Molemmat ovat ihan oikeansuuntaisia toimia, ja niiden kautta saadaan paljon kestävämpiä tuloksia myös valtiontalouden, julkisen talouden, kannalta kuin sille, että tehdään tällaisia pistemäisiä leikkauksia tai syöksyjä tämän järjestelmän sisälle vaatiin, että tietty miljoonamäärä pitää löytyä sellaisista palveluista, joista on jo nyt puutetta. Että tarve olisi olennaisesti isompi.

Tätä perusvikaa nyt tässä jatketaan hallituksen toimesta, ja siinä olisi korkea aika ottaa suunnanmuutos, jolloinka vältetään paljon tulevia ongelmia ja myöskin vältetään aiheuttamasta lisäkustannuksia toisaalla yhteiskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

1.11 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt keskustelun aikana on moineen kertaan peräänkuulutettu sitä, että täytyisi saada pääministeri Orpo saliin vastaamaan näistä mahdollisista ja tulevista leikkauksista, niin täällä on myös puhuttu historian havinasta ja siitä teknologiasta, onko se nyt tulossa vai menossa vai mitä on tapahtumassa.

Tässä asiaan perehtyessä sitten silmiin osui myös 20.3.2025 Kunta- ja hyvinvointialue-työnantajien, KT:n, tekemä kysely. Tässä kyselyssä ja tämän kyselyn mukaan kunnat ja hyvinvointialueet ennakoivat poikkeuksellisia lomautuksia ja irtisanomisia vuodelle 2025. Tämä itsessään on jo aika hälyttävä uutinen siltä osin, että tiedämme tämän hallituksen täysin epäonnistuneen työllisyyspolitiikan, ja kun työllisyys- ja talouspolitiikka kulkevat käsi kädessä, niin ei tästäkään kunnian kukko niin sanotusti laula. Lomautukset koskevat noin 18 500:aa henkilöä ja irtisanomiset noin 700:aa työntekijää kunnissa ja hyvinvointialueilla. Nämä luvut mahdollisesti tulevat vielä päälle jo tulleiden työllisyyslukujen lopputuleman kasvattajiksi. Kyllä toivoisi, että hallitus tässä jo rupeaisi tekemään johtopäätelmiä siitä, onko tämä politiikka nyt sellaista, millä tämä maa saadaan eteenpäin. KT:n pääekonomisti Juho Ruskoaho sanoo lukujen vastaavan irtisanomisten osalta 1990-luvun laman ajan tasoa — siis 90-luvun lama, mistä täällä useaa eri aihetta käsiteltäessä puhutaan synkässä yhteydessä, ja ei se ole mikään ihme, koska se oli synkkää aikaa.

Kunnat ja hyvinvointialueet tavoittelevat 415 miljoonan euron säästöjä vuonna 2025, mikä on 20 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kun tällaisista säästölukemista puhutaan, niin onhan se hiukan hassua, että samaan aikaan hallitus yrittää mustaa puhua valkoiseksi niin, että tässä itse asiassa kuitenkin hyvinvointialueille annetaan rahaa. Säästöistä 166 miljoonaa on kaavailtu kuntiin ja 249 miljoonaa hyvinvointialueille. Suurin osa kunnista ja hyvinvointialueista on supistanut palvelujaan ja varmasti tulee supistamaan myös jatkossa, koska rahaa niiden tuottamiseen ei heru. Hyvinvointialueista näin on jo nyt teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

nyt 80 prosenttia, kunnista vajaa 30 prosenttia. Palveluverkon tarkastelu keskittyy erityisesti terveysasemien, koulujen ja päiväkotien määrään. Onhan tämä nyt epärealistista, että tällaisessa tilanteessa tänään alkaa jo kolmas ennakkoonestyspäivä. Meillä on ehdokkaita, jotka eivät todellakaan tiedä hyvinvointialueilla tai kunnissa, millaiseen maailmaan he ovat astumassa. Mitä listoja vielä löytyy ja kenen laukusta? Sen takia ei ole ollenkaan turhaa ollut se, että halutaan kuulla pääministeriltä, mikä se hallituksen lopullinen lista on ja miksi hän ei ole sitä tänne eduskuntaan tuonut.

Kuitenkin vaikka lama-aika, 90-luvun lama, muistetaan synkkänä aikana, kyllä minä muistan sieltä sellaisenkin positiivisen asian, että koulusta mentiin taksilla porukalla hammaslääkäriin hammastarkastukseen. Edes sitä eivät tämän päivän lapset saa. Ja kun täällä on puhuttu, että Kehä kolmosen sisäpuolella on joku alue, jossa asioita käsitellään eri tavalla, niin minä en ole Kehä kolmosen sisäpuolelta. Olen tuolta itäisestä Suomesta, kuten varmaan varsin hyvin sen tiedätte. Kyllä ne välimatkat sielläkin ovat aika pitkät. Varsinkin nyt, kun kouluverkkouudistuksia kunnissa on jo tehty ja kun samaan aikaan tehdään myös hyvinvointialueilla palveluverkkouudistuksia, niin kysymys kuuluukin: kuka tulevaisuudessa näiden kavennettujen hyvinvointipalveluiden osalta huolehtii sen, että lapsilla on mahdollisuus saada myös suunterveydenhoitoa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

1.16 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! No, nyt pääsen itsekkin vihdoinkin usean puheenvuoron jälkeen tähän keskusteluun vammaispalvelulaista.

Ihan ensimmäiseksi haluan todeta, että silloin, kun oli paljon enemmän ihmisiä vielä salissa, tuolta oikealta puolelta muutaman kerran vähän sillä lailla kipakasti huudettiin, että ”se ministeri Kiurun tuoma laki”. No, kaikki kunnia ministeri Kiurulle, jota sain sijaistaa vuonna 22, mutta siinä 27.9. vuonna 22 annetussa laissa lukee kyllä ”pääministeri Marin ja peruspalveluministeri Aki Lindén”. Eli tällä olen valmis ottamaan vastaan kaiken sen syyllisyyden, mitä täällä nyt sitten halutaan siitä laista ikään kuin kritiikkinä mahdollisesti esittää. Mutta totean tämän sen takia, että tämä laki — siis se, joka vuoden 22 syyskuussa annettiin eduskunnalle — on sisällöltään kyllä yksi kaikkein vaativimpia lakeja, joiden kanssa olen itse ollut tekemisissä. Tietysti joku voi ajatella, että en lääkäritaustani takia ollutkaan mikään vammaisasioiden asiantuntija, mutta aika paljon olin kuitenkin niidenkin asioiden kanssa ollut aikaisemmin tekemisissä, muun muassa luennoinut kymmenen vuoden ajan sekä avoimessa korkeakoulussa että silloisessa terveydenhuolto-oppilaitoksessa, myöhemmässä AMK:ssa, juuri näistä kysymyksistä. Siinä tehtiin kokonaan uusi laki. Edelliseltä hallitukselta, eli pääministeri Sipilän hallitukselta, oli jäänyt kesken se lain uudistaminen, ja tarve oli selvä.

Suurin muuttamisen tarve perustui siihen, että piti päästä arvioimaan sitä, että riippumatta toimintakyvyn aleneman tai menetyksen syystä me kohtelemme yhdenvertaisesti ihmisiä, joilla on toimintakyvyn vajavuutta eli vammaisuutta. Otan vaikka ihan yhden esimerkin, jotta tämä konkretisoituisi kuulijoille: Kun olin aikanaan lääninlääkärinä ja sain vastatakseni kanteluita, jotka liittyivät lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineisiin, niin eräästä kunnasta eräs rouva kanteli siitä, että hän oli liikenneonnettomuudesta johtuneen tapaturman ja siinä yhteydessä tehtyjen lääketieteellisten toimenpiteiden johdosta menettänyt toisen rintarauhasen ja hänelle ei sitten kunta antanut rintaliivin sisään asennettavaa irtoproteesia, koska kunta oli päättänyt, että sellainen annetaan vain, jos rinta on menetetty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

syövän takia. No, tässähän ei ollut mitään järkeä, niin kuin me ymmärrämme, mutta tämä kertoo siitä aiemmasta käytännöstä, että joku tietty syy, joka aiheutti tietyn vamman tai tällaisen muutoksen ihmisessä, oikeutti ja toinen syy ei oikeuttanut — tämä vain yhtenä esimerkkinä siitä, että pyrittiin uudistamaan koko tätä ajattelua yhdenvertaisemmaksi. Siihen lainsäädäntöön tuli erittäin paljon uutta käsitteistöä, ja siitä tuli kieltämättä hyvin monimutkainen.

Mutta mennäksemme tähän rahoitukseen: Kun se annettiin silloin syksyllä 22 eduskunnalle, niin siihen varattiin 25 miljoonaa euroa rahoituksen lisäystä. Sitten loppusyksyllä 22 ja alkukuukausina 23 eduskunnan käsittelyssä, eli ennen kaikkea valiokuntakäsittelyssä, sitä lakia muutettiin aika merkittävältä osin, ja oikeastaan jäi auki, mitkä sen muutoksen aiheuttamat kustannukset olivat. Sitten tulivat vaalit siihen väliin, ja minulle on kerrottu, että nykyisten hallituspuolueiden ohjelmaneuvotteluissa muun muassa valtiovarainministeriön edustajat olisivat tulleet sanomaan, että eduskunnan yksimielisesti muuttaman vammaispalvelulain kustannusvaikutus onkin 130 miljoonaa euroa sen 25 miljoonan sijasta. Täällä salissa kuulin muun muassa edustaja Laihon sanovan useamman kerran, että miljardilla lisättiin. Saman sanoi professori Lasse Lehtonen, kun olimme samassa radiokeskustelussa, että miljardilla lisättiin. Eli aika kirjavaa oli se keskustelu.

No, sitten kun täällä ryhdyttiin sitä uuden hallituksen toimesta muuttamaan, niin on mielenkiintoista, miten nämä asiat kirjattiin sinne hallitusohjelmaan. Siellä hallitusohjelmassa lukee, että miinus 100 miljoonaa vuodelle 24, mikä tarkoitti sitä, että siitä oletetusta 130 miljoonasta vähennetään 100 miljoonaa, ja sitten myöhemmin vuosina se vähennys olisi 36. Tämhän johti täällä salissa hyvin mielenkiintoiseen väittelyyn, jossa edellistä hallitusta, eli puoluetta, jota itse edustin, syytettiin siitä, että olisimme olleet valmiit käyttämään vähemmän rahaa kuin mitä hallitus sitten olisi valmis käyttämään.

Mutta nyt huomasin, että aika loppuu, ja täytyy jatkaa sitten seuraavassa puheenvuorossa tätä vammaispalvelulain kehityksen erittelyä. [Tytti Tuppurainen: Jäi kesken, kiinnostaa! On saatava kuulla!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

1.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on aika monta puheenvuoroa käytetty, ja olen yrittänyt pysyä tällä alueella, jossa yritetään olla niin kuin täällä tulojen hankkimispuolella ja sitten vähän täällä järjestelmän sisällä. [Aki Lindén: Se on hyvä, Lauri, että joku on sillä puolella!] — Täytyy olla. — Ja tässä olen kritisoinut tätä kasvun puutetta ja näiden työllisyystavoitteiden karkaamista, jotka sitten vaikuttavat näiden leikkauslistojen pituuteen. Edelleenkin kaikki nämä tilastot, mitä nyt tällä hetkellä on näkyvissä, ja kaikki ennusteet kertovat sen, että meidän työllisyystilanne tulee olemaan tämän hallituksen lopettaessa toimintansa huonompi kuin se on ollut aloittaessa. Se on tässä yksi iso osasy, että me olemme tässä tilanteessa, ja siihen pitäisi panostuksia tehdä.

Toinen asia, josta täällä olen puhunut aika paljon, ovat tähän rahoitusmalliin liittyvät haasteet, ja tämä myöskin heijastuu aika voimakkaasti näihin alueiden välisiin eroihin. Alueilla on aika isot erot alijäämissä ja niissä aikatauluissa, miten alijäämät voidaan saada katettua. Nämä liittyvät myöskin tähän meidän rahoitusmalliin, miten se kohtelee aluekohtaisesti asioita. Täällä kun on perushinta, alueen asukasluku ja alueen tarvekerroin siellä taustalla, esimerkiksi terveydenhuollon palvelutarvekerroin, vanhustenhuollon palvelutarvekerroin, sosiaalihuollon palvelutarve, ja sitten alueen perusrahoitus, joka tulee asukaslu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

vun pohjalta, niin nämä määrittävät jo 94 prosenttia tulevasta rahoituksesta. Nyt näihin on tulossa muutoksia. Näissä on 120 kriteeriä, ja nyt ilmeisesti tulee toukokuussa niin, että näitä kriteeristöjä lisätään 190:een näitten osalta. Tämä jossain määrin muuttaa tätä tilannetta, ja toivon mukaan se vielä tuo siihen semmoisen asian, jolla tämä paremmin osuu kohdalleen.

Mutta samalla, kun tässä näitä arvioidaan, niin erityisen voimakkaasti asiantuntijalainsunnoissa on sanottu, että sosiaalipuolen, sosiaalihuollon, palveluiden osalta nämä eivät oikein istu. Niihin liittyvät aika monet asiat, eli miten perheiden pahoinvointi ja lastensuojelun palvelutarve ovat sellaisia, joiden ennaltaehkäisy ei tapahdu terveydenhuollon palveluita lisäämällä ja diagnooseja kirjaamalla. Hyvinvointialueilla on tietysti kustannustensa kautta edelleen kannustin tehdä myös sellaista ennaltaehkäisyä, joka vähentää hyvinvointialueiden kustannuksia tulevaisuudessa. Eli nämä mittarit eivät oikein osu riittävästi, ja tämä tulee olemaan semmoinen iso keskustelukohhta. [Hälinää — Puhemies koputtaa — Puhuja keskeyttää puheensa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jatkakaa vain. — Mutta jos minä saan pyytää, että menisitte ulos puhumaan. [Aki Lindénin välihuuto]

No niin. Minä vai! [Puhuja naurahtaa] — Palvelutarvekriteeristö on sellainen asia. Taisi olla eilen, kun kunta- ja hyvinvointialueen jaostossa puhuttiin hyvinvointialueen HYTE-kriteeristä ja että kun sitä ollaan nostamassa yhdestä prosentista puoleentoista prosenttiin, niin kuinka se kannustaa tekemään ennaltaehkäisevää työtä. Edustaja Väyrysen kanssa siinä kumpikin vähän innostuttiin siitä keskustelusta sen vuoksi, että kannustavuutta tähän järjestelmään pitäisi saada lisää. Onko tämä puolitoista prosenttia riittävän kannustava suhteessa siihen, mikä tämä perusrahoitus on, ja kuinka sillä saadaan niitä toimenpiteitä aikaiseksi, että hyvinvointia ja terveyttä edistettäisiin hyvin monessa paikassa? Ongelma on se, että ne työkalut ovat siellä kunnissa käytännössä, ja silloin tähän kuntien rahoitusmalliin pitäisi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä lisätä. Ja kun tämä VOS-järjestelmä ollaan uudistamassa, niin se ulottuvuus sinne pitäisi saada.

Sitten tämän kokonaisuuden osalta on vielä se, että eriarvoisuus kasvaa myöskin sitä kautta, että hyvinvointialueilla taloustilanne tuo mukanaan sen, että niillä, jotka pärjäävät, on myöskin investointikykyä enemmän kuin niillä, jotka eivät pärjää, ja samalla nämä voivat kehittää toimintojaan paremmin, ja eriarvoisuus kasvaa myöskin tätä kautta.

Täällä on tällaisia tekijöitä, jotka vievät hyvinvointialueita eri suuntiin. Varmasti seuraavalla valtuustokaudella tullaan katsomaan hyvinvointialueita ja miten tätä kokonaisuutta viedään tulevaisuudessa eteenpäin. Nyt meidän täytyy työskennellä tällä kokonaisuudella, mikä meillä on käsissä, ja yrittää parantaa näitä yksittäisiä kohtia tämän järjestelmän sisällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joonas.

1.28 **Joonas Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä välikysymyskeskustelussa olen useamman kriittisen puheenvuoron pitänyt liittyen näihin hallituksen suunnitelmiin tehdä vielä mittavat lisäsäästöt suomalaisten tärkeistä sosiaali- ja terveystalouksista. Erityisen kriittinen olen ollut sitä kohtaan, että pääministerin lupauksista huolimatta hallitus ei ole julkaissut näitä kaikkia säästöjä, mihin niitä ollaan tulevaisuudessa kohdentamassa. Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

malaiset eivät siis tiedä, mistä palveluista ollaan tulevaisuudessa useita miljoonia euroja ottamassa pois. Mutta jokaiseen hyvään keskusteluun kuuluu tietenkin se, että kun esittää kriittisiä huomioita, niin on paikallaan myös tarjota vaihtoehtoja ratkaisutapaa, jolla tästä asiasta päästäisiin eteenpäin.

Se keskeinen huolihan oppositiosta näissä hallituksen suunnitelmissa kohdistuu juuri siihen, että näiden kaikkien kirjausten lopulla on kuitenkin se yksi merkitsevä numero, jonka edessä on miinus. Elikä niin kuin olemme monesti tätä keskustelua käyneet, monen hyvältäkin kuulostavan aikomuksen taustalla on kuitenkin kylmä säästötavoite. Ja tähän johtuu siitä, että hallitus todella vuosi sitten kehysriihessä päätti toteuttaa vielä 170 miljoonan euron lisäsäästöt tänne sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tähän johtuu siitä, että todella hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikalta pohja on tippunut pois. Ja kun pelkästään tämä työllisyyden heikko kehitys — eli työttömyyden nousu ja työllisten määrän tippuminen — on aiheuttanut jo useamman miljardin uuden aukon valtiontalouteen, niin ymmärrän, että hallitus tätä pyrkii paikkaamaan ja on ajatellut tehdä sen sitten lisäsäästöillä, jotka nyt todella kohdistetaan sitten näihin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Sen takia on minusta ihan oikeutettua sanoa, että hallitus oman epäonnistumisensa maksattaa nyt sitten nimenomaan yhteiskunnan heikompiosaisilla.

Se keino, millä tästä voisimme mennä eteenpäin, ja toivon, että hallitus tätä pohdiskelisi, olisi se, että jospa toteuttaisimme kaikki nämä toimenpiteet, jotka viime torstaina julkistetussa paperissa ovat — pois lukien 100 miljoonan säästö sosiaalipalveluihin, koska siitä ei meillä vielä mitään tietoa ole ja siitä näitä kaikkia dokumentteja ei ole julkaistu — jospa toteutettaisiin kaikki nämä muut toimenpiteet, mutta jätetään tässä vaiheessa rahat ennalleen. Ei koskettaisi hyvinvointialueiden yleiskatteiseen rahoitukseen, mutta toteutetaan nämä kaikki toimenpiteet, koska jos tämä hallituksen argumentti pitää paikkansa, että näistä mikään toimenpide ei itse asiassa heikennä kenenkään palvelua vaan pikemminkin parantaa, ja sitten syntyy vielä säästöjä, niin tässä tapauksessahan ne säästötkin tulisivat realisoitumaan aikanaan rahoituslain mukaisesti jälkikäteistarkastuksen yhteydessä.

Mikäli siis pitää paikkansa, että nämä toimenpiteet parantavat ihmisten palveluita ja samalla säästävät rahaa, niin mikäli tässä vaiheessa jätämme hyvinvointialueiden rahoituksen ennalleen, emme tee näitä säästöjä, niin todella, jos sitten säästöt itsestään syntyvät ja palvelut edelleen parantuvat, tähän tulee tulevaisuudessa johtamaan siihen, että sen verran pienempi hyvinvointialueiden jälkikäteistarkastus tulee tulevaisuudessa olemaan. Ja kun nyt näitä säästöjä ynnäilee, niin näitä on tämän sosiaalihuollon 100 miljoonan lisäksi, joka edelleen on pimitetty, reilu 60 miljoonaa euroa. Tämä voitaisiin ihan helposti toteuttaa niin, että muutetaan lainsäädäntöä, toteutetaan ne kaikki muutokset, joita hallitus tässä nyt haluaa toteuttaa parantaakseen palveluita, mutta ei kosketa hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen. Sittenhän todella jälkikäteistarkastuksessa tulisi huomioduksi myös nämä toimenpiteet, ja jos ne säästävät rahaa ilman, että kenenkään palvelut kärsivät, niin sitten myös pääsemme aikanaan siihen lopputulokseen, että rahatkin säästyvät.

Toivoisin, että hallitus tätä harkitsisi, koska se suurin ongelmahan tässä nimenomaan on se, että hallitus on ensisijaisesti ensin määritellyt tämän säästötavoitteen ja sitten pohtinut, millaisilla toimenpiteillä sinne mennään, ja silloinhan näitä toimenpiteitä ollaan tekemässä juuri säästöt edellä. Mutta jos me kääntäisimmekin tämän toisinpäin, toteutetaan nämä toimenpiteet, ei kosketa yleiskatteelliseen rahoitukseen, niin mikäli hallituksen argumentit pitävät paikkansa, tulevaisuudessa rahoitus tulee sitten määräytymään sen mukai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

sesti, että se olisi sitten aikanaan 66 miljoonaa pienempi. Tämä olisi ihan mahdollista näin tehdä, koska nykyinen rahoituslakihan lähtee siitä, että jos rahoitusta vähennetään, niin pitää myös osoittaa ne tehtävät, mitkä muuttuvat tai poistuvat. Mutta tehtäviä voidaan kyllä muuttaa ilman, että kosketaan rahoitukseen.

Tässä kun olemme muutaman illan jo käyneet tätä välikysymyskeskustelua, niin ajattelen, että on paikallaan myös tällainen rakentava ehdotus hallitukselle tehdä, jolla hallitus voisi mennä eteenpäin ilman, että kenenkään suomalaisen tarvitsisi olla huolissaan siitä, että hallitus tulee jälleen tekemään uusia lisäsäästöjä meille kaikille tärkeisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka poissa. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaapa hyvä.

1.35 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensin luen tämän kohdan tästä leikkauslistasta: ”Toteutetaan hallinnon tehostamiseen ja norminpurkuun liittyviä toimia, kuten sosiaalityöntekijöiden tehtävänjakoa koskevien velvoitteiden ja RAI-arvioinnin keventäminen sekä lastensuojeluyksiköiden päivystysääntöjen keventäminen ja joustavoittaminen, miinus 2,5 miljoonaa vuonna 26 ja miinus 12,6 miljoonaa euroa vuodesta 27 alkaen.”

Olen pari päivää tässä nyt puhunut kotihoidosta, niin jos välillä vaihdetaan lastensuojelun puolelle.

Lastensuojelun arki on paitsi inhimillisesti raskasta myös yhteiskunnallisesti merkittävä kysymys, ja se ei ole vain yksittäisten sosiaalityöntekijöitten tai perheiden asia, vaan kyllä tämä on meidän kaikkien asia. Ajattelen niin, että siinä on kolme keskeistä ongelmaa, joihin meillä päättäjillä on kyllä vastuu puuttua, ja ne ovat resurssipula, ennaltaehkäisyyn puute ja lapsen oikeuksien toteutuminen käytännössä. Jos ajatellaan ennaltaehkäisyä, niin kylä on tuntunut ehkä jo pidemmän aikaa siltä, että hoidammeko me vain kriisit.

Ensimmäinen ongelma on se, että apua perheisiin saadaan usein vasta, kun kriisi on jo syvällä. Moni perhe tarvitsisi tukea jo ennen kuin lastensuojelu astuu kuvaan esimerkiksi perheneuvoloista, kotipalvelusta tai matalan kynnyksen tukimuodoista. Lapsiperheitten kotipalvelut on taidettu karsia jo hyvin monelta paikkakunnalta ja hyvinvointialueelta pitkän aikaa sitten. Mutta mitä me teemme? Olemme jo vuosia säästäneet juuri niistä palveluista, ja kun perheet jäävät yksin, ongelmat kasautuvat ja lastensuojelun tarve kasvaa entisestään. Onhan tämä aidosti kestävä kierre. Eikö olisikin siis paljon viisaampaa panna ennaltaehkäisyyn ja apuun ajoissa kuin sammutella tulipaloja?

Se toinen ongelma, joka meillä lastensuojelussakin on, on kyllä ihan aidosti resurssipula. Ei voi kuin pohtia, kuinka kauan meidän työntekijät oikein jaksavat. Ja mitä se kertoo meidän arvoistamme, jos yhteiskunta ei anna lastensuojelulle riittäviä resursseja?

Sitten kolmantena on tämä lasten oikeuksien toteutuminen. Se on asia, joka hyvin usein toistuu kauniissa juhlapuheissa, mutta mitä se on sitten todellisuudessa? Tosiasiassa lapset joutuvat vaihtamaan sijoituspaikkaa jo monta kertaa. He eivät aina pääse tarvitsemaansa terapiaan tai muihin tarvitsemiinsa palveluihin, ja he joutuvat odottamaan apua kuukausia, joskus jopa vuosia. Täällä ollaan monta kertaa kuultu niistä tarinoista, että apua on joutunut odottamaan aivan kohtuuttoman kauan. Lapsen osallisuudesta puhutaan, mutta toteutuuko se todella? Ei tunnu siltä, että toteutuisi.

Päättäjinä meidän velvollisuutemme on kuitenkin varmistaa, ettei lapsen etu jää vain sinne juhlapuheisiin vaan näkyy myös teoissa. Ajattelen ehkä niin, että lastensuojelun arki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

on niin kuin peili yhteiskunnallemme ja kertoo siitä, pidämmekö huolta heikoimmista vai jätämmekö heidät selviytymään yksin.

Nyt kun tästä välikysymysasiasta on jo hyvin, hyvin monta puheenvuoroa pidetty ja ilta alkaa tietenkin olla jo pitkällä, niin ehkä on jo aiheellista kysyä, onko todella niin, että me jatkamme tällä vanhalla tiellä: emme panosta ennaltaehkäisyyn emmekä niihin resursseihin, jotka olisivat riittävät ja joissa lasten oikeudet jäävät vain sanahelinäksi. Vai olisiko aivan aidosti vihdoon aika tehdä päätöksiä, jotka vahvistaisivat lastensuojelua ja antaisivat jokaiselle lapselle aidon mahdollisuuden turvalliseen kasvuun? Tiedän sen, että SDP:lle tämä valinta on selvä, mutta kysynkin nyt hallitukselta tai hallituksen urhoollisilta edustajilta, jotka täällä ovat jaksaneet koko illan istua: emmekö me voisi yrittää yhdessä kääntää tätä suuntaa siihen, että panostaisimme nimenomaan ennaltaehkäisyyn ja aikaisempaan apuun ja tukeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

1.40 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantanen puhui tässä edellä hyvin ennaltaehkäisyn merkityksestä ja tärkeydestä, ja jatkan minäkin vielä sillä aiheella. Olen nyt puhunut runsaasti näistä soteen kohdistuvista leikkauksista, mutta tässä kysymyssähän oli mukana myös opetus- ja kulttuuritoimi.

Tutkimukset osoittavat, että taiteisiin ja kulttuuriin osallistuminen parantaa koettua hyvinvointia. Maailman terveysjärjestö WHO:n raportin mukaan taide ja kulttuuri lisäävät positiivisia tunteita, elämäntyytyväisyyttä sekä autonomian ja merkityksellisyyden tunnetta. Taide ja kulttuuri vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sosiaalisia verkostoja, jotka puolestaan vaikuttavat myönteisesti kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Kulttuuriharrastamisen on todettu olevan yhteydessä parempaan mielenterveyteen riippumatta sosioekonomisesta taustasta. Esimerkiksi musiikin kuuntelu voi tarjota nuorelle turvallisen tilan tunteiden käsittelyyn tai kielten oppimiseen. Luova toiminta hoivakodeissa on parantanut asukkaiden mielialaa ja lisännyt yhteisöllisyyttä. Tutkimusten mukaan yli sata tuntia vuodessa taidetoimintaan osallistuvilla ihmisillä on merkittävästi parempi psyykkinen hyvinvointi, ja olenkin itse alkanut mieltää kulttuuria mielen liikuntana.

Lisäksi kulttuuri ja taide vaikuttavat myönteisesti fyysiseen terveyteen ja elämäntapoihin. Taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuvat ihmiset syövät keskimäärin terveellisemmin, pysyvät fyysisesti aktiivisempina ja kokevat vähemmän stressiä. Koronapandemian aikana musiikki auttoi lievittämään yksinäisyyttä ja vahvistamaan kriisinkestävyttä, ja voisi oikeastaan ajatella, että mitä synkemmät ajat, sitä enemmän tarvitsemme elämäämme riemua.

Kulttuuri mahdollistaa myös täydellisen uppoutumisen, joka suojaa muun muassa työuupumukselta. Mehän tiedämme, miten pitkiä sairauspoissaoloja ihmisillä on työuupumuksen vuoksi, ja mielenterveyden kulut yhteiskunnassa ovat laskennallisesti jopa 11 miljardia vuodessa.

Välikysymyksessä kysyimme, mihin hallitus aikoo kohdistaa opetus- ja kulttuuriministeriön kohdennetut 75 miljoonan euron leikkaukset. Leikkaako hallitus koulutuksesta, kulttuurista, nuorisotyöstä tai liikunnasta? Kysyn, miten tällaisten leikkausten oletetaan helpottavan esimerkiksi hyvinvointialueiden tilannetta, vai kuormittuvatko palvelut sittenkin entisestään, jos ihmisten hyvinvointia ei tueta. Kyllä ihmisten hyvinvointia tulisi tukea ihan jokaisella yhteiskunnan osa-alueella, ja tämä on SDP:lle itsestäänselvyys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

Muistutan tässä yhteydessä, että hallitus on jo päättänyt leikata myös järjestöjen rahoituksesta. Hyvinvointialueiden ahdinko heikentää niin ikään järjestöjen toimintaedellytyksiä, ja moni toimija on jäänyt ilman tukea tai saanut vain pienen osan siitä, mitä alun perin haki. Onkin oikeastaan nurinkurista, että sosiaalibarometrin mukaan joka kolmas hyvinvointialueen johtaja katsoo, että ihmisiä ohjataan aiempaa enemmän järjestöjen piiriin hyvinvointialueen kustannusten hillitsemiseksi, mutta sitten näiltä toimijoilta leikataan — täällä olemme nyt useamman päivän käsitelleet jälleen niitä leikkauksia, jotka tulevat kohdistumaan hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen. Järjestöt tekevät erittäin kustannustehokasta työtä usein vapaaehtoisten voimin. Vapaaehtoistyö ei organisoidu ihmisellisesti itsekseen tai tyhjästä vaan vaatii toimijoita ja rakenteita tueksi.

Olenkin pahoillani kulttuurikentän ja toki myös koulutuksen puolesta, että emme saaneet tähänkään kysymykseen kunnan vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

1.45 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kello lähestyy kahta yöllä, ja olemme odottaneet pääministeri Orpoa vastaamaan opposition oikeutettuihin kysymyksiin. Olemme turhaan odottaneet.

Tässä kohtaa haluan palauttaa keskustelun siihen, mistä politiikassa oikeasti on kysymys, ja nyt kyse on arvoista. Orpon—Purran oikeistohallitus on leikkaamassa 170 miljoonaa euroa kansalaisille elintärkeistä sosiaali- ja terveystalouksista. Käytännössä vaikutukset ovat kansalaisten arkeen dramaattisia. Esimerkiksi ikäihmisten kotihoitoon leikkauksia kohdennetaan tavalla, joka käytännössä leikkaa vanhusten kotihoidosta lähes 700 000 kotikäynnin verran. Tämän ministeri Juuso on tänään myöntänyt. Kotihoidon käynnit vähenyvät. No, hallitus on selkeästi siis tehnyt arvovalinnan arvottaa vanhukset leikkauskohdeksi. Tämäntyyppistä arvoa tältä hallitukselta.

Sosiaalidemokraattien mielestä erityisesti näinä aikoina olisi pidettävä kiinni siitä, että kaikkien ihmisten hyvinvoinnista huolehditaan yhdenvertaisesti, eriarvoisuutta vähennetään ja ihmisten hoitoonpääsyä parannetaan. Kyllä näille leikkauksille olisi ollut vaihtoehtoja. Eikö hallituksella todellakaan löytynyt euroakaan yritystuista, eikö edes varakkaimpien veronkevennyksistä? [Välihuuto vasemmalta] Ja onhan täällä otettu esille se oluttökin kolmen sentin veronkevennys. Sekin meni ohi vanhusten, vammaisten ja heikoimmissa asemassa olevien lasten. Niin on, jos siltä näyttää. Taas kun kokoomus on hallituksessa, säästöjä haetaan ikäihmisiltä.

Kokoomuksen johtama hallitus on jo laskenut ikäihmisten ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoitusta 0,6:een, mikä on tarkoittanut hallituksen omankin esityksen mukaan laskennallisesti tuhat hoitajaa vähemmän vanhustenhoitoon. Nyt käynnissä olevien vaalien jälkeen hallitus on tuomassa esityksen, jolla leikataan ympärivuorokautisesta hoivasta vielä 30 miljoonaa euroa lisää, mutta varsinaisesta sisällöstä meillä ei ole tietoa. Tämä hoivan leikkaus on äärimmäisen huolestuttavaa, sillä jo nyt noin 2 200 ikäihmistä jonottaa hoivakotipaikkaa.

Mutta onko niin, että kokoomuksella on taipumus tehdä tämäntyyppisiä päätöksiä, taipumus tällaisiin arvoihin? Kun edellisen kerran kokoomus oli hallituksessa, niin tällä hetkellä pääministerin tehtävää hoitava Petteri Orpo kutsui ikäihmisten hoivan parantamista niin, että ”ihminen ei ole desimaali” ja ”desimaali on lillukanvarsi tässä kokonaisuudessa”. Ja tänään me saimme kuulla pääministeri Orpolta, että taas on lillukanvarsia olla huolis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

saan 700 000 kotihoidon käynnin vähentämisestä. Sitä tämä digisäästö tarkoittaa, yli 16 miljoonan euron säästöjä ikäihmisten kotipalveluun: 700 000 kotihoidon käyntiä, 700 000 kylvetystä, ruuanjakelua, lääkkeiden annostelua, ikäihmisten kohtaamista. Tämä on maamme pääministerin mielestä lillukanvarsia.

Sosiaalidemokraattien näkökulmasta vanhustenhoivasta on leikattu jo liikaa. Me olemme koko eilisillan, koko tämän päivän ja illan vaatineet pääministeri Orpoa tänne eduskunnan suureen saliin kertomaan, minne nyt nämä uudet lisäleikkaukset, 100 miljoonan euron lisäsäästöt sosiaalihuoltoon, täsmällisesti ottaen kohdistuvat. Pääministeri Orpo itse lupasi kertoa kaikki leikkaukset eduskunnalle hyvissä ajoin ennen vaaleja. Nyt vastuuministeri Juuso on pistetty vastaamaan, ja kun hän tämän oman esityksensä toi, niin eivät siitä edes asiantuntijat pääse selvytyteen, minne ne leikkaukset tosiasiallisesti kohdentuvat. Eli vastuuta tulisi kantaa pääministeri Orpon toimesta. Hän lupasi tuoda päivänvaloon ennen vaaleja nämä säästöt, mutta aivan viime metreillä on päättänytkin pimittää nämä 100 miljoonan euron sosiaalihuollon leikkaussäästöt vaalien yli. Mutta me emme uuvu ennen kuin me saamme vastaukset siihen, mistä sosiaalihuollon leikkaukset tullaan tekemään: vanhuksilta, vammaisilta vai lapsilta. Pääministeri Orpo on eduskunnalle selityksen velkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ehditään ottaa vielä kaksi puheenvuoroa. Siellä kolmantena olisi edustaja Koskinen, joka ei ole paikalla. Toisaalta siihen on hyvä lopettaa niin, että edustaja Koskinen ehtii sitten tiistaina jatkamaan. — Ja nyt edustaja Malm.

1.51 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! ”Löytyi ihan järkevä paketti ja minusta ihan kohtuullinen.” 27.3. pääministeri Orpo totesi näin leikkauslistoista — sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkaukset ja opetus- ja kulttuuriministeriön leikkaukset, ja itse pahoin pelkään, että jälleen kerran ammatillisen koulutuksen opiskelijat ovat leikkurin alla.

Minä en tiedä emmekä me SDP:ssä ymmärrä, mikä tässä paketissa oli ihan järkevää ja ihan kohtuullista. Meille kohtuullisuus tarkoittaa ihan toisia asioita, ja meille lain säätäminen tarkoittaa sitä, että heikommasta pidetään huolta. Kun tätä saagaa tai episodiatäällä nyt miettii, sitä, miten viime viikot ovat menneet, niin kyllähän tämä saa mielen surulliseksi siitä, että ensinnäkään pääministeri ei itse tule tänne eduskunnalle kertomaan, millaisista leikkauksista tosiasiasa on kyse, vaan me olemme seuranneet täällä eräänlaista käsilaukkukeissia viime päivät. Tämä voi olla kyllä jonkinlaista toisintoa historiaan, kun eilen tämä uutispommi eduskunnalle tuli, kun ministeri Juuso totesi, että kotihoidosta leikataan. Nämä digiselitykset ovat leikkauksia kotihoidosta. Näinhän hän meille kyselytunnilla kertoi. Se oli uutispommi jo sinänsä. Tässä oli myös kaikenlaista oheistoimintaa siihen liittyen.

Mutta ei tämä ole ainut ja ensikertainen laukutapaus Suomen historiassa. Kun tätä on tässä seurannut ja katsonut, mitä sieltä käsilaukusta voi löytyä, millaisia papereita siellä mahdollisesti on ja mitä sitten julkaistaan ja mitä ei, niin ei kyllä voi välttyä siltä ajatukselta, olenko minä nähnyt tämän ennenkin hiukan toisenlaisessa yhteydessä. Ja kyllä minulle tulivat mieleen varsin suuret otsikot, joita iltapäivälehdet Suomessa vuonna 2001 kirjoittivat eräästä Lahden laukutapauksesta. Silloinkin kävi niin, että totuus alkoi paljastua vasta pala palalta, ja niin on tässäkin käynyt. Pikkuhiljaa muru murulta, pala palalta totuus alkaa paljastua siltä osin, millaisia leikkauslistoja Orpon ja Purran hallitus on laukuissaan tai salkuissaan säilönyt. Aina se sieltä paljastuu ennemmin tai myöhemmin. Siksi olisi ollut to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

della tärkeää, että Orpo olisi tullut eduskunnalle kertomaan, rehellisesti, mitä suunnitelmia on, ettei täällä tarvitsisi arvailla ja saataisiin tämäkin keskustelu päättymään, mutta valitettavasti nyt kävi niin, että pääministeriä ei täällä näy. [Tytti Tuppurainen: Kello käy!] — Niin, niinhän se taitaa olla, että kello käy mutta pääministeriä ei näy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten otetaan vielä edustaja Lindén.

1.55 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Huomasin vasta tänne kävellessäni, että varmaan olisin paikaltakin voinut tämän puheenvuoron käyttää, mutta tämä on nyt arvokas foorumi, joten käytän sen täältä edestä.

En jatka sitä vammaispalvelulain erittelyä. Minusta kelloaika on niin vaativaan asiaan vähän liian vähän taikka paljon, miten se sitten halutaan tulkita. Palataan siihen myöhemmin. Sehän tulee kuitenkin jossain vaiheessa meille tänne käsittelyyn. Mutta yksi monimutkaisimpia lainsäädäntökokonaisuuksia ja siihen liittyviä rahojen edestakaisia siirtelyjä ja sisältömäärittelyjä siinä kyllä on.

Otan tämmöisen loppuun sopivan yleisen puheenvuoron. Eli täällä on selvästi käynyt ilmi nyt hallituspuolueita edustavien ja meidän oppositiota edustavien tahojen välillä se jännite, mitä näillä lukuisilla muutoksilla, joita nyt esitetään, oikeasti haetaan: haetaanko niillä toiminnan kehittämistä ja rationointia, joka on minusta ainakin yleisesti hyväksyttävää, vai haetaanko niillä ensisijaisesti säästöjä, siis nykyisestä menotasosta säästöjä?

Otan ihan käytännössä muutaman esimerkin. Tuossa hallitusohjelmassa on esimerkiksi sellainen kohta, josta lienee aika vaikea säätää lailla. Siellä lukee, että erilaisia todistuksia ja muita vähentämällä säästetään hyvinvointialueiden rahoitusta 20 miljoonalla eurolla. Luulen, että todistusasioiden ja muun byrokratiaksi mielletyn vähentäminen terveydenhuollossa on sellainen, mikä varmasti saa hurraa-huutoja aikaiseksi siellä kentällä, mutta eiväthän ne ihmiset siellä kentällä toivo, että sitten se laskennallinen osuus, mikä on katsottu kuluvan vaikka niihin todistuksiin, otetaan rahana pois sieltä hyvinvointialueilta. Tämä samanlainen kysymys tässä toistuu monessa, monessa kohdassa.

Tämä liittyy hoitotakuuseen. Minusta tässä hoitotakuussahan se asian ydin on ollut koko ajan se, että 126 miljoonaa euroa otetaan pois hyvinvointialueilta. Ja jotta se voitaisiin ottaa pois, niin sitä varten sitten siirretään sitä hoitoonpääsyn maksimiaikaa kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Tässähän muutamat hyvinvointialueet — silloin, kun ne antoivat tästä lausuntoja — olivat sitä mieltä, että sitä aikaa voidaan siirtää mutta ei saa niitä rahoja ottaa pois. Tästähän edustaja Räsänenkin hetki sitten puhui.

Tämä pieni asia, ajokorttikysymys, on se, missä tämä kaikkein kärkevimmällä tavalla näkyy: Siellä ihan laskettiin, että kaikilla Suomen hyvinvointialueilla yhteensä muistaakseni 50 henkilön laskennallinen työpanos — oliko se 30 lääkäriä ja 20 hoitajaa — ja sitä vastaava rahasumma poistetaan hyvinvointialueilta. Aika moni ajatteli siellä hyvinvointialueilla, että no, nämä ajokorttitodistukset verrattuna vaikka siihen, että hoitaa oikeasti sairaita ihmisiä, ovatkin toisarvoinen asia, mutta eiväthän ne ihmiset siellä kentällä kannattaneet sitä, että meillä poistetaan 50 ihmistä sieltä hyvinvointialueilta.

Eli tässä on kuitenkin kysymys ensisijaisesti säästöistä, ja sitten ne säästöt halutaan sanoittaa tietyillä asioilla ja niille sitten yritetään muotoilla lakipykälät. No, joissakin asioissa se voi onnistua ihan teknisessä mielessä, siis vaikkapa tässä hoitotakuukysymyksessä, mutta nyt tässä viimeisimmässä kokonaisuudessa, joka liittyy sosiaalihuollon palveluiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2025 vp

sisältöön, on kerta kaikkiaan osoittautunut käytännössä todella vaikeaksi, ellei mahdottomaksi, yrittää löytää sellaisia sanallisia määritteitä, että niistä voitaisiin sitten tehdä lakipykälä, jotka voidaan sitoa joidenkin tiettyjen rahasummien vähentämiseen hyvinvointialueilta sieltä laskennallisesta yleiskatteisesta rahoituksesta.

Tämähän on tämä suuri kysymys, ja tämä liittyy juuri tähän keskusteluun teknologiasta. Moneen, moneen kertaan täällä ollaan sanottu, että kyllä me kannatamme kaikkea järkevää teknologian hyödyntämistä. Sitähän koko terveydenhuollon kehitys on viimeisinä vuosikymmeninä ollut. Mutta emme me laita miinusmerkkiä siihen eteen, niin että jos nyt otamme vaikkapa 200 iPadia käyttöön vanhustenhuollossa jollakin tavalla — jollakin järkevällä tavalla siis — niin me sen takia antaisimme sitten 20:lle kotihoitoa tekeväälle kenkää. Siis tämä on se peruskysymys, mikä meitä jakaa tässä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on tosiaan tullut tämä aikataulu täyteen.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.